



VENSTRE

På lag med
framtida.

Venstres forslag til statsbudsjett 2018

[#venstrebudsjett](#)

Forord og atterhald.

Arbeidet med Venstres alternative statsbudsjett er ferdigstilt på knappe tre uker. Vi har på denne relativt korte tiden laget et helhetlig alternativt opplegg til regjeringens forslag. Vi har imidlertid begrenset med utredningskapasitet i forhold til den tid og de ressurser regjeringen har. Enkelte av forslagene våre har derfor en kostnadsside som er basert på anslag fra tilgjengelig offentlig informasjon, der hvor vi ikke har fått klare svar fra finansdepartementet eller andre departement.

Vi er også innforstått med at enkelte av de tiltak vi foreslår må utredes nøyere og sendes på høring. Det er derfor ikke realistisk at de kan igangsettes allerede 1. januar 2018.

På grunn av det sterke tidspresset vi har jobbet under kan feil og mangler dessverre forekomme i dette dokumentet. I den grad slike vil bli funnet eller påpekt, vil dette bli rettet opp i det forslaget til budsjett som Venstre vil fremme og - uavhengig av utfall av kommende forhandlinger med regjeringspartiene og KrF - stemme primært for ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2018.

Når det gjelder tall og beregninger ble arbeidet med dette utkastet ble avsluttet torsdag 2. november. Eventuelle tilgjengelige tall og oppdateringer etter den tid er ikke med i dette dokumentet.

Oslo, 6. november 2017

På lag med framtida.

Hovedtrekk i Venstres forslag til statsbudsjett 2018

Venstres mål for den økonomiske politikken er:

1. å legge til rette for et høyt velstands- og velferdsnivå gjennom en produktiv økonomi
2. å sørge for at økonomien er bærekraftig, bl.a. gjennom å skifte fra rød til grønn skatt
3. å sørge for at alle skal ha mulighet og incentiver til å jobbe
4. å føre en ansvarlig finanspolitikk som opprettholder generasjonsrettferdigheten

Perspektivmeldingen 2017 som ble behandlet i Stortinget i vår peker i samme retning. Perspektivmeldingen viser at Norge er rimelig godt rustet til å møte framtiden, men at det er en rekke nye utfordringer vi møter i de kommende årene som må løses. En god og varig velferd – ikke minst for kommende generasjoner – krever evne og vilje til omstilling. En bærekraftig økonomisk og økologisk politikk gjør det samme.

De siste tiårene har vært en ekstremt god periode for norsk økonomi og kanskje spesielt for offentlige finanser. Alle viktige økonomiske trender har gått vår vei, samtidig. Vi har hatt maksimal uttelling i en kombinasjon av ren flaks og god styring.

Nå går vi mot mer normale tider: Statens pensjonsfond utland vil ikke fortsette å vokse like raskt. Avkastningen blir trolig lavere enn før, og oljeprisen vil ikke gå tilbake til det rekordhøye nivået det var for få år siden. En eldre befolkning fører til at en mindre del av befolkningen jobber og betaler skatt og at utgifter til pensjoner og helse- og omsorgstjenester vil øke. De neste 10–15 årene vil handlingsrommet i den økonomiske politikken være mindre – og til dels langt mindre – enn det nivået som har vært de siste 10–12 årene.

Dessuten vil klimaendringene og Norges internasjonale forpliktelser om å redusere norske klimagassutslipp betydelig, stille oss overfor store utfordringer. Vi må gjennom en helt nødvendig grønn omstilling som vi endre rammebetingelsene for norsk næringsliv både nasjonalt og globalt.

Og sist, men ikke minst må vi tørre å stille spørsmål om vi løser offentlige oppgaver godt nok, og effektivt nok. Ikke minst er det helt nødvendig å se på velferdsordninger som virker direkte kontraproduktivt i forhold til helt nødvendige oppgaver som både å få flere i arbeid, og få flere til å stå lenger i arbeid.

En vente-og-se-holdning til disse utfordringene er en helt feil medisin. Jo mer vi gjør i dag, jo lettere blir omstillingen i morgen. Regjeringen har – og helt nødvendig – strammet noe inn på (veksten i) bruken av oljepenger i sitt forslag til statsbudsjett for 2018, men gjør for lite for å møte de øvrige utfordringer knyttet til modernisering, inkludering, klimautfordringer og en bærekraftig velferdsstat. Venstre er enig med statsminister Erna Solberg som peker på et «bærekraftig velferdssamfunn» som et hovedprosjekt framover, men etterlyser flere konkrete forslag for å nå nettopp dette. Vi trenger både «nye idéer og bedre løsninger» og «nye løsninger og bedre idéer» i årene som kommer.

Utfordringene som Perspektivmeldingen peker på er derfor bakteppe for Venstres forslag til statsbudsjett for 2018. Det foreslås en rekke nødvendige grep og tiltak for å lykkes:

- ✓ En målrettet satsing på å få flere i arbeid. Totalt foreslår Venstre om lag 4,5 mrd. kroner i ulike tiltak knyttet til teknologioverføring og innovasjon, tiltak for økt gründerskap og tiltak for økt aktivitet. I tillegg kommer forslag om målrettede skattelettelse for norsk næringsliv på rundt 2 mrd. kroner (påløpt) ut over regjeringens forslag som bl.a. innebærer at selskapsskatten reduseres fra 24 til 23 pst.
- ✓ En gjennomgående digitalisering av Norge, med en satsing på skole og utdanningsområdet spesielt på over 1 mrd. kroner
- ✓ En grønn omstilling av Norge med tiltak innen samferdsel og næringsliv på 6 mrd. kroner i tillegg til et betydelig grønt skattesifte.
- ✓ En frihetsreform for like muligheter for alle barn, med satsing på barnehage, skole, SFO og en reell omfordeling til fordel for dem som har det minst med 3,5 mrd. kroner.
- ✓ Et skattesystem som stimulerer til arbeid og miljøvennlig adferd og som gir alle med vanlige inntekter en skattelette på ca. 3.000 kroner.
- ✓ Et krafttak for integrering.
- ✓ En mer bærekraftig velferdsstat både når det gjelder ansvarlig pengebruk, effektivisering av offentlig sektor og flere betydelige og nødvendige endringer av offentlige ytelser som virker kontraproduktivt i forhold til mål om flere i arbeid og at den reelle pensjonsalderen må heves i framtiden – vi må jobbe lenger.
- ✓ Tiltak for forebygging og bedre folkehelse med 1,4 mrd. kroner.

Konkret foreslår Venstre følgende i store størrelser (i mill. kroner):

Inndekning/omprioriteringer:	15 746,0
Økte inntekter:	355,4
SUM ØKT HANDLINGSROM	16 101,4

Skattelettelse (netto bokført) ¹	-28,5
Økte utgifter/omprioriteringer	-15 467,5
SUM ØKTE UTGIFTER/SKATTELETTE	-15 496,0

MINDRE OLJEPENGEBRUK	605,4
-----------------------------	--------------

Totalt foreslår Venstre å omprioritere ca. 28,5 mrd. kroner i forhold til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018, hvorav ca. 12 mrd. kroner er innenfor det samlede skatte- og avgiftsopplegget.

¹ Påløpt dvs. helårsvirkning av skatteopplegget medfører en skattelette på om lag 1,3 mrd. kroner.

Det henvises videre til tabeller og kommentarer på de kommende sidene som beskriver Venstres budsjettalternativ for 2018 i detaljer. Det henvises spesielt til vedlegget på sidene 63-104 som viser hvilke konkrete poster og kapitler som endres, har korte forklarende kommentarer til de fleste poster og som også henviser til budsjettspørsmål som er bakgrunn for ulike tall og kostnadsberegninger.

1 Flere i arbeid

«For at flere skal kunne delta i arbeidslivet og flere skal kunne stå i jobb lenger når vi lever lenger, må vi bygge kompetanse. Arbeidstakernes kunnskaper må utvikles slik at flere kan tilpasse seg endret innhold i jobben sin eller lettere komme over i nye jobber. Vi må styrke samarbeidet mellom arbeidslivet og utdanningssektoren. Skatte- og trygdesystemene må i større grad enn i dag gjøre det lønnsomt å jobbe.»

[PERSPEKTIVMELDINGEN 2017]

Flere nye arbeidsplasser og flere i arbeid er helt avgjørende for Norges framtid. Det viser Perspektivmeldingen 2017 som Stortinget behandlet i vår. Fra 2030 vil offentlige utgifter øke raskere enn inntektene dersom vi ikke gjør endringer. Vi må skape nye jobber, flere må inkluderes i arbeidslivet og vi må omstille oss for å trygge velferden.

Vi har en del viktige og nødvendige reformer og tiltak vi må gjennomføre: Vi må få på plass en pensjonsreform i offentlig sektor på linje med den som vi allerede har på plass i privat sektor. Frafallet i videregående skole må ned, parallelt med et løft for yrkesfag. Vi må sikre tettere oppfølging av unge som faller ut av arbeidsmarkedet. Skattesystemet må stimulere til arbeid og investeringer i arbeidsplasser og norsk næringsliv. Og ordninger som virker kontraproduktivt som AFP-ordningen (med dagens innretning) og kontantstøtten må avvikles.

Det at vi har et mangfold av arbeidsplasser og bedrifter i Norge er utelukkende positivt. Det gjør at konkurransen bedres, at innovasjonsgraden økes og at kompetanse utvikles. Motorene i det grønne skiftet vil være de som gjør ting bedre og annerledes i framtiden enn det som ble gjort i fortiden.

1.1 Enklere å skape nye bedrifter og starte for seg selv

Venstre heier på de som tør satse og skape en arbeidsplass for seg selv og noen til. For oss er det et selvstendig poeng og et mål at flere starter for seg selv og at vi legger til rette for at overgangen fra et ansettelsesforhold eller endt utdanning til det å starte for seg selv blir enklest mulig.

Venstre vil fjerne diskriminerende regler og ordninger som gjør at gründere og små og mellomstore bedrifter betaler mer skatt og har dårligere sosiale ordninger enn lønsmottakere. Særlig viktig er det å legge til rette for flere kvinnelige gründere og gründerskap i tradisjonelt kvinnedominerte sektorer.

To nye rapporter viser at det å legge til rette for flere nye småbedrifter er svært fornuftig:

Ny forskning fra Handelshøyskolen BI viser at nyetablerte bedrifter står for så mye som to tredjedeler av jobbskapingen i privat sektor i Norge.

En rapport fra inFuture på oppdrag fra Forskningsrådet fra april i år viser at ansatte i småbedrifter skaper betydelig større verdier (2,4 mill. kroner hver) enn tilsvarende tall for større bedrifter (1,4 mill. kroner). Norske småbedrifters verdiskaping pr. ansatt er høyest i Norden.

Venstre vil også ha et krafttak for å tilpasse utdanningsinstitusjoner og utdanningsløp til morgendagens arbeidsmarked og til et arbeidsliv hvor mange flere starter en arbeidsplass for seg selv. Bl.a. må det utvikles og satses på programmer som lærere gründere å kommersialisere og skalere opp idéene sine.

Nye bedrifter og selvstendig næringsdrivende skaper årlig et sted mellom 20.000-30.000 nye arbeidsplasser. Venstre har som mål å doble dette.

For å legge til rette for økt gründerskap og nye bedrifter forslår Venstre bl.a. følgende:

TILTAK	Mill. kr.
Minstefradrag for selvstendig næringsdrivende tilsvarende minstefradraget for lønnsinntakere	700,0
Forbedre forslaget til ny opsjonsbeskatning for gründerbedrifter	105,0
Ingen arbeidsgiveravgift i tre år for nystartede bedrifter med mindre enn 5 ansatte	190,0
Endre regler for forskuddsskatt-innbetaling for selvstendig næringsdrivende	0,0
Innføre en tidsbegrenset rabatt i formuesskatten for gründere ved børsintroduksjon av det respektive selskap	0,0
Redusert alkoholavgift for småskalabryggerier	11,0
Mentortjeneste for gründere m.m.	50,0
SIVAs inkubasjonsprogram	50,0
Utvide ordningen med tilskudd til bedriftshelsetjeneste til å gjelde alle bedrifter	240,0
La selvstendig næringsdrivende beholde opptjente rettigheter til dagpenger i inntil to år, ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet	51,0
Styrking av sykelønnsordning for selvstendig næringsdrivende	176,0
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, SkatteFUNN	40,0
Økt tilskudd til pre-såknfond	50,0
TILTAK FOR GRÜNDERE OG SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE	1663,0

1.2 Fornuftige grep som skaper og sikrer arbeidsplasser

En riktig og viktig strategi i omstilling er å satse mer på det som virker, som bidrar til omstilling og gir nye miljøvennlige arbeidsplasser. Venstre har vært en viktig bidragsyter for å legge til rette for flere lærlinger gjennom økt lærlingtilskudd, krav om flere lærlinger i statlige virksomheter og krav om lærlinger ved offentlige innkjøp og gjennom en betydelig økt satsing på forskning og innovasjon. Disse satsingene må forsterkes

Statoil vedtok nylig å flagge hjem kritiske IKT-oppgaver til Norge. Dette mener Venstre også må gjelde for kritiske IKT-oppgaver i offentlig regi, ikke minst innenfor helsesektoren. Skandalen som ble oppdaget tidligere i år om at utenlandske it-arbeidere fikk tilgang på sensitiv pasientdata knyttet til Helse Sør-Øst er et slikt eksempel. En hjemflagging vil både bidra til økt sikkerhet, men også til å bygge opp kompetansemiljø og arbeidsplasser i Norge.

Og så må vi satse mer, ikke mindre på det som virker som f.eks. SIVAs inkubatorprogram, næringsrettet forskning, målrettede program under Innovasjon Norge, m.m.

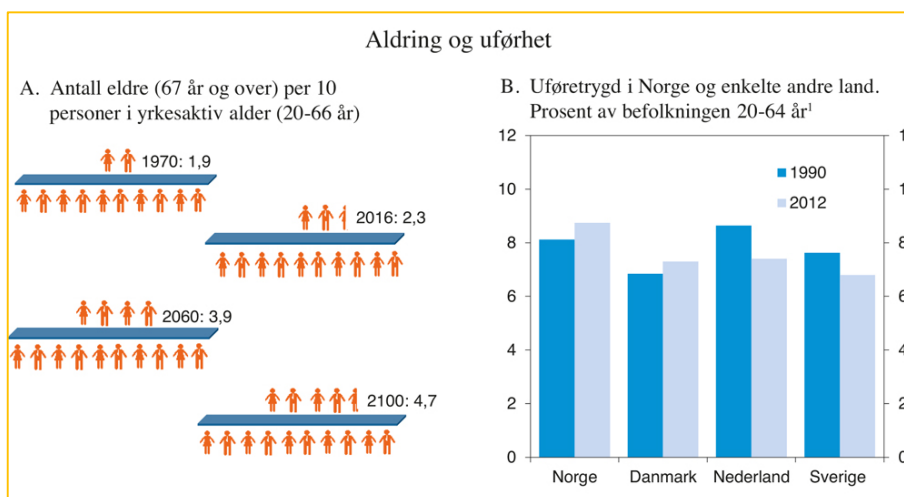
Venstre foreslår derfor bl.a. følgende tiltak i statsbudsjettet for 2018:

TILTAK	Mill. kr.
Medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter	50,0
Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	31,5
Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn	150,0
Bedriftsrettede programmer i distriktene	50,0
Tilskudd til «Sett Sjøbein»	2,5
Basisbevilgninger Innovasjon Norge	10,0
Forskings-, innovasjons- og utviklingskontrakter	150,0
Innovasjon Norge, marint verdiskapingsprogram	30,0
Innovasjon Norge, reiseliv	20,0
Innovasjon Norge, miljøteknologiordningen	234,5
SIVAs inkubasjonsprogram	50,0
Innføre en ny ordning under GIEK som dekker risiko knyttet til fornybarinvesteringer i utviklingsland	20,0
Øke statlig kapitalinnskudd med 250 mill. kr. og endre innretning på IKT-såkkornfondet	112,0
Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	16,9
Verdiskapingsprogrammet for tre	25,0
Fullskala demonstrasjonsprosjekt for havvind	50,0
Fullskala demonstrasjonsanlegg for CO ₂ -håndtering i Norge.	310,0
Folkehelse teknologi	5,0
Kompetansehevingspott for ansatte i omsorgsykker i sammenslåtte kommuner	30,0
Innovasjon i omsorg, økt bruk av velferdsteknologi og styrking av hverdagsrehabilitering	40,0
Tilskudd til IKT-tiltak i grunnopplæringen	100,0
2.000 nye studieplasser (hvorav 1000 til IKT og 200 til lærerutdanning)	115,1
Næringsrettet forskning	100,0
Styrket basisfinansiering av de teknisk-industrielle institutt	50,0
Muliggjørende teknologier	100,0
Kunnskapsløft for havet	25,0
Biosmia – Senter for markedsdrevet bioinnovasjon, Hamar	3,0
Innovasjon og næringsutvikling i landbruket.	20,0
Tilskudd til bredbåndsutbygging	80,3

Økt lærlingtilskudd, 5.000 kr per kontrakt.	100,0
Fritak for arbeidsgiveravgift, nye lærlinger	90,0
Etablere en felles nordisk teknologibørs etter modell fra NASDAQ	0,0
Dele og endre Argentums investeringsportefølje slik at selskapet splittes og halvparten av selskapets kapital investeres i selskapers tidligfase der hvor kapitaltørken er størst	0,0
Styrke SkatteFUNN-ordningen (påløpt beløp)	450,0
TEKNOLOGIOVERFØRING OG INNOVASJON	2620,8

1.3 Gjør porten høy og døren vid. Flere må inn i arbeidslivet

Innen 2060 må Norge nærmest doble antall yrkesaktive mennesker over 67 år, for å opprettholde dagens velferdsnivå. Samtidig er Norge i utgiftstoppen på uføretrygd og sykefravær. Så mange som 143.000 mennesker mottok i mars 2017 arbeidsavklaringspenger, og et stigende antall av disse er unge mennesker. Vi ser at et økende antall unge mottar ytelsen, og at hovedårsaken til at folk mottar AAP er psykiske lidelser, der manglende arbeid i seg selv kan være et hinder til forbedret tilstand.



Statistikken viser at Norge bruker mer ressurser enn de fleste av våre naboland på disse ytelsene, uten at det har noen positiv innvirkning på sykefravær og antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger eller dagpenger. For å kunne opprettholde den velferdsstaten vi har er det også avgjørende at ressursene omlegges slik at systemet i framtiden legger mer vekt på å få folk tilbake i arbeid.

Norske trygdeytelser bør reformeres slik at det blir lettere å kombinere jobb med trygd, og videreutdanning med dagpenger. Reformen må føre til en mer målrettet AAP-ordning (arbeidsavklaringspenger) med kortere varighet og økt tidlig innsats for å få mottakerne ut i jobb. AAP-mottakere trenger mer tid og oppmerksomhet fra sin NAV-saksbehandler. Venstre vil også styrke og videreføre ordninger som vi vet virker og som har effekt, som f.eks. Jobbsjansen, bruke arbeidsavklaringspenger som lønnstilskudd, bedriftsintern opplæring m.m. En slik reform vil gjøre porten høy og døren vid. Resultatet er en arbeidslivspolitik som vil få flere i arbeid.

Venstre foreslår derfor følgende:

TILTAK	Mill. kr.
200 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen	10,0
Jobbsjansen	25,0
Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet.	20,0
Forsøk, utviklingstiltak: Bla tilretteleggingstilskudd for rekruttering av arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	25,0
Tilskudd til tiltak som forebygger ungdomsledighet	10,0
Bedriftsintern opplæring. 500 nye plasser	64,0
Øke antall plasser under ordningen tilrettelagte arbeidsplasser fra 9.800 til 10.000	30,6
Videreføre forsøket med arbeidsavklaringspenger som lønnstilskudd	32,0
TILTAK FOR VANSKELIGSTILTE I ARBEIDSLIVET	216,6

1.4 En skattepolitikk som stimulerer til arbeid, arbeidsplasser og investering i norsk næringsliv

Venstres overordnede mål i skattepolitikken er et grønt skattesifte, hvor skattesystemet brukes aktivt til å stimulere arbeid og arbeidsplasser, utvikling, investering og eierskap i norske bedrifter og til å premiere miljøvennlig adferd. Konkret betyr det lavere skatt på arbeid, eierskap og bedrifter, skattestimuli for å gjøre miljøvennlige valg på den ene side og økte miljøavgifter på den andre side.

Nordmenn som vil investere og eie i Norge skal ikke ha dårligere vilkår enn utenlandske eller statlige eiere. Derfor vil Venstre at formuesskatten reduseres ved en gradvis økning av bunnfradraget og en lavere verdsettelse av aksjer. Slik ivaretar vi både den sosiale profilen, unngår nullskatteyttere, sikrer at de mest formuende bidrar og gjør det mer lønnsomt å investere i bedrifter i stedet for boliger eller bygninger.

Venstre vil ha lavere skatt på arbeid for at det skal lønne seg å være i jobb, bl.a. vil Venstre utrede innføring av skattefradrag, for eksempel jobbskattefradrag eller tilsvarende ordninger, som gjør det mer lønnsomt å arbeide. Vi støtter regjeringens forslag til redusert bedriftsbeskatning for at bedriftene skal kunne skape flere arbeidsplasser og vi vil redusere formuesskatten ved en gradvis økning av bunnfradraget og en lavere verdsettelse av aksjer.

For nærmere omtale av hele Venstres skatte- og avgiftsopplegg for 2018 viser vi til tabeller og utfyllende tekst på side 88-95.

Venstre foreslår derfor bl.a. følgende endringer i skatte- og avgiftsopplegget for 2018 (som ikke er nevnt i tabeller tidligere i dette kapittel):

TILTAK	Mill. kr.
Heve frikortgrensen med 5000 kr til 60.000 kr.	65,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5.000 kroner.	30,0
Øke beløpgrensen for skattefriinntekt (småjobber) til 3.000 kr.	60,0
Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50.000 kr per bolig (økt etterspørsel etter håndverkstjenester m.m.)	250,0
Øke bunnfradraget i formuesskatten til 1.550.000 kroner.	245,0
Øke fiskerfradraget til 300.000 kr, sats 41 pst.	150,0
Øke sjømannsfradraget til 100.000 kr og satsen til 35 pst.	60,0
Gå mot regjeringens forslag om å øke lav sats i merverdiavgiften fra 10 til 12 pst. (rammer en rekke bedrifter innen bl.a. reiseliv)	530,0
SKATTELETTELSER FOR NÆRINGSLIVET	1390,0

1.5 Forenkling for næringslivet = frigjør midler til flere ansatte

I samarbeid med regjeringen har Venstre bidratt til at skjemabelastningen for norsk næringsliv er redusert med 15,2 mrd. kroner i forhold til 2011, og hvor ca. 10 mrd. kroner er gjennom tiltak initiert de siste 4 årene. Veldig mye av denne forenklingen handler om digitalisering av innrapportering. Det er vel og bra, men det er fortsatt et stort innsparingspotensial i ytterligere forenkling og sanering av unødvendig regelverk.

Venstre har som mål å frigjøre ytterligere 10 mrd. kroner de neste fire årene slik at det norske næringslivet blir konkurransedyktig og at penger som går til unødvendig rapportering og skjemabelastning kan frigjøres til investeringer i arbeidsplasser og innovasjon. Dersom vi lykkes og halvparten av besparelsen for næringslivet går til å ansette flere, kan vi skape 6.000–7.000² flere varige jobber.

Venstre fremmer derfor følgende 5 forslag som ikke har direkte innvirkning på statsbudsjettets utgifts- og inntektsside i 2018, men som vil være en betydelig bidragsyter til å sikre arbeidsplasser og bedrifter og dermed økte skatteinntekter i årene som kommer:

1. Foreta en fullstendig gjennomgang av regler, forskrifter og lovverk som regulerer næringslivet med det formål å sanere regler, forskrifter og lovverk som ikke lenger er nødvendig eller har utspilt sin rolle. Bl.a. avvikle omstillingsloven.
2. Innføre den britiske ordningen «one in, two out» i Norge som medfører at det for hver ny krone en regel, forskrift eller skjema medfører i økte kostnader, skal det kuttes tilsvarende regler m.m. for to kroner.
3. Heve omsetningsgrensen for rett til årlig mva.-oppgavetermin til minimum 2 mill. kroner (dagens regler er 6 årlige oppgaver/innbetalinger for alle med omsetning på over 1 mill. kr.)
4. Videreføre dagens bestemmelser knyttet til innrapportering og skattlegging av personalrabatter og naturallytelser knyttet til tredjepartsytelser¹
5. Kartlegge og fjerne hinder for økt digitalisering, spesielt når det gjelder innrapportering og dialog mellom offentlige myndigheter som Nav, Skatteetaten, Brønnøysundregistrene og næringslivet.

2 Digitalisering av Norge

«En digital økonomi kan bidra til vekst og sysselsetting ved å skape grunnlag for nye tjenester, investeringer og innovasjon, lette tilgangen til større markeder og redusere ulempene med store avstander. Som et langstrakt land, vil vi kunne ha særlig store fordeler av digitalisering. En slik utvikling kan samtidig svekke jobbmulighetene for enkelte grupper, avhengig av hvor godt man behersker de nye verktøyene. Det offentlige må gå foran i å digitalisere tjenester og funksjoner.»

[PERSPEKTIVMELDINGEN 2017]

Norge må ta i bruk de teknologiske mulighetene som ligger foran oss og vi må ta noen grunnleggende, forpliktende grep for å sikre fremtidig velferd og verdiskaping gjennom digitalisering. [Beregninger fra Accenture og World Economic Forum](#) viser at økt digitaliseringstakt i offentlig sektor fram mot 2025 kan bidra til å redde tusenvis av liv, redusere antall sykehusdøgn med flere hundre tusen og bidra til innsparinger på 65 milliarder kroner på tvers av offentlig sektor i Norge.

Statsbudsjettet for 2018 blir viktig for å sende et signal om vi vil framskynde eller bremse den digitale utviklingen. For Venstre er det ingen tvil om at vi må gripe muligheten. Og vi må gripe dem nå. Derfor er en av Venstres hovedprioriteringer i vårt forslag til statsbudsjett for 2018 digitalisering av Norge og sette Norge og ikke minst våre barn i stand til å møte en ny digital hverdag. [Samlet foreslår Venstre tiltak for over 1,1 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2018.](#)

Vi lever i en analog regulatorisk verden hvor lover og regler ikke er tilpasset et moderne samfunn. Hele lovverket burde etter Venstres syn blitt gjennomgått med tanke på en digital framtid. Sett på bakgrunn av dette er det lite handlingskraftig fra regjeringens side at innstillingen fra det regjeringsoppnevnte delingsøkonomiutvalget har ligget i en skuff siden februar. Forslaget i statsbudsjettet om å skjerpe skatt på kortidsutleie av egen bolig er et skritt i feil retning, har tilnærmet null økonomisk effekt og virker utelukkende byråkratiserende.

Regjeringen leverte sin strategi for digital satsing for grunnopplæringen høsten 2017. Denne lovet en satsing på digital kompetanse for lærere, infrastruktur og digitale læremidler. Dessverre følges lite av dette opp i regjeringens forslag til statsbudsjett. Dette vil Venstre endre på og foreslår derfor et storstilt og gjennomgående løft for digital kompetanse i skolen, både gjennom økt kunnskap hos lærere, innføre en ekstra uketime i grunnskolen med digital kompetanse, i første omgang for 1.-3. trinn, utvidede forsøk med programmering som fag i ungdomsskolen og tilskudd til IKT-tiltak i grunnopplæringen. I tillegg kommer en helt nødvendig satsing på flere studieplasser når det gjelder IT og IT-sikkerhet. I sum utgjør dette 700 mill. kroner i 2018 og betydelig mer i fullårsvirkning fordi mange av tiltakene iverksettes fra skole-/semesterstart høsten 2018.

Satsing på digitalisering og ny teknologi må gjelde for hele landet. Derfor er det feil når regjeringen nok en gang foreslår kutt i tilskudd til bredbåndsutbygging. Venstre vil ta hele landet i teknologisk bruk og foreslår derfor både å øke tilskuddet til bredbåndsutbygging, doble såkornfondet for IKT, styrke den statlige medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter (en ordning som i følge regjeringen selv har utløst mange lønnsomme prosjekter som har stor gevinst for samfunnet) og satse mer på muliggjørende teknologier (nanoteknologi, IKT m.m.).

Konkret foreslår Venstre følgende endringer i statsbudsjettet 2018 for å digitalisere Norge:

TILTAK	Mill. kr.
Tilskudd til IKT-tiltak i grunnsopplæringen	100,0
Forsøk med programmering som fag	50,0
En ekstra uketime 1.-3. trinn i grunnskolen øremerket IT/IKT/programmering/koding.	258,0
Videreutdanning av lærere (særlig vekt på IKT)	150,0
1.000 nye studieplasser IT/IT-sikkerhet	57,5
e-læringsplattformer	10,0
Styrke teknologi- og IT-utdanningen	2,0
Tilskudd til digitalisering av leksehjelp i regi av Røde Kors	2,5
Digitale ferdigheter, Kompetansepluss	20,0
Digitalisering av UH-sektoren	50,0
TILTAK FOR Å DIGITALISERE SKOLEN	700,0

Medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter	50,0
Muliggjørende teknologier	100,0
Øke statlig kapitalinnskudd med 250 mill. kr. og endre innretning på IKT-såkkornfondet	112,0
Tilskudd til bredbåndsutbygging	80,3
Etablere nasjonal datahub for åpne data, Difi.	5,0
Etablering av «regulatorisk sandkasse for fintech»	5,0
TILTAK FOR Å DIGITALISERE HELE LANDET	352,3

Utvikling av digitalt pakkeforløp for hjelpemidler i kommunene	10,0
Folkehelsesteknologi	5,0
Digitalt pakkeforløp for kronikere og involvering av fastleger i primærhelsetjenesten – pilot	10,0
mHelse-pilot i bedriftshelsetjenesten	8,0
Styrke digital helsestasjonssatsing i ung.no	5,0
Økt satsing på digitale løsninger rettet mot ungdom i regi av helsestasjoner	10,0
HELSETEKNOLOGI	48,0

Tilskudd til Det norske samlaget, digitalt nynorsktilbud	1,0
Filmfondet: Dataspill	5,0

Opprette system med «elektronisk oppholdstillatelse» etter modell fra Estland	0,0
Innføre nullsats på moms for e-bøker på linje med vanlige bøker	30,0
Utvide momsfristaket for medier til å gjelde all digital journalistikk	
Støtte regjeringens forslag om å unnta digital infrastruktur fra eiendomsskatt	
Kartlegge og fjerne hinder for økt digitalisering, spesielt når det gjelder innrapportering og dialog mellom offentlige myndigheter som Nav, Skatteetaten, Brønnøysundregistrene og næringslivet.	
ØVRIGE TILTAK	36,0

ALLE TILTAK	1136,3
--------------------	---------------

3 Grønn omstilling

«Klimaendringene stiller oss overfor store utfordringer de neste tiårene, og et grønt skifte vil endre rammebetingelsene for norsk næringsliv både nasjonalt og globalt. Samtidig vil en ambisiøs klimapolitikk kunne bety at gjenværende olje- og gassreserver får mindre verdi. Næringslivet må klare å drive lønnsomt innenfor et strengere klima- og miljøregime. Det krever lønnsomme investeringer i grønnere løsninger og økt aktivitet i virksomheter og sektorer uten uheldige klimaeffekter.»

[PERSPEKTIVMELDINGEN 2017]

Menneskeskapte klimaendringer er ved siden av tapet av naturmangfold vår tids største utfordring. Målet om å begrense den globale temperaturøkningen i tråd med Parisavtalen må være førende for all norsk politikk. Jo lenger vi venter med å omstille og tilpasse oss, jo dyrere og vanskeligere vil det bli. Venstre har klokketro på at klimakrisen kan løses, og gjort på rette måten kan vi danne grunnlaget for ny bærekraftig vekst og nye arbeidsplasser. Men dette er et arbeid som ikke kan vente. Ny teknologi kan løse en del, men ikke alt. Politikken som føres og som lager et nødvendig rammeverk for en grønn omstilling, er like viktig. Og det arbeidet må ta fart i statsbudsjettet for 2018. Venstre vil at Norge skal være et internasjonalt forbilde, som viser at det er mulig å bygge et moderne, bærekraftig samfunn med en grønn økonomi.

Norge har med sin høye kompetanse, teknologi og tilgang på kapital alle forutsetninger for å være en sentral driver for en grønn omstilling. For at denne omstillingen skal skyte fart, må det lønne seg å satse på klimavennlige løsninger. For at folk skal velge grønt, må det finnes gode grønne alternativer. For at næringslivet skal utvikle gode grønne alternativer, må det være konkurransedyktig. Venstre vil aktivt legge forholdene til rette for at norsk næringsliv skal utvikle løsningene som kreves i den nye grønne økonomien. Det vil både gi folk flest en enklere og bedre hverdag og skape de nye arbeidsplassene og bedriftene som vi skal leve av i framtida.

Regjeringens forslag til statsbudsjett er bra på enkelte områder, og mindre bra på andre når det gjelder å stimulere til en grønn omstilling. Felles for de fleste ting som er bra, er at det er konkrete oppfølginger av tidligere avtaler med Venstre (og KrF). Det er dessverre for små spor av nye tiltak fra regjeringen. Derfor vil det også i statsbudsjettet for 2018 bli Venstres oppgave å sørge for at vi får til en grønn omstilling i tråd med de utfordringer Perspektivmeldingen trekker opp. I sum foreslår Venstre en grønn omstillingspakke på om lag 6 mrd. kroner og et grønt skatteskifte på rundt 7 mrd. kroner.

3.1 Grønn innovasjon og teknologi

Ny energi- og klimateknologi blir helt sentralt både for å løse framtidens klima- og energiutfordringer. Introduksjon av nye teknologier er imidlertid krevende, blant annet på grunn av større risiko sammenlignet med konvensjonell teknologi og manglende lønnsomhet på kort sikt.

Venstre mener at Norge må lede an i utviklingen av lav- og nullutslippsteknologi, rene produksjonsprosesser og CO₂-håndtering. Løsningene vi utvikler både kan og bør eksporteres til andre land og slik bidra til store internasjonale utslippskutt og ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser i Norge.

Klimatiltak i industri og norsk næringsliv handler i stor grad om å investere. Det er lite sannsynlig at næringslivet utelukkende kan ta disse kostnadene selv. Derfor vil Venstre satse betydelig offentlige midler for å lykkes i den omstilling vi skal gjennom. Vi vil spesielt prioritere å styrke de eksisterende tiltak som vi vet virker, men også bruke skattesystemet mer aktivt gjennom målrettede skatteincentiv og -lettelser til miljø- og klimavennlige investeringer.

Industrien har allerede vist at de vil være en del av løsningen gjennom utslippskutt og omstillingsevne. Industrien vil styrke sine konkurransefortrinn i takt med reduksjonen den bidrar til i klimautslipp. I Norge skal industrien ha tilgang på fornybar kraft, stabile rammevilkår, høykompetent arbeidskraft og ledende miljøer innen forskning og utvikling.

Venstre vil spesielt sikre at Stortinget gjør nødvendige investeringsbeslutninger som gjør at fullskala CO₂-fangstanlegg – i tråd med mulighetsstudien³ fra Gassnova – kan være i drift senest 2022 og at nødvendige vedtak gjøres for å realisere fullskala pilotanlegg for offshore vindpark i allerede klarerte områder i Nordsjøen sørvest.

Petroleumssektoren står for nesten en tredjedel av norske CO₂-utslipp. Klimaendringene må også påvirke petroleumpolitikken. Både nasjonale klimamål og det internasjonale målet om å redusere temperaturstigningen til 1,5 grader, tilsier at betydelige deler av norsk olje og gass bør bli liggende.

I takt med at fossilandelen og klimagassutslippene går ned, vil markedet for olje og gass skrumpe inn. Samtidig vil markedet for de fornybare energibærerne og de moderne nullutslippsløsningene vokse. Venstre vil posisjonere Norge til å være med på denne energiomstillingen. Klimapolitiske hensyn må inngå som en del av beslutningsgrunnlaget når og om nye petroleumsprosjekter planlegges. Sårbare områder i nord bør etter Venstres syn ikke være et område for petroleumsaktivitet. Alle bevilgninger til leting/kartlegging/aktivitet i disse områdene bør derfor fjernes. Venstre foreslår også noen endringer i den svært gunstige petroleumsbeskatningen som innebærer en økt likebehandling skattemessig mellom øvrig næringsliv og olje- og gassnæringen.

Konkret foreslår Venstre bl.a.:

TILTAK	Mill. kr.
Bedriftsrettede program i distriktene (bioraffineringsprogram m.m.)	50,0
Styrket såkornfond for IKT-næringer med 250 mill.	112,0
Marint verdiskapingsprogram	30,0
Innovasjon Norge, miljøteknologiordningen	234,5
Økt tilskudd til pre-såkornfond	50,0
Verdiskapingsprogrammet for tre	25,0
Fullskala demonstrasjonsprosjekt for havvind	50,0
Demonstrasjonsanlegg for CO ₂ -håndtering	310,0
Biosmia – Senter for markedsdrevet bioinnovasjon, Hamar	3,0

³ Mulighetsstudien fra juli 2016 viser at CO₂-fangst er teknisk mulig ved tre industriutslipp i Norge: ved [Norcems](#) sementfabrikk i Brevik, ved [Yaras](#) ammoniakfabrikk i Porsgrunn og ved [energigjenvinningsanlegget på Klemetsrud](#). Alle disse tre er per i dag i gang med konseptstudier.

Innovasjon- og næringsutvikling i landbruket knyttet til reduserte klimautslipp	20,0
Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning i kommunene. Klimasats	68,1
Forskning miljø, transport og nye næringer	745,2
Utfasing av fossil oppvarming i alle bygg i statlige etater	0,0
ØKT SATSING PÅ TEKNOLOGIOVERFØRING OG INNOVASJON	1697,8
Kartlegging, petroleumsaktivitet	-36,0
Avvikling av Petoros engasjement i leteboring rundt Island	-30,2
Petroleumsforskning	-291,0
REDUSERT SATSING PÅ OLJEAKTIVITET	-357,2

3.2 Grønn samferdsel

Venstre vil at Norge skal utvikle verdens mest miljøvennlige transportsektor. Framtidig trafikkvekst i og rundt de store byene må tas av jernbane, kollektiv, sykkel og gange. Godstransport må overføres fra vei til sjø og bane. Fossilt drivstoff må erstattes av elektrisitet og andre rene energiformer.

Et enstemmig Stortinget har satt som mål at fra 2025 skal all nybilsalg i Norge være nullutslippsbiler. Skal vi lykkes med dette helt nødvendige målet, må de skattemessige fordelene for nullutslippskjøretøy videreføres og det må satses på en storstilt utbygging av bl.a. ladeinfrastruktur slik at hele landet kan være med på en grønn omstilling av samferdselssektoren. Regjeringens forslag om økte avgifter på el-biler og avvikling av fordel av slike biler i firmabilbeskatningen er både skritt i feil retning og et brudd på avtalen om bilavgifter som ble inngått med Venstre i 2015.

I vår inngikk regjeringspartiene Venstre og KrF en avtale om den grønneste nasjonale transportplan som noen gang er laget. 35 prosent ble bl.a. satt av til jernbaneformål. Dessverre har regjeringen ikke fulgt opp med nødvendige bevilgninger til jernbanevedlikehold og elektrifisering av Trønderbanen er utsatt.

Tettsteder og byer må bygges rundt kollektivknutepunktene slik at behovet for å eie og kjøre bil kan reduseres, og slik at flere kan benytte seg av fleksible, klimavennlige transportløsninger. Derfor foreslår Venstre bl.a. å innføre nullsats på billetter på tog, buss, bane og båt. Det medfører at prisen kan senkes med ca. 10 prosent i forhold til dagens priser, og ikke økes slik regjeringens forslag til økt moms vil.

Konkret foreslår Venstre derfor følgende endringer i statsbudsjettet for 2018:

TILTAK	Mill. kr.
Norsk Hydrogenforum, Skedsmo	1,0
Utredning av satellittbasert veipricing	10,0
Tiltak for gående og syklende og tilskudd til gang- og sykkelveier	369,4
Belønningsordning for bedre kollektivtransport	368,5

Planleggingsmidler Romeriksbanen og skinnegående transport, Ullandhaug, Stavanger	15,0
Tilskudd til vare- og lastebiler med nullutslipp	150,0
Tilskudd til fornybart drivstoff i bransjer som har hatt lav CO ₂ -avgift	150,0
Jernbane, drift og vedlikehold	1500,0
Elektrifisering, Hamar-Kongsvinger	15,0
Elektrifisering av Trønderbanen	200,0
Tilskudd for overføring av gods fra veg til sjø	6,8
Enova øremerket utbygging av infrastruktur for nullutslippsbiler	640,0
Innføre nullsats på moms for reiser med kollektivtransport (unntatt flyreiser)	800,0
Videreføring av alle el-bilfordeler (firmabil og engangsavgift)	298,0
Fritak for el-avgift for ladestasjoner for el-biler	105,0
ØKT SATSING PÅ FORNYBART, KOLLEKTIVT, SYKKELE OG GANGE	4268,7

3.3 Grønt skatteskitte

Venstres overordnede mål i skattepolitikken er et grønt skatteskitte, hvor skattesystemet brukes aktivt til å stimulere arbeid og arbeidsplasser, utvikling, investering og eierskap i norske bedrifter og til å premiere miljøvennlig adferd. Konkret betyr det lavere skatt på arbeid, eierskap og bedrifter, skattestimuli for å gjøre miljøvennlige valg på den ene side og økte miljøavgifter på den andre side. Eller for å bruke ekspertutvalget for grønn konkurransekrafts formuleringer: «**Det vi vil ha mindre av, skal skattes mer. Det vi vil ha mer av, skal skattes mindre.**»

Det er ingen tvil om at skatter og avgifter er et viktig politisk virkemiddel for å styre adferd. Også i klimapolitikken. Det slår regjeringen selv fast. En rekke steder i ulike dokumenter knyttet til statsbudsjettet for 2018 slår nettopp regjeringen fast at det viktigste virkemiddelet i klimapolitikken er avgifter. Dette har også regjeringspartiene og Venstre fulgt opp i den fireårsperioden vi har lagt bak oss. Totalt er det gjennomført et grønt skatteskitte på vel 9,2 mrd. kroner. Regjeringen følger også opp med nye forslag, i tråd med tidligere avtaler, i forslaget til statsbudsjett for 2018, bl.a. når det gjelder en lik/flat CO₂-avgift for alle anvendelser.

For Venstre handler et grønt skatteskitte både om å gi skatte- og avgiftslettelser for å belønne miljøvennlig valg og det handler om skatte- og avgiftsskjerpelser for å sette en pris på utslipp og følge prinsippet som «alle» er enige om, nemlig at forurenseren skal betale.

Venstre foreslår derfor følgende endringer i skattesystemet i 2018 relatert til klima og miljø:

GRØNT SKATTESKITTE	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)
Gå mot regjeringens forslag om endringer i rabatt i firmabilbeskatningen knyttet til el-biler	-168,0	-210,0
Endre reisefradraget slik at bunnbeløpet opprettholdes på 22.350 kr. ved bruk av bil, men reduseres til 15.000 kr. ved bruk av kollektivtransport	-100,0	-120,0

Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50.000 kr per bolig.	-250,0	-315,0
Øke avskrivningssatsen for maskiner med 5 pst under forutsetning av investeringen har påvist miljøeffekt og medfører økt energieffektivisering	-50,0	-100,0
Ekstra jordbruksfradrag på 20.000 kroner for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon	-1,0	-1,0
SkatteFUNN: Ekstra kriterium for fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på hhv 2 mill. kroner for bedriftsintern støtte og 4 mill. kroner for bedriftsekstern støtte	0,0	-3,0
Øke friinntekten i grunnrenteskatten for kraftselskap med 1 prosentpoeng	0,0	-220,0
Innføre nullsats på moms for reiser med kollektivtransport (unntatt flyreiser)	-800,0	-935,0
Gå mot regjeringens forslag om å innføre engangsavgift for el-biler over 2 tonn.	-130,0	-140,0
Innføre en flat omregistreringsavgift på alle personbiler på 2.000 kroner	-500,0	-500,0
Innføre fritak for el-avgift for elektrisitet brukt som drivstoff i ferger, skip, lastebiler, busser og landstrøm (for båter)	-1,0	-1,0
Innføre fritak for el-avgift for ladestasjoner til el-biler	-105,0	-105,0
REDUSERTE GRØNNE SKATTER OG AVGIFTER	-2105,0	-2650,0

Øke CO ₂ -komponenten med 10 pst. for biler med utslipp mellom 131-200 g/km og 25 pst. for biler med utslipp over 200 g/km.	220,0	240,0
Senke nedre knekkpunkt i CO ₂ -komponenten i engangsavgiften fra 85 til 70 g/km	410,0	450,0
Heve CO ₂ -komponenten i engangsavgiften for avgiftsgruppe C (campingbiler m.m.) til samme nivå som gjelder for personbiler.	200,0	240,0
Øke NO _x -komponenten i engangsavgiften med 150 kr/g	530,0	580,0
Ilegge samme NO _x -komponent i engangsavgiften for hhv varebiler (gruppe b) og campingbiler (gruppe c) som for personbiler	63,0	70,0
Øke vektfradraget i engangsavgiften med 25 pst for biogasskjøretøy	0,0	0,0
Videreføre trafikksikrings-avgiften på samme nominelle nivå som årsavgiften	470,0	600,0
Økt veibruksavgift på autodiesel med 60 øre per liter	1320,0	1440,0
Oppheve avgiftsfritak for diesel til båtmotorer	35,0	38,0
Oppheve fritak for el-avgift for elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser	110,0	150,0
Innføre en gjennomgående CO ₂ -avgift på 500 kr per tonn.	725,0	795,0
Økt avgift på klimagassene HFK/PFK tilsvarende CO ₂ -avgift på 500 kr. per tonn	57,5	65,0
Endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en avgift på materialbruk som graderes etter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff	0,0	0,0
Ny miljøavgift på plast	200,0	240,0
Ny miljøavgift på deponi av gruveavfall	500,0	500,0
Påslag på nettatariffen med 1 øre/kWh.	640,0	640,0
ØKTE GRØNNE SKATTER OG AVGIFTER	5480,5	6048,0

I tillegg kommer en rekke forslag om lettelser i beskatning av næringsliv, arbeidsplasser og inntekt som inngår i et helhetlig grønt skatteskifte (se tabeller m.m. under kap. 8). og som medfører et skatte- og avgiftsopplegg som i sum er tilnærmet likt regjeringens forslag.

4 Frihetsreform for like muligheter

«Velstandsutviklingen for innbyggerne i et land avhenger også av hvordan den økonomiske veksten fordeles i befolkningen. Lav inntekt som skyldes vanskelig familiebakgrunn, sykdom og andre omstendigheter utenfor den enkeltes kontroll, oppleves av de fleste som urettferdig. Moderne velferdsstater går derfor langt i å utjevne inntektsforskjeller. Et godt sosialt sikkerhetsnett er også med på å styrke viljen til å ta risiko og øke omstillingsevnen i økonomien. Den økonomiske politikken må utformes slik at alle får gode muligheter til å lykkes.»

[PERSPEKTIVMELDINGEN 2017]

For Venstre er det å sikre en trygg og god oppvekst for alle barn en av de viktigste oppgavene vi som fellesskap må løse. Vi trenger en frihetsreform som sikrer alle barn like muligheter, uansett bakgrunn, etnisitet, kjønn og religion. Stikkord er barnehage og skole, fattigdomsbekjempelse og likestilling. Det er både viktig for den enkelte og det er viktig for oss som fellesskap at vi lykkes med dette.

Det aller viktigste overordnede tiltaket for å lykkes, er å sikre inkluderende institusjoner som fyller viktige samfunnsoppdrag på vegne av fellesskapet, som åpner muligheter og legger til rette for personlig vekst, like muligheter og reell likestilling. I boken «[Why Nations Fail](#)» fra 2012 er nettopp dette trukket fram som en hovedforklaring på at enkelte land lykkes, mens andre land har skapt institusjoner som mest er utformet som virkemidler den styrende elite kan benytte til sin egen fordel.

Venstres utgangspunkt er at alle skal ha frihet til å skape seg gode liv, selv om vi er forskjellige og har forskjellig utgangspunkt. Politikken må ha som mål å myndiggjøre mennesker til å være i stand til å ta sine egne valg.

Nettopp derfor tar Venstre til orde for en frihetsreform. En reform som handler om å kjempe mot fattigdom, spesielt mot barnefattigdom. Som handler om å løfte alle de ungene som vokser opp med dårlig råd, om å løfte dem som mister troen på sine egne evner, eller voksne som ikke opplever å få en meningsfull jobb, og som ikke føler at de er med og bidrar i et fellesskap.

Mest av alt handler det om skole, barnehage og SFO. Vi et at det beste virkemiddelet, er kloke, gode barnehagelærere og kloke, gode lærere som kan faget sitt, og som kan være med å løfte de ungene som virkelig trenger å bli løftet. Skolen har alltid vært det viktigste for sosial utjevning, skolen vil alltid være det viktigste i enhver frihetsreform, for det handler om å løfte og gi hver enkelt en mulighet til å skape sitt eget liv.

4.1 En skole for alle

Det er veldig mye bra i norsk skole, mange elever får en svært god og tilpasset undervisning, det jobber mange dyktige og motiverte lærere i skolen, skoleledelsen blir stadig bedre, undervisningsmaterieell og -metoder utvikles og Norge scorer bedre på internasjonale undersøkelser om skole (i hvert fall på noen områder). Hovedutfordringen er at dette gjelder ikke for alle, og at det er stor variasjon fra skole til skole, kommune til kommune. Venstres mål er derfor at det som er bra skal bli enda bedre og det skal gjelde for alle. Bedre er alltid mulig.

En offentlig skole av høyest mulig kvalitet er Venstres førsteprioritet på veien mot kunnskapssamfunnet. Hovedoppgaven i norsk skole er å forbedre kvaliteten i

kunnskapsformidlingen. En skole for kunnskap og like muligheter krever faglig sterke lærere. Derfor vil Venstre gi alle lærere tid og ressurser til faglig påfyll gjennom systematisk etter- og videreutdanning. Vi vil ha en god skole for elevene. Derfor må vi satse på læreren.

Venstres frihetsreform for elevene:

Alle elever skal sees
 Alle elever skal løftes
 Alle elever skal utfordres

Venstre ønsker en skole for kunnskap og like muligheter. En liberal skolepolitikk legger til grunn at ingen elever er like, samtidig som vi har ambisjoner for hver eneste elev. Vi vil gi skolene stor frihet til å legge til rette undervisningen slik at alle elever får den samme muligheten til å utnytte sine evner uavhengig av bosted og sosial og kulturell bakgrunn.

I tillegg til å satse på lærere, er et gjennomgående IKT-løft for hele skole- og utdanningssektoren en hovedprioritet for Venstre. Derfor foreslår Venstre å innføre en ekstra uketime i grunnskolen øremerket IT/IKT/programmering og utvide forsøksordningen med programmering fra å være valgfag til å bli et fag for hele klassetrinn.

I Norge gis tilbudet til 5 prosent av norske grunnskoleelever gjennom forsøksordningen med valgfag som ble vedtatt i Statsbudsjettet for 2016. Grunnleggende kompetanse i koding må inn i skolen og brukes som metode i alle relevante fag. Dette er viktig for å gi dagens unge grunnleggende forståelse for hvordan samfunnet fungerer.

Det er stor forskjell mellom ulike kommuner hvor stor grad IKT er en integrert del av undervisning. Enkelte steder har alle elever egne nettbrett og undervisningen foregår i stor grad ved hjelp av smartboard og annen elektronisk teknologi, mens andre steder er det utelukkende «tradisjonell» undervisning. Venstre foreslår derfor å etablere en tilskuddsordning på 100 mill. kroner for økt bruk av IKT-hjelpemidler i grunnopplæringen.

Venstre vil derfor prioritere:

TILTAK	Mill. kr.
Flere lærere/økt lærertetthet	200,0
Videreutdanning av lærere	150,0
Videreutdanningsløft, ikke-kvalifiserte i utdanningsstillinger i skolen	175,0
Tilskudd til IKT-tiltak i grunnopplæringen	100,0
Forsøk med programmering som fag	50,0
En ekstra uketime 1.-3. trinn i grunnskolen øremerket IT/IKT/programmering/koding.	258,0
Nytt fremmedspråk i tillegg til engelsk, 7. trinn	86,0
250 nye helsesøstre/stillinger i skolehelsetjenesten	178,0
Forsøksordninger med nye tiltak for ungdom som står utenfor opplæring og arbeid.	15,0
Senter for Entreprenørskap i grunnskolen. Etablering av nasjonal satsing.	10,0

Tilskudd til landslinjer	10,0
Utvide retten til videregående opplæringer for asylsøkere	10,0
Tilskudd til leirskoleopplæring	2,0
Støtte til saksprosamagasin i ungdomsskolen	1,0
Tilskudd til vitensenter	10,0
LÆRERE OG GRUNNSKOLE	1255,0

4.2 Kamp mot barnefattigdom og reell omfordeling

Norge er et av verdens rikeste land, og de fleste av oss har hatt en svært god inntektsutvikling de siste årene. Noen har likevel så lav inntekt og levestandard at de har begrensede muligheter til å delta fullt ut i samfunnet.

I dag er det over 80.000 barn og unge som lever i fattigdom i Norge. For noen handler det ikke å ha mulighet til delta på ulike fritidsaktiviteter, dra på ferie, eller gå på kino og kafé. Mens for andre handler det om muligheten til å kunne ha ordentlige boforhold, kjøpe sunn mat, klær, leker eller ha mulighet til å gå i barnehage eller delta på SFO/aktivitetsskolen.

Fattigdom i Norge handler ikke bare om å ha en lavere levestandard, men også om å bli stående på utsiden av samfunnet og fratatt mulighet til å delta på fellesskapets ulike arenaer. Mens pensjonister var en del av de største gruppene innenfor lavinntektsgruppen tidligere, er det i dag ungdom, unge voksne, enslige forsørgere og særlig barnefamilier med innvandrerbakgrunn som utgjør en stadig større andel av de som har minst å rutte med. I 2012 hadde halvparten av barna i lavinntektsfamilier i Norge innvandrerbakgrunn.

Den viktigste årsaken til lavinntekt er manglende yrkesdeltakelse. Arbeidsmarkedet er og blir den viktigste arenaen for fordeling av inntekter og forebygging mot fattigdom. Selv om det er et overordnet mål at flest mulig skal kunne forsørge seg gjennom egen arbeidsinnsats, vil det alltid finnes personer som av ulike grunner ikke kan stå i ordinært arbeid. Da må vi sørge for å ha gode ordninger for personer som ikke kan forsørge seg selv.

Årsakene til fattigdom er sammensatte. Lav inntekt har gjerne sammenheng med manglende tilknytning til arbeidslivet, men kan også skyldes en krevende omsorgssituasjon med mange barn, eller at familier lever på en inntekt. Samtidig vet vi at den som utsettes for vold eller seksuelle overgrep, eller rammes av psykiske lidelser eller rusproblemer, også har stor risiko for å bli fattig. Arbeid er en viktig vei ut av langvarig fattigdom. Utdanning og god helse er imidlertid en forutsetning for arbeid, på linje med en stabil boligsituasjon og opplevelsen av å være inkludert i samfunnet.

Skal vi lykkes med å bekjempe fattigdom er vi nødt til å vise vilje til reell omfordeling, målrettet satsing og til å prioritere de som trenger fellesskapets hjelp aller mest på bekostning av å smøre tynt utover og gi det samme til alle. Venstre har i flere år hvert de eneste som har tatt til orde for omfordeling av ytelser som barnetrygd og å differensiere oppholdsbetaling i barnehage og SFO. Vi har også foreslått – slik [Fordelinguutvalget](#) nedsatt av den forrige regjering gjorde – å innføre gratis kjernetid i barnehager for lavinntektsfamilier. Dette fikk Venstre heldigvis gjennomslag for i statsbudsjettet for 2015 (4- og 5-åringer) og i 2016 (3 åringer) Nærmere 25.000 lavinntektsfamilier har med Venstres iherdige innsats fått

betydelig lavere barnehagekostnader i år. 33.000 barn har fått billigere barnehage. 18.000 barn har fått gratis kjernetid.

Venstre foreslår nå å heve inntektsgrensen til 535.500 kroner slik at den blir lik inntektsgrensen for rett til differensiert oppholdsbetaling. Anslagsvis 6.600 barn vil få billigere eller gratis barnehage med ens slik endring. Venstre vil også innføre en tilsvarende modell for differensiert oppholdsbetaling for SFO som den som er innført i barnehager. Regjeringen har utredet en modell for dette, men har fortsatt ikke opp med de nødvendige bevilgninger for å gjennomføre slik vi sammen har lovet å gjøre i samarbeidsavtalen⁴.

Samlet foreslår Venstre en satsing på tiltak for å bekjempe fattigdom på rundt 2,7 mrd. kroner medregnet tiltakene under, tiltak under kap. 1.3 for å få flere inn i arbeidslivet og tiltak for å bedre integrering gjengitt i kap. 5. I tillegg kommer forslag om endringer i trinnskattesatsmodellen som vil hjelpe lavinntektsfamilier og enslige forsørgere og stimulere til økt arbeidsdeltakelse og innsats og en betydelig innsats rettet mot rus og psykiatri som vi vet er en årsak til fattigdom i mange familier.

Det aller viktigste virkemidlet for å hindre fattigdom er å sørge for at folk kommer i arbeid eller beholder arbeid. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er samtidig den viktigste arenaen for sosial inkludering. Personer mellom 25 og 65 år som bor i en husholdning uten personer med varig yrkestilknytning, har fem ganger høyere sannsynlighet for å ha vedvarende lavinntekt enn alle andre i samme aldersgruppe. Venstre vil særlig rette innsatsen mot de som sliter med å komme inn i det ordinære arbeidslivet eller som har vært utenfor arbeidslivet i lengre perioder bl.a. på grunn av sykdom eller psykiske problemer eller ufrivillig langtids ledighet.

Venstre vil derfor innføre:

TILTAK	Mill. kr.
Makspris og differensiert oppholdsbetaling for SFO etter modell fra barnehagene	80,0
Heve beløpsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage for 3, 4 og 5-åringer til 535.500 kroner	28,8
Gratis barnehage for alle barn på mottak	19,0
Nasjonal minstenorm for sosialhjelp og heving av dagens veiledende sats med 10 pst.	570,0
Provenynøytral omlegging/omfordeling av barnetrygden (se tabell 1 under)	0,0
Heve grensene for maksimal utbetaling av uføretrygd inkl. barnetillegg til 99 pst av tidligere lønn (påløpt beløp)	19,0
Unnta enslige forsørgere fra lengdebegrensninger i pleiepengeordningen	50,0
Innføre tak i egenandeler knyttet til tannregulering for personer under 20 år på 5.000 kroner per år	45,0
Økt minstefradrag lønnsinntekt til 98.000 kroner og økt prosentsats til 50 pst.	530,0
Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget i skattekl. 1	120,0

⁴ Samarbeidsavtalens punkt 4d) «Det utarbeides en tiltakspakke rettet mot barn i fattige familier og differensieringen av oppholdsbetaling i barnehager og SFO økes».

Bedre sosial profil i trinnskattesystemet (innebærer f.eks. 3.000 kroner i netto skattelette for en årsinntekt på 300.000 kroner).	
FORELDREBETALING, SOSIALHJELP, TRYGDEORDNINGER OG SKATT	1461,8
Styrking av tilskuddsordningen mot barnefattigdom	26,6
Tilskudd til etablering av bolig	50,0
440 flere utleieboliger	108,8
Områdesatsing i Oslo, spesielt Oslo Sør.	27,0
Kompetansetiltak i barnehagene	50,0
Svømmeopplæring i barnehager	75,4
MÅLRETTEDE ORDNINGER	337,8
250 nye helsesøstre/stillinger i skolehelsetjenesten	178,0
250 nye stillinger på helsestasjonene	178,0
Fylkesnemnder for barnevern	1,0
Skolegang til barn i barnevernet	3,0
Opptopping for familievernet	20,0
Styrking av det kommunale barnevernet	148,0
SOS Barnebyer: Under samme tak	4,0
Tilskudd til Forandringsfabrikken	2,5
Rekruttering av fosterhjem	10,0
Kjøp av plasser på ideelle senter for foreldre og barn, barnevernet	5,0
BARNEVERN OG BARNEHELSE	549,5

Tabell 1: Venstres forslag til modell for omfordeling av barnetrygd:

Inntektsgrense *	Antall barn	Regjeringens modell (snitt per måned)	Venstres modell (snitt per måned)	Differanse per måned (snitt)
Under 327.000	381.050	1.075,-	1.615,-	+540 kr
327.000-496.000	388.738	1.054,-	1.054,-	Ingen endring
Over 496.000	386.358	1.060,-	530,-	-530 kr.

* Inntektsgrensen er basert på mottakerens årslønn og ikke husholdningens.

5 Et krafttak for integrering

«En eldre befolkning betyr også at vi blir færre til å bære byrdene dersom ikke avgangsalderen fra arbeidslivet øker. Hvis mange blir stående utenfor arbeidslivet på grunn av manglende eller feil kompetanse, vil byrden bli større. Trygdesystemet skal gi folk trygghet, men må samtidig ikke utformes slik at store grupper permanent blir stående utenfor arbeidsmarkedet. Økt innvandring gjør det stadig viktigere at også innvandrerne blir godt integrert på arbeidsmarkedet.»

[PERSPEKTIVMELDINGEN 2017]

Flyktninger og asylsøkere som kommer til Norge bruker mye tid på å vente. Og ventingen fører til unødig passivisering. Denne tiden kan brukes klokere enn i dag. Hvis asylsøkeres kompetanse kartlegges med en gang de kommer i mottak, kan tiden i mottak brukes til relevant språkopplæring, videreutdanning og praksis. Venstre mener at vi bør tilby arbeidspraksis med eller uten lønn allerede mens folk sitter på mottak, og vi mener at det må bli enklere for asylsøkere å få arbeidstillatelse. Vi må etablere et mer praksisrettet introduksjonsprogram og vi må styrke sivilsamfunnets arbeid med integrering.

For voksen er det viktigste tiltaket innpass og muligheter i arbeidsmarkedet. For barn er barnehage og skole den viktigste integreringsarenaen. Derfor er det også viktig å avskaffe ordninger som kontantstøtte og skattekasse 2, som er et hinder for integrering og som spesielt fører til at kvinner i mange tilfeller holdes ute fra arbeidslivet og dermed den viktigste integreringsarenaen.

Mange som kommer har allerede utdanning fra utlandet. Vi mener at godkjenningsprosessen av utdanning fra utlandet må bli mer effektiv så folk forttere kan delta i arbeidslivet. I tillegg bør det etableres flere ordninger for kompletterende utdanningstilbud slik man blant annet nå har for sykepleiere og lærere. Ordninger som Jobbsjansen må videreutvikles og språkopplæring må kombineres med arbeidspraksis.

Venstre vil effektivisere identitetsavklaringer hos asylsøkere og sette en tidsfrist på saksbehandlingstiden, men uansett hvor effektiv saksbehandlingen blir, kommer en del mennesker til å tilbringe tid i mottak. Venstre vil at mottakene drives ut fra prinsippet om «integrering fra første dag» med mulighet for å jobbe, lære språk og å bli en del av lokalsamfunnet.

Venstre foreslår derfor bl.a. å styrke.:

TILTAK	Mill. kr.
Melarhuset	2,5
Tilskudd til Muslimske Dialognettverk Norge	2,0
Barnefaglig enhet PU	11,0
Øke antall timer norskopplæring for asylsøkere i mottak fra 175 til 200.	5,0
Frivillighets-koordinator i mottak	13,0
Gratis barnehage for alle barn på mottak	19,0
Jobbsjansen	25,0

Økt støtte til Minotenk (1,0) og JustUnity (0,4)	1,4
Kontaktforum for minoritetskvinner og æreskultur	5,0
SOS Barnebyer: Sammen	2,0
TV2-skolen	5,0
Områdesatsing i Oslo, spesielt Oslo Sør.	27,0
Utvide retten til videregående opplæringer for asylsøkere	10,0
Etablering av fleksibel utdanning for religiøse ledere ved UiO	5,0
INTEGRERINGSTILTAK (i tillegg til skole/barnehage/SFO)	132,9

6 En bærekraftig velferdsstat

«En velfungerende offentlig sektor er et fundament i den norske velferdsstaten. Vi har gode offentlige velferdsordninger, men må hele tiden spørre oss selv om vi løser oppgavene godt nok. Uten bevisste valg vil vi måtte finansiere en markert vekst i offentlig sektor. Beslutningsvegring kan vise seg å bli en særlig utfordring i en økonomi hvor mye lenger har gått godt.»

[PERSPEKTIVMELDINGEN 2017]

Sitatet fra Perspektivmeldingen over viser med all tydelighet at det er behov for å gjøre grep som sikrer en bærekraftig velferdsstat også i framtiden. Det handler både om å modernisere og digitalisere offentlig sektor, hvor innsparingspotensialet er på svimlende på 65 milliarder kroner på tvers av offentlig sektor i Norge, og det handler om å avvikle kontraproduktive velferdsordninger som har utspilt sin rolle eller som har blitt så endret at de ikke lenger bidrar til å nå det de var ment som. Et åpenbart eksempel er kontantstøtteordningen, som ble til i en tid med stor barnehagemangel og hvor det nærmest var lotteri om å få en plass. Men hvor vi i dag har en lovfestet rett til barnehageplass for alle.

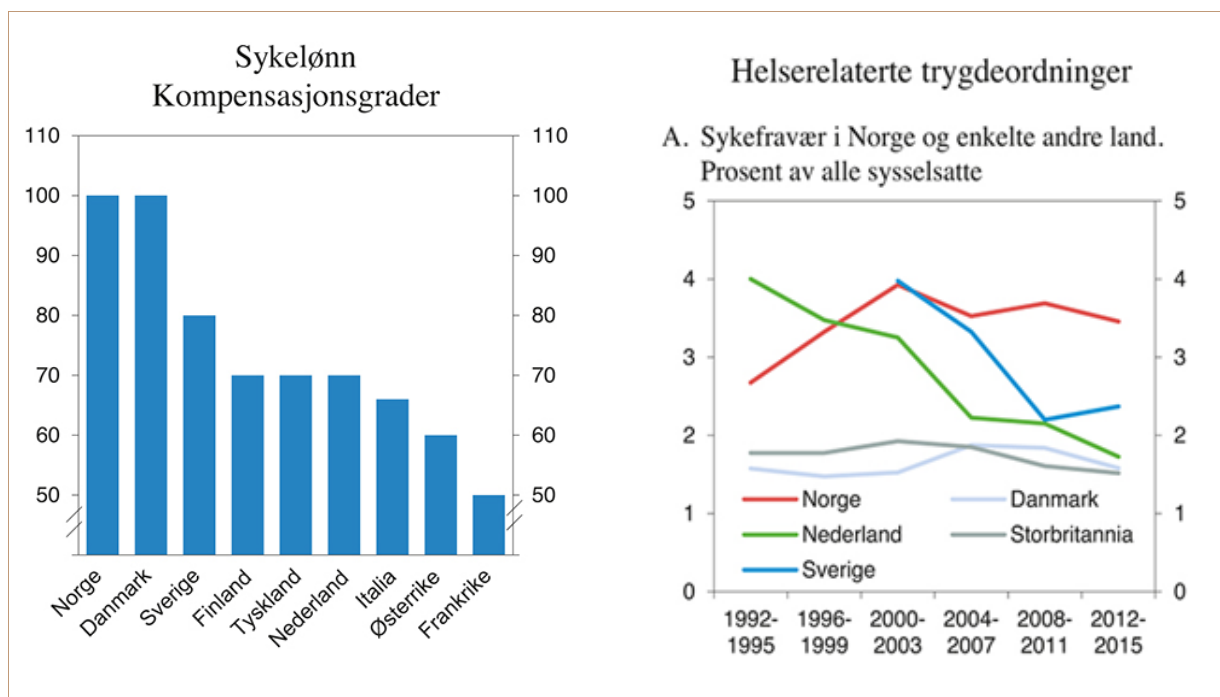
Et annet eksempel er AFP-ordningen: Vi bruker årlig over 5,4 mrd. kroner over statsbudsjettet på AFP-ordningen. En ordning som i utgangspunktet var ment som en tidligpensjonsordning for personer med fysisk krevende yrker, spesielt kvinner i helse- og omsorgssektoren, men som mer og mer har blitt et lønns- eller pensjonspåslag til menn og menn som har hatt de mest ordende forhold i arbeidslivet. I en situasjon der vi må stå i arbeid lenger, virker AFP-ordningen direkte mot sin hensikt og må etter Venstres syn avvikles. I det minste må det statlige bidraget fjernes og det må være en avtale finansiert mellom partene i arbeidslivet.

Et tredje eksempel er en ekstra ferieuke for personer over 60 år. I tråd med at vi lever lenger og må arbeide lenger, mener Venstre at aldersgrensen for en 6. ferieuke må heves til 65 år.

Et siste eksempel eller område er at Norge ser seg tjent med å ha verdens beste sykelønnsordning. Det er åpenbart at det er en sammenheng mellom ytelsesgrad og fravær. Det er ingen logisk forklaring på at arbeidstakere i Norge ikke bare er litt, men nesten dobbelt så høyt sykefravær som land det er naturlig å sammenligne seg med. Norge har også i særklasse den høyeste andelen av uføretrygdede. I sum utgjør kostnadene til disse ordningene 4,5 pst av BNP. Det er ikke bærekraftig. Kostnadene knyttet til sykefravær er f.eks. beregnet å bli redusert med 4 milliarder kroner dersom vi når målene i IA-avtalen som partene har forpliktet seg til, men så lenge det ikke har noen konsekvenser av ikke å nå målet, vil det heller aldri bli nådd. Venstre mener derfor at det er helt nødvendig at vi må se på endringer i sykelønnsordningen når IA-avtalen skal reforhandles, det gjelder både arbeidsgivernes ansvar for langtidssykefraværet og det gjelder kompensasjonsgraden for arbeidstakerne. Det bør samtidig utredes en reform med jevnere satser for arbeidsledighetstrygd og helserelaterte ytelser som uføretrygd, arbeidsavklaringspenger (AAP) og sykelønn.

I Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår vi varige innsparinger som neste år beløper seg til rundt 8 mrd. kroner, men som fullt gjennomført vil bety varige innsparinger, og dermed en mer bærekraftig velferdsstat, på nærmere 15 mrd. kroner. Dette er etter vårt syn helt nødvendig dersom vi skal sikre velferden for kommende generasjoner.

Tiltak	Virkning 2018	Langsiktig virkning (årlig)
Avskaffe kontantstøtten	1 273,0	1 710,0
Avvikle (det statlige tilskuddet til) AFP	1 390,0	2 200,0
Sykefravær i tråd med IA-avtalen	700,0	4 010,0
Avkortning av pensjon for gifte/samboende pensjonister + 2,5 pst.	1 340,0	1 340,0
Redusere og på sikt avvikle nettolønnsordningen	457,0	2 030,0
Slå sammen egenandelstak 1 og 2 til felles tak på 3.000 kroner	230,0	230,0
Subsidier av bompengetakster	516,4	516,4
Heve grensen for en 6. ferieuke fra 60 til 65 år	630,0	1 000,0
Øke avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen til 1 pst.	1 654,0	1 654,0
Sum innsparing	8 190,4	14 690,4



7 Andre viktige tiltak og satsinger

7.1 Studenter, høyere utdanning og forskning

Venstre vil legge til rette for en bedre hverdag for studentene. Det må være mulig å være student på heltid. Det er dessuten samfunnsøkonomisk lønnsomt at flest mulig av de som ønsker det får plass på høyskoler og universitet, og gjennomfører studieløpet på tilnærmet normert tid. Venstre mener videre at det er bra om norske studenter velger å studere i andre land og vil legge til rette for at det blir mulig for flere. Det er også viktig at det er gode velferdsordninger og at bygges nok studentboliger i de største universitets- og høyskolebyene.

Venstre er svært fornøyd med at vi endelig fikk på plass 11 måneders studiestøtte i forbindelse med statsbudsjettet for 2016 og at andre utvidelse kommer i 2018. Vi mener imidlertid at ordningen også må gjelde for studenter på folkehøyskoler og foreslår derfor at det gjøres gjeldende fra 2018.

Venstre kan ikke understreke nok betydningen av det å prioritere forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For Venstre er det å satse på forskning og høyere utdanning det samme som å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Venstre foreslår en satsing på studenter, forskning og høyere utdanning som ligger om lag 1,4 mrd. kroner over forslaget til regjeringen. Det er nødvendig for å ruste Norge for framtiden.

Venstre prioriterer bl.a.:

TILTAK	Mill. kr.
Etablere en traineeordning i offentlig forvaltning for studenter	10,0
Tiltak for å bedre psykisk helse for studenter	15,0
800 nye studentboliger	45,6
Støtte til prosjektet «Felles løft»	2,0
2.000 nye studieplasser (varig økning, hvorav 1000 plasser øremerkes IT og IT-sikkerhet og 200 lærerutdanningen)	115,1
Mastergradsprogram i luftfartsvitenskap ved UiT	7,6
Utrede flere medisinstudenter til SUS	3,0
Høyskolesenteret i Kristiansund	2,5
Tilskudd til folkehøyskoler (reversering av kutt)	25,0
Tilskudd til en ny folkehøyskole	5,0
Inkludere folkehøyskole-studenter i ordningen med 11 mnd. Studiestøtte	12,7
Studiestøtte, folkehøyskole-utdanning	10,8

Reisestipend for elever som tar videregående utdanning utenfor Norden	8,5
Borteboerstipend i videregående skole	10,0
ELEVER I VIDEREGÅENDE SKOLE, STUDENTER OG STUDIEPLASSER	272,8

Forskning (rammeavtaler med forskningsinstitutt med mer UD.)	27,0
Nor-Global	12,0
Forskning, regionale innovasjonssystemer	5,0
Forsknings-, innovasjons- og utviklingskontrakter	150,0
Forskningssentre for miljøvennlig teknologi	15,0
Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO ₂ -håndtering	9,2
Formidling av klimaforskning, CICERO	2,0
Biobank Norge og ARENA Heidner/Geno	2,0
Sentre for fremragende forskning	25,0
Klima, miljø og miljøvennlig energi – forskning	100,0
Frie forskningsinstitutt	50,0
Næringsrettet forskning	100,0
Styrket basisfinansiering av de teknisk-industrielle institutt	50,0
Muliggjørende teknologier	100,0
Kunnskapsløft for havet (bestandsforskning m.m.)	25,0
Biosmia – Senter for markedsdrevet bioinnovasjon, Hamar	3,0
Innovasjon og næringsutvikling i landbruket.	20,0
Amorf, Energiex og Transport2025	50,0
SUM FORSKNING	745,2

Styrke basisfinansieringen av UH-sektoren, hvorav 50 mill. øremerkes til digitalisering.	250,0
Styrke teknologi- og IT-utdanningen	2,0
Tegnspråkløft, HiOA	15,0
Fri prosjektstøtte for humaniora og samfunnsvitenskap (FRIHUMSAM)	10,0
200 nye stipendiatstillinger	82,0
100 nye post.doc.stillinger	41,1
SUM UH-SEKTOREN (eks. forskning)	400,1

7.2 Naturvern, biologisk mangfold og kulturminnevern

Reduserte klimautslipp er det absolutt viktigste i miljø- og klimapolitikken, fordi det påvirker alt fra økonomi til økologi, men det er langt fra det eneste som er viktig. En offensiv miljøpolitikk handler også om å ta vare på natur og livsmiljø. Naturen er grunnlaget for all maten vi spiser og våre naturressurser har gitt grunnlag for den eventyrlige velstandsvekst Norge har opplevd de siste 100 årene. Men bruken av naturressursene må være bærekraftig. De siste 40 årene har menneskers inngripen i naturen halvert verdens bestander av dyr, planter og insekter. Måten vi bruker naturen på i dag tar vekk grunnlaget for mattrygghet, vekst, velstand og naturopplevelser for kommende generasjoner. Venstre vil stoppe og reversere naturødeleggelsene.

Naturmangfold er den store variasjonen av arter og naturtyper som danner brikkene i det som utgjør livsviktige økosystemer. Det er dramatisk at mangfoldet av arter utryddes i et tempo som er mye raskere enn det som er naturlig. Venstre vil stanse utryddingen av arter og ta hensyn til miljøet i all planlegging og utbygging. For å sikre det biologiske mangfoldet, er det nødvendig å redusere inngrepene i naturen gjennom god forvaltning og økt vern, og ved å stanse utbredelsen av fremmede arter på land og til havs.

Venstre vil også ha en offensiv satsing på kulturvern og museer, som tar vare på mangfoldet, utfordrer samtiden og sikrer viktige kulturminner for fremtidige generasjoner. Venstre vil utvikle ordninger som motiverer til bevaring av kulturminner og ivaretaking av nye funn.

Venstre vil bl.a. prioritere:

TILTAK	Mill. kr.
Internasjonal naturkriminalitet	50,0
Biomangfold/hav	50,0
Klima og miljø (UD)	75,0
Økte bevilgninger til Økokrim, hvorav halvparten øremerkes dyre- og miljøkriminalitet.	20,0
Lakselus	20,0
Den naturlige skolesekken	1,0
Atomavfall	15,0
Økologisk grunnkart	20,0
Tilskudd til GenØk – Senter for biotryggleik	6,9
Kalking, villaks og Vanndirektivet	50,0
Fylkes-/regionvise verneplaner	5,0
Nye nasjonalparker	25,0
Statlig erverv i strandsone m.m.	5,0
Nytt skogvern	107,4
Restaurering av myr	3,0
Tilskudd til vannmiljøtiltak	25,2
Tiltak mot marin forsøpling	79,7

Doble panten på båtvrak	15,0
Flere utvalgte kulturlandskap	10,0
Brunbiesenter	0,3
Tilskudd til truede arter og naturtyper	34,5
Tilskudd til Norsk villakssenter	3,0
MARENO	4,0
Tilskudd til fredede kulturminner i privat eie	10,0
Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	10,0
Middelaldervern og brannsikring	15,0
Kulturminnetiltak	27,6
Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak (OED)	2,0
TILTAK FOR NATURVERN, BIOLOGISK MANGFOLD OG KULTURMINNEVERN	689,6

7.3 Et løft for kultur og frivillighet

Venstre arbeider for et mangfoldig og fritt kulturliv som stimulerer nysgjerrighet, kreativitet og mangfold. En offensiv kulturpolitikk henger sammen med vern av ytringsfriheten og i et liberalt samfunn er derfor en stor kultursektor et mål i seg selv. Et mangfoldig og bredt kulturtilbud skaper dessuten større valgfrihet for den enkelte og er med på å bidra til bedre livskvalitet i hverdagen.

For å sikre et fritt kulturliv er det viktig med maktspredning. Sentralstyringen av norsk kulturliv må erstattes med mer desentralisert makt og en bedre fordeling av kulturmidlene. Den offentlige støtten til kultur og idrett må sikre både de gode talentene og den store bredden. Samtidig må det være et mangfold av finansieringskilder som gjør kulturaktørene mer uavhengige av politiske føringer.

Frivillighet er bærende i norsk kulturliv. Halvparten av befolkningen i Norge engasjerer seg i ulike former for frivillig arbeid, og det gjør at Norge har et levende kulturliv. Gjennom frivilligheten får vi et bredere og mer mangfoldig kulturtilbud som bidrar til utvikling av kreativitet og skaperkraft. Venstre beklager at regjeringen gjennomgående har kuttet i bevilgninger til frivillige organisasjoner i sitt forslag til statsbudsjett. Dette er kutt Venstre vil reversere og i stedet styrke innsatsen mot frivillig sektor.

Venstre vil bl.a. prioritere:

TILTAK	Mill. kr.
Innkjøpsordning for litteratur, særlig vekt på e-bøker.	5,0
Festivalstøtte	10,0
Innlømme museene i CRISTin for å sikre åpenhet og tilgjengeliggjøring av FoU-arbeid i museene og styrke digitaliseringsarbeidet med tidsskrift	7,0
Kunstnerstipend	13,5
Norsk kultursentrum, Vinje	1,6

Norsk folkemuseum, Bybygg	10,0
Studium Actoris, Østfold	0,3
Hordaland Teater	1,0
Bergen Assembly	3,0
Fri Scenekunst	5,0
Foreningen Norden	1,0
Tilskudd til Det norske samlaget	1,0
Bibliotek	50,0
Det nasjonale museumsnettverket	10,0
Norsk kultursentrum, Vinje	1,0
Utviklingsmidler til private arkiv	5,0
Incentivordning for film og TV-produksjon.	10,0
Filmfondet: Dataspill	5,0
Produksjons-tilskudd, aviser	25,7
Næringsfremme, kultur og informasjonsformål (UD)	30,0
KULTURTILTAK	195,1

Merverdikompensasjon, frivillige org.	75,0
Tilskudd til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) kultur og til politi og vakthold ved idrettsarrangementer for barn og unge.	6,0
Tilskudd til arbeid for kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning (bl.a. 2 mill. kroner øremerkes til ICAN Norge og 1 mill. kroner til Leger mot Atomvåpen.)	30,0
Sivilt samfunn, UD	48,0
Tilskudd til frivillige organisasjoner under kriminalomsorgen	10,0
Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak (Gatejuristene, NOAS, JussBuss m.m., se tabell under)	20,0
Økt støtte til Noregs Mållag	1,1
Tilskudd til Norges Døveforbund	2,5
Økt støtte til Minotenk (1,0) og JustUnity (0,4)	1,4
Støtte til organisasjoner under LMD	30,5
Støtte til nye matkultursenter for barn	2,0
Støtte til hestesenter	1,5
Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene	20,0
Tilskudd til studieforbund	22,5
Tilskudd til humanitære tiltak rettet mot EØS-borgere i regi av frivillige org.	8,3
TILTAK FOR FRIVILLIG SEKTOR	278,8

Tabell 2: Venstres forslag til endring i tildeling til organisasjoner under ordningen «Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak

Organisasjon	Regjeringens forslag 2018	Venstres budsjett 2018
JURK (Juridisk rådgivning for kvinner)	2 360 000	4 250 000
Jussformidlingen i Bergen	2 050 000	3 750 000
Jushjelpe i Midt-Norge	675 000	1 250 000
Jusshjelpe Nord-Norge	1 740 000	3 000 000
JussBuss	3 791 000	5 500 000
Gatejuristen Oslo	5 620 000	7 100 000
Gatejuristen innlandet	991 000	1 400 000
Gatejuristen Kristiansand	1 229 000	1 750 000
Gatejuristen Tromsø	1 033 000	1 500 000
Gatejuristen Trondheim	1 231 000	1 800 000
Gatejuristen Bergen	1 078 000	1 600 000
Gatejuristen Stavanger	1 050 000	1 550 000
Gatejuristen total	12 232 000	16 700 000
Krisesentrene	1 281 000	2 000 000
Norsk forbund for utviklingshemmede	246 000	300 000
NOAS	2 570 000	3 250 000
Oslo Kommune Fri Rettshjelp	6 870 000	7 100 000
Pro Senteret i Oslo	61 000	700 000
Prostituerts interesseorganisasjon	221 000	250 000
Støttesenteret mot incest	59 000	100 000
Stine Sofies stiftelse	694 000	700 000
Barnas jurist	0	5 000 000
Gatas økonom	0	1 000 000
TOTALT	34 850 000	54 850 000

7.4 Folkehelse og forebygging

I Venstres forslag til statsbudsjett foreslås det en betydelig innsats for bedre folkehelse og forebygging både gjennom målrettede bevilgninger over statsbudsjettets utgiftsside og gjennom skatte- og avgiftssystemet. Dette under erkjennelsen av at muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser beslaglegger flest sengeplasser og er en hovedårsak til et stort sykefravær og uførhet. Samlet «koster» disse lidelsene oss 70 mrd. kroner årlig. Bedre folkehelse og bedre forebygging kan på sikt redusere disse kostnadene betydelig og frigjøre midler som kan brukes til andre gode formål både innenfor helse og andre områder.

Venstre foreslår bl.a. å:

TILTAK	Mill. kr.
Utvide forsøket med økt fysisk aktivitet og kroppsøving	10,0
Svømmeopplæring i barnehagene	75,4
500 flere stillinger i skolehelsetjenesten og på helsestasjoner	356,0
Utbygging av gang- og sykkelveier	369,4
FYSISK AKTIVITET, SKOLEHELSE M.M.	810,8

Styrke digital helsestasjonssatsing i ung.no	5,0
Tilskudd til slettme.no	2,0
Tiltak for å bedre psykisk helse for studenter	15,0
UNGDOMSHELSETILTAK	22,0

Tilskudd til bedriftshelsetjeneste til å gjelde alle bedrifter	240,0
Ny regional sikkerhetsavdeling ved Oslo universitetssykehus	33,0
Psykisk helsevern i fengsel	10,0
Regionalt senter for helseinnovasjon og samhandling, Kristiansund	1,0
Diabetesplan/tiltak	12,0
Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	25,0
Tilskuddsordningen for psykologer	25,0
Rask psykisk helsehjelp uten henvisning	10,0
Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene	20,0
Etablering av hjelpelinje for potensielle overgripere mot barn	3,0
Innovasjon i omsorg, økt bruk av velferdsteknologi og styrking av hverdagsrehabilitering	40,0
Digitalt pakkeforløp for kronikere og involvering av fastleger i primærhelsetjenesten – pilot	10,0
mHelse-pilot i bedriftshelsetjenesten	8,0
Strategi for hjernehelse	5,0
PSYKISK HELSE, FOREBYGGING OG REHABILITERING	442,0
Opptappingsplan for rus	100,0
Rusmestringstilbud i fengsel	12,0
Nasjonalt pilotprosjekt, SERAF	15,0
Gatelag (fotball) for rusavhengige	2,0
Oppsøkende team, boligrelaterte tiltak, rusavhengige/Psykisk syke	25,0
Forsøk med heroinassistert behandling	5,0

RUS	159,0
SUM FOLKEHELSE OG FOREBYGGING	1393,8

I tillegg kommer forslag om å avvikle taxfree-ordningen for handel med tobakksvarer og økte tobakksavgifter med 10 prosent som avgjort vil bidra til bedre folkehelse.

7.5 Likestilling

Alle mennesker skal ha like rettigheter og muligheter i samfunnet, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion. For Venstre innebærer reell likestilling og likeverd at man ikke bare skal ha formelle rettigheter, men også reelle muligheter.

Både menn og kvinner møter strukturelle utfordringer i dag. Kvinneandelen i arbeidslivet er høy, men samtidig har vi et av verdens mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder. Flere kvinner enn menn har høyere utdanning. Samtidig er bare en av tre ledere kvinner og flertallet av politikerne er menn. Gjennomsnittsinntekten for kvinner er betydelig lavere enn for menn og langt flere kvinner enn menn jobber deltid. Venstre mener at vi må legge bedre til rette for lønnsvekst for kvinner, få flere kvinner i ledende stillinger og få flere kvinner i politikken. Vi mener at det offentlige må gå foran for å sikre at arbeid som bygger på likeverdige utdanningsløp og kvalifikasjoner, lønnes likt

I arbeidslivet er det behov for en særlig innsats for å redusere de store lønnsforskjellene mellom likeverdige yrker, og dermed også blant kvinner og menn. Deling av foreldrepermisjon og innføring av egen pappakvoté har bidratt til at flere fedre tar en større del av ansvaret for barn. Dette vil Venstre forsterke gjennom en tredeling av foreldrepermisjonen og innføring av en selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre i foreldrepermisjonsordningen.

Venstre vil bl.a. prioritere:

TILTAK	Mill. kr.
Tredele foreldrepermisjon	0,0
Innføre selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre i foreldrepermisjonsordningen	50,0
Fritak for arbeidsgivers ansvar for sykepenger for korttids-sykefravær knyttet til svangerskap. Rettighetsbasert ordning som erstatter dagens søknadsordning	69,0
3650 flere barnehageplasser	342,0
Likestillingscenter	2,0
Fjerne kontantstøtteordningen	
TILTAK FOR LIKESTILLING	463,0

7.6 Distriktpolitikk

Venstres utgangspunkt er at desentralisering av makt og myndighet er en aktiv distriktpolitisk handling. Venstres politikk for kommunestruktur, næringsutvikling, landbruk, samferdsel og kommunikasjon, kunnskap og helse, er alt innrettet med sikte på å styrke og myndiggjøre lokale samfunn og distriktssentre, og gjøre det mulig å bo og leve over hele landet.

Venstre vil særlig stimulere tiltak som gjør at det vil være like naturlig å starte en ny bedrift i distriktene som i Oslo. Derfor foreslår Venstre bl.a. å styrke SIVAs inkubatorprogram, styrke tilskuddene til bredbåndsutbygging i distriktene og øke satsingen på bedriftsrettede programmer i distriktene som vi vet virker og gir resultater.

Derfor foreslår Venstre:

TILTAK	Mill. kr.
Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	31,5
Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn	150,0
Bedriftsrettede programmer i distriktene	50,0
SIVAs inkubatorprogram	50,0
Innovasjon Norge, marint verdiskapingsprogram	30,0
Verdiskapingsprogrammet for tre	25,0
Flom og skredforebygging	110,0
Tilskudd til utjevning av overføringstariffer	20,0
Tilskudd til oppretting av felles kontor for innkjøp av fergetjenester for fylkeskommuner langs kysten	5,0
Tilskudd til bredbåndsutbygging	80,3
Regionale natur- og kulturparker	2,0
Forskning, regionale innovasjonssystemer	5,0
Støtte til hestesenter	1,5
Støtte til organisasjoner under LMD	30,5
Økt støtte til hhv. Landssamanslutninga av nynorskkommunar	1,2
Norsk kultursentrum, Vinje	1,0
Utbygging, Vik Fengsel	25,0
Dyrepoliti, to nye enheter i Finnmark og Hedmark	6,0
Omstillingsstøtte, pelsdyr	15,0
Tilskudd til velferdsstasjoner, fiskere	2,2
Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	2,1
DISTRIKTSTILTAK	643,3

I tillegg kommer målrettede skattelettelser til typiske distriktsnæringer som fiskeri, sjøfart og vannkraft på til sammen 430 mill. kroner.

7.7 Kommuner- og fylkeskommuner

Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 medfører en betydelig økning i kommunenes og fylkeskommunenes økonomiske handlingsrom. Venstre foreslår økte bevilgninger på til sammen rundt 3,5 mrd. kroner for å ruste kommunene og fylkeskommunene til bl.a. å yte bedre sosiale tjenester og et bedre barnehagetilbud til sine innbyggere.

Summen av tiltakene under medfører at kommunene blir tilført ca. 2 mrd. kroner mer i såkalte «frie inntekter», dvs. overføringer gjennom innbyggertilskuddet. Vi viser til vedlegg 1 på side 53-62 som viser hva dette betyr i merinntekter for de ulike kommuner.

Konkret foreslår Venstre at økte bevilgninger til kommunesektoren brukes som følger:

TILTAK	Mill. kr.
3650 flere barnehageplasser	342,0
Flere lærere/økt lærertetthet	200,0
Heve beløpsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage for 3, 4 og 5-åringer til 535.500 kroner	28,8
Innføre en modell med makspris og differensiert oppholdsbetaling for SFO etter modell fra barnehagene	40,0
Innføre en ordning med gratis halvtidsplass (etter skoletid) på SFO/AKS etter modell fra barnehager.	40,0
250 nye helsesøstre/stillinger i skolehelsetjenesten	178,0
250 nye stillinger på helsestasjonene og økt satsing på digitale løsninger	188,0
Opptrappingsplan for rus	100,0
Nasjonal minstenorm for sosialhjelp og heving av dagens veiledende sats med 10 pst.	570,0
En ekstra uketime 1.-3. trinn i grunnskolen øremerket IT/IKT/programmering/koding.	258,0
Nytt fremmedspråk i tillegg til engelsk, 7. trinn	86,0
Universell utforming av undervisningsbygg	100,0
Skjønnsmidler til kommuner i forbindelse med endring av eiendomsskatten for verk og bruk	85,0
Styrking av tapskompensasjons-ordningen for fylkeskommunene som taper mest på nytt inntektssystem.	60,0
Etablering av KommuneCERT (Opprettelse av enhet for håndtering av informasjonssikkerhet-hendelser i kommunene)	2,0
Utvikling av digitalt pakkeforløp for hjelpemidler i kommunene	10,0
Styrking av det kommunale barnevernet	148,0
Kulturminnevern i kommunene	7,0
BYLIVsenter	2,0
Tilskudd til klimatilpasning og klimatilpasning i kommunene. Klimasats.	68,1
Tilskudd til oppretting av felles kontor for innkjøp av fergetjenester for fylkeskommuner langs kysten	5,0
Tilskudd til kommunale gang- og sykkelveger	173,6

Belønningsordning for bedre kollektivtransport	368,5
Innføre en ordning hvor staten garanterer for kommunale lån. (innsparing for kommunene er 600 mill. kr. i lavere rente, men staten får beholde 200 mill. kr. som «kompensasjon»)	400,0
TILTAK FOR KOMMUNESEKTOREN	3460,0

7.8 Andre satsinger

Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 medfører også enkelte andre satsinger. De viktigste som ikke er nevnt andre steder er forslag om å ta i mot 3.000 flere kvoteflyktninger, styrking av kystjegerkommando, Heimevernet og Hæren, enkelte tiltak for bedre dyrevelferd og økt tilskudd til

TILTAK	Mill. kr.
3000 flere kvoteflyktninger	392,0
Styrke Kystjegerkommandoen med bordingslag	50,0
Øke antallet HV-soldater til 35.000 + 5.000 operative	100,0
Overgangsløsning stridsvogner (Leasing av 10 stk. Leopard 2-A7 for å dekke akutt behov i 2018)	100,0
Dyrepoliti, to nye enheter i Finnmark og Hedmark	6,0
Omstillingsstøtte, pelsdyr	15,0
Utviklingsprogram for byregioner og internasjonalt samarbeid (Interreg)	20,0
Bolig og bomiljøtiltak	20,0
Digitale ferdigheter, Kompetansepluss	20,0

Det henvises for øvrig til tabellene i vedlegg 2 side 63-87 for utfyllende informasjon om de ulike tiltak og satsinger.

8 Skatte- og avgiftsopplegget 2018.

Venstres overordnede mål i skattepolitikken er et grønt skatteskifte, hvor skattesystemet brukes aktivt til å stimulere arbeid og arbeidsplasser, utvikling, investering og eierskap i norske bedrifter og til å premiere miljøvennlig adferd. Konkret betyr det lavere skatt på arbeid, eierskap og bedrifter, skattestimuli for å gjøre miljøvennlige valg og økte miljøavgifter. Skatter og avgifter er et viktig politisk virkemiddel for å styre adferd som etter Venstres syn i all for liten grad har blitt brukt de siste årene.

Dersom vi klarer å øke deltagelsen i arbeidsmarked, vil det gi store gevinster for samfunnet, også for de som ikke er i arbeid, ved at flere i arbeid styrker velferdsstaten. Venstre vil ha lavere skatt på arbeid for å stimulere oss til å jobbe mer, og lavere bedriftsbeskatning for at det skal lønne seg å investere i norske arbeidsplasser. Derfor vil vi også utrede muligheten for å innføre jobbskattefradrag, hvor man får større deler av skatten tilbake for å sikre at det lønner seg å stå i jobb.

Venstre hovedprioriteringer i skatteopplegget for 2018 er et grønt skatteskifte og at skattesystemet aktivt brukes til å stimulere arbeid og arbeidsplasser, utvikling, investering og eierskap i norske bedrifter. Vi viser i så måte til tabeller for detaljene i skatteopplegget knyttet til lettelser i næringsbeskatningen og et grønt skatteskifte hhv side 10-11 og side 18-19 i dette dokumentet. Vi viser også til oppsummerende tabeller til slutt i dette kapittel og vedlegg bakerst som viser og omtaler alle Venstres forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget for 2018.

Samlet foreslår Venstre et skatte- og avgiftsopplegg som innebærer om lag det samme skatte- og avgiftsnivået som regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018, men hvor det internt omprioriteres rundt 12 mrd. kroner.

8.1 Skatt på lønn og pensjon

Skatter og avgifter bringer inntekter til stat og kommune for å løse offentlige oppgaver og finansiere gode velferdstilbud. Dette skal skje samtidig som man i minst mulig grad bremser verdiskaping. I tillegg er skatt et politisk virkemiddel for å påvirke atferd og utjevne inntekt. Skatte- og avgiftssystemet skal belønne arbeid. Venstre vil gi mest skattelette til dem som har de laveste inntektene. Den enkleste måten å gjøre dette på er å ha et fradrag i bunn av inntekten som kommer alle til gode, men som har størst effekt for dem med lave og moderate inntekter og endringer i regjeringens forslag til trinnskattmodell som stimulerer det samme. Skattepolitikken må stimulere arbeidslinjen.

Regjeringen la i 2016 fram en ny trinnskattmodell i tråd med anbefalingene fra Scheel-utvalget. Regjeringen har gjort tilpasninger i denne i forslaget til budsjett for 2018 for å redusere kostnadene som følger av at den generelle skattesatsen reduseres fra 24 til 23 prosent. Det er en modell Venstre støtter prinsippene bak, og som også ligger til grunn for Stortingets skatteforlik. Vi mener imidlertid at modellen kan gjøres bedre, enklere og gi betydelig høyere lettelser for de med vanlige og lave lønnsinntekter. Dersom vi skal få flere til å stå i arbeid og stå lenger i arbeid, må det lønne seg å jobbe.

Venstre foreslår derfor følgende endringer i forhold til regjeringens opprinnelige modell for trinnsnitt, minstefradrag, personfradrag og trygdeavgift:

Tabell 3: Personbeskatning 2018 Venstres vs. regjeringens forslag

Skatteart	Regjeringen	Venstre
Trinnsnitt, trinn 1	Innslagspunkt 169.000 kr, sats 1,4 pst.	Utgår
Trinnsnitt, trinn 2	Innslagspunkt 237.900 kr, sats 3,3 pst.	Innslagspunkt 300.000 kr, sats 3,0 pst.
Trinnsnitt, trinn 3	Innslagspunkt 598.050 kr, sats 12,4 pst.	Innslagspunkt 600.000 kr, sats 13 pst.
Trinnsnitt, trinn 4	Innslagspunkt 962.050 kr, sats 15,4 pst.	Innslagspunkt 950.000 kr, sats 16 pst.
Minstefradrag	Maksimalt beløp 97.610 kr, øvre sats 45 pst.	Maksimalt beløp 98.000 kr, øvre sats 50 pst.
Personfradrag	Beløp 54.750 kr.	Beløp 57.500 kr.
Trygdeavgift	Sats: 8,2 pst.	Sats 8,5 pst.

Som det framgår av tabellen under vil disse endringene medføre en skattelette i forhold til regjeringens forslag på alle inntekter under 1 mill. kr. For flerparten med «normale» inntekter vil det med Venstres forslag bli en skattelette på rundt 3.000 kroner.

Tabell 4: Utslag i skatt Venstres vs. Regjeringens opplegg for 2018, ulike inntekter:

Bruttoinntekt	Antall	Gjennomsnittlig skatt i referansealternativet. Prosent	Gjennomsnittlig skatt i referansealternativet. Kroner	Gjennomsnittlig endring i skatt Kroner	Endring i pst. av bruttoinntekten
0 - 150 000 kr	560 200	4,8	3 000	-100	-0,2
150 000 - 200 000 kr	236 500	6,0	10 700	-900	-0,5
200 000 - 250 000 kr	307 000	9,2	20 700	-1 200	-0,5
250 000 - 300 000 kr	337 800	13,9	38 200	-2 100	-0,8
300 000 - 350 000 kr	356 600	17,1	55 400	-3 000	-0,9
350 000 - 400 000 kr	340 000	19,5	73 100	-3 100	-0,8
400 000 - 450 000 kr	341 500	21,4	90 700	-3 100	-0,7
450 000 - 500 000 kr	314 900	22,5	107 000	-3 000	-0,6
500 000 - 600 000 kr	526 500	23,9	131 000	-3 000	-0,6
600 000 - 750 000 kr	445 900	26,2	174 200	-2 700	-0,4
750 000 - 1 mill.kr	302 400	29,5	252 200	-1 300	-0,2
1 mill. kr og over	242 500	35,6	569 900	3 100	0,2
I alt	4 312 000	24,6	114 500	-1 800	-0,4

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

Beregningene er basert på Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt. Datagrunnlaget for modellen er et utvalg fra Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for husholdninger for 2015. Denne statistikken gir informasjon om sammensetningen av inntekt og formue for hele befolkningen. Datagrunnlaget er fremskrevet til 2018. Beregningene kan være usikre bl.a. fordi datagrunnlaget ikke omfatter alle skattytere og er sjablonmessig fremskrevet. Modellen tar heller ikke hensyn til mulige endringer i atferden som følge av endringer i skattereglene.

Samlet foreslår Venstre en skattelette i lønns- og pensjonsinntekt på om lag 3,2 mrd. kroner bokført, og 4 mrd. kroner påløpt i forhold til regjeringens opprinnelige forslag til statsbudsjett for 2018

Konkret foreslår Venstre følgende endringer når det gjelder skatt på inntekt og pensjon (negative tall = skattelette):

SKATTE- OG AVGIFTSENDRING	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)
Økt minstefradrag lønnsinntekt til 98.000 kr. og økt prosentsats til 50 pst.	-530,0	-660,0
Økt personfradrag til 57.500 kr.	-1815,0	-2270,0
Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget	-120,0	-150,0
Endre regjeringens trinn-skattesystem som innebærer en bedre sosial profil. (se egen tabell med utslag av disse endringene kombinert med endringer i trygdeavgift, minstefradrag og personfradrag)	-5460,0	-6825,0
Heve grensen for å betale trygdeavgift (frikortgrensen) til 59.650 kroner (dvs. teknisk 60.000 kroner).	-65,0	-80,0
Gå mot regjeringens forslag om endringer i rabatt i firmabilbeskatningen knyttet til el-biler	-168,0	-210,0
Gå mot regjeringens forslag om å innføre skatteplikt på kortidsutleie av egen bolig	-5,0	-6,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5.000 kroner.	-30,0	-80,0
Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3.000 kr.	-60,0	-75,0
Endre reisefradraget slik at bunnbeløpet opprettholdes på 22.350 kr. ved bruk av bil, men reduseres til 15.000 kr. ved bruk av kollektivtransport	-100,0	-120,0
Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50.000 kr per bolig.	-250,0	-315,0
Fjerne rentefradraget for kredittkortgjeld og forbrukslån	740,0	920,0
Stramme inn ordningen med fritak for gevinstbeskatning ved boligsalg	100,0	100,0
Fagforeningskontingent reduseres til 2005-nivå.	430,0	535,0
Flatt foreldrefradrag 21.170 kr.	0,0	0,0
Økte skatteinntekter som følge av 2.000 færre AFP-pensjonister	400,0	500,0
Økte skatteinntekter som følge av 2.000 flere fra dagpenger til arbeid	160,0	200,0
Hevet trygdeavgift, lønsmottakere til 8,5 prosent	3550,0	4435,0
Økt trygdeavgift AFP fra 5,1 til 6,0 pst.	50,0	65,0
SKATTELETTE LØNNS- OG PENSJONSINNTEKT	-3173,0	-4036,0

Lettelsene i lønns- og pensjonsinntekt inngår i et helhetlig grønt skatteskifte i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018. Alle med normal inntekt kommer i utgangspunktet ut med en samlet skattelette i Venstres forslag inkludert økte miljøavgifter og øvrige skatte- og avgiftsendringer uten atferdsendring. Legges livsstilen om i en sunnere og mer miljøvennlig retning vil netto skattelette kunne bli vesentlig høyere. Under følger tre type-eksempler på

utslagene av skatte- og avgiftsendringer i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 (eksemplene er de samme type-eksempler som vi har hatt i våre budsjetter de siste årene):

Eksempel 1 – Kjernefamilie i by:

Familie bosatt i Oslo hvor begge voksne er i arbeid. Far tjener 500.000 kr., er ansatt i offentlig sektor, og er fagorganisert. Mor tjener 700.000 kr. jobber i «fritt yrke» er ikke fagorganisert. Ingen røyker. Begge reiser kollektivt til/fra jobb. Familien har to barn i barnehage/SFO. Kjører dieselbil 12.000 km årlig. Bor i 120 kvm rekkehus som varmes med strøm. Alle beløp i kroner (negative tall = skattelettelse):

Lavere inntektsskatt ⁵	-5 700,0
Økt dieselavgift ⁶	690,0
Økt påslag på nettariffen ⁷	220,0
Redusert fagforeningskontingent	450,0
Lavere moms på kollektivtransport ⁸	-2 000,0
Økt trafikkforsikringsavgift/årsavgift	225,0
Økte tobakksavgifter	0
Flatt foreldrebetaling	-540,0
Samlet skattelette, eksempel 1: Kjernefamilien	6 650

Eksempel 2 – Familie i distrikta:

Familie bosatt i Distrikts-Norge hvor begge voksne er i arbeid. Begge tjener ca. 500.000 kr. Begge er fagorganisert, en røyker ca. 10 sigaretter om dagen. Familien har tre barn i barnehage/SFO-alder. Kjører 2 dieseler 20.000 km årlig. Bor i enebolig på 150 kvm som varmes med strøm. Alle beløp i kroner (negative tall = skattelettelse)

Lavere inntektsskatt	-6 000,0
Økt dieselavgift	1 150,0
Økt påslag på nettariffen	250,0
Redusert fagforeningskontingent	900,0
Lavere moms på kollektivtransport	-700,0
Økt trafikkforsikringsavgift/årsavgift	500,0
Økte tobakksavgifter	600,0
Flatt foreldrebetaling	-1 960,0
Samlet skattelette, eksempel 2: Familie i distrikta	-5 260,0

⁵ Basert på beregninger fra SSB/Finansdepartementet, svar på Venstres [spørsmål nr. 416](#)

⁶ Baseres på et forbruk på 0,65 liter per mil.

⁷ Baseres på et [snittforbruk](#) av tilsvarende bolig

⁸ Baseres på et forbruk tilsvarende månedskortpriser i respektive kommuner x 11 mnd. Utgifter for barn ikke medregnet.

Eksempel 3 – Enslig forsørger:

Enslig forsørger, med ett barn i SFO. Ingen bil. Inntekt 450.000 kr., røyker 10 om dagen. Bor i 70 kvm leilighet i Stavanger. Reiser kollektivt til/fra jobb. Alle beløp i kroner (negative tall = skattelettelse)

Lavere inntektsskatt	-3 100,0
Økt dieselavgift	0
Økt påslag på nettatariffen	127,0
Redusert fagforeningskontingent	0
Lavere moms på kollektivtransport	-925,0
Økte tobakksavgifter	600,0
Flatt foreldrefradrag	0
Økt fradrag for enslige forsørgere	-1 310,0
Samlet skattelette, eksempel 3: Enslig forsørger	-4 608,0

En enslig forsørger, bosatt i Stavanger som tjener 450.000 kroner vil i tillegg få en reduksjon i utgiftene til SFO på om lag 15.000 kroner⁹ som følge av Venstres forslag til statsbudsjett for 2018.

8.2 Eiendomsskatt på verk og bruk

Venstre støtter også hovedprinsippene i forslaget fra regjeringen om endring i eiendomsskatt knyttet til verk og bruk. Vi vil fortløpende vurderer om det er behov for å kompensere berørte kommuner f.eks. gjennom økt tildeling over kommuneramme gjennom skjønnsmidler. Vi vil også unnta Statkrafts linjenett fra forslaget om fritak. Allerede i årets budsjett foreslår vi å kompensere kommunene med 85 mill. kroner som er kostandene knyttet til retaksering som følge av forslaget.

Under følger samtlige av Venstres forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget for 2018. Det henvises også til vedlegg på side 88-95 hvor det framgår mer i detalj hvilke skatte- og avgiftsatser Venstre foreslår på de ulike områder i 2018.

SKATTE- OG AVGIFTSENDRING	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)
Økt minstefradrag lønnsinntekt til 98.000 kr. og økt prosentsats til 50 pst.	-530,0	-660,0
Økt personfradrag til 57.500 kr.	-1815,0	-2270,0
Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget	-120,0	-150,0
Endre regjeringens trinn-skattesystem som innebærer en bedre sosial profil. (se egen tabell med utslag av disse endringene kombinert med endringer i trygdeavgift, minstefradrag og personfradrag)	-5460,0	-6825,0
Heve grensen for å betale trygdeavgift (frikortgrensen) til 59.650 kroner (dvs. teknisk 60.000 kroner).	-65,0	-80,0

⁹ Venstre foreslår å innføre gratis halvtidsplass i SFO for alle med husstandsinnkomst under 535.500. Pris i [Stavanger](#) for fulltidsplass er 2.855 per måned.

Gå mot regjeringens forslag om endringer i rabatt i firmabilbeskatningen knyttet til el-biler	-168,0	-210,0
Gå mot regjeringens forslag om å innføre skatteplikt på kortidsutleie av egen bolig	-5,0	-6,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5.000 kroner.	-30,0	-80,0
Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3.000 kr.	-60,0	-75,0
Endre reisefradraget slik at bunnbeløpet opprettholdes på 22.350 kr. ved bruk av bil, men reduseres til 15.000 kr. ved bruk av kollektivtransport	-100,0	-120,0
Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50.000 kr per bolig.	-250,0	-315,0
Fjerne rentefradraget for kredittkortgjeld og forbrukslån	740,0	920,0
Stramme inn ordningen med fritak for gevinstbeskatning ved boligsalg	100,0	100,0
Fagforeningskontingent reduseres til 2005-nivå.	430,0	535,0
Flatt foreldrefradrag 21.170 kr.	0,0	0,0
Økte skatteinntekter som følge av 2.000 færre AFP-pensjonister	400,0	500,0
Økte skatteinntekter som følge av 2.000 flere fra dagpenger til arbeid	160,0	200,0
Hevet trygdeavgift, lønsmottakere til 8,5 prosent	3550,0	4435,0
Økt trygdeavgift AFP fra 5,1 til 6,0 pst.	50,0	65,0
SUM SKATTELETTE LØNNS- OG PENSJONSINNTEKT	-3173,0	-4036,0
Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100 pst	185,0	230,0
Øke bunnfradraget i formuesskatten til ca. 1.550.000 kroner.	-245,0	-270,0
Innføre en tidsbegrenset rabatt i formuesskatten for gründere ved børsintroduksjon av det respektive selskap.	0,0	0,0
SUM ENDRINGER I FORMUESSKATTEN	-60,0	-40,0
Øke avskrivningssatsen for maskiner med 5 pst under forutsetning av investeringen har påvist miljøeffekt og medfører økt energieffektivisering	-50,0	-100,0
Innføre skattemessig avskrivning på nybygde «profesjonelle» utleieboliger.	0,0	0,0
Bedre regjeringens forslag til opsjonsbeskatning	-105,0	130,0
Innføre rett til minstefradrag for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for kostnader	-700,0	-700,0
Ekstra jordbruksfradrag på 20.000 kroner for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon	-1,0	-1,0
Fjerne jordbruksfradrag for pelsdyrnæringen	7,0	7,0
Øke fiskerfradraget til 300.000 kr, sats 41 pst.	-150,0	-150,0
Øke sjømannsfradraget til 100.000 kr og satsen til 35 pst.	-60,0	-75,0
SkatteFUNN: Øke maksimal timesats fra 600 kroner til 800 kroner.	0,0	-440,0
SkatteFUNN: Fjerne begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen	0,0	-7,0

SkatteFUNN: Ekstra kriterium for fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på hhv 2 mill. kroner for bedriftsintern støtte og 4 mill. kroner for bedriftsekstern støtte	0,0	-3,0
Øke friinntekten i grunnrenteskatten for kraftselskap med 1 prosentpoeng	0,0	-220,0
Endre finansskatten fra økt arbeidsgiveravgift på 5 pst til en modell med terminskatt på overskudd (etter modell for oljeskatt)	0,0	0,0
Ingen arbeidsgiveravgift for de første tre årene for foretak med færre enn 5 ansatte	-190,0	-230,0
Fjerne arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger fra 1.7.2018	-90,0	-140,0
Endre regler for forskuddsskatt-innbetaling for selvstendig næringsdrivende.	0,0	0,0
SUM SKATTELETTE NÆRINGS LIV	-1339,0	-2189,0
Innføre nullsats på moms for reiser med kollektivtransport (unntatt flyreiser)	-800,0	-935,0
Gå mot regjeringens forslag om å øke lav sats i merverdiavgiften fra 10 til 12 pst.	-530,0	-700,0
Innføre nullsats på moms for e-bøker på linje med vanlige bøker	-30,0	-50,0
Gå mot regjeringens forslag om å utvide fritaket for elektrisk kraft til Nord-Norge	4,0	5,0
Utvide moms fritaket for medier til å gjelde all digital journalistikk	0,0	0,0
Heve omsetningsgrensen til 3 mill. kroner for rett til årlig oppgavetermin vedr mva.	0,0	0,0
SUM ENDRINGER MOMSSYSTEMET	-1356,0	-1680,0
Redusert alkoholavgift for småskalabryggerier	-10,0	-15,0
Heve alle tobakksavgifter med 10 pst	515,0	560,0
Avvikle taxfree-ordningen for tobakksvarer	650,0	750,0
SUM ALKOHOL- OG TOBAKKSAVGIFTER	1155,0	1295,0
Gå mot regjeringens forslag om å innføre engangsavgift for el-biler over 2 tonn.	-130,0	-140,0
Øke CO ₂ -komponenten med 10 pst. for biler med utslipp mellom 131-200 g/km og 25 pst. for biler med utslipp over 200 g/km.	220,0	240,0
Senke nedre knekkpunkt i CO ₂ -komponenten i engangsavgiften fra 85 til 70 g/km	410,0	450,0
Heve CO ₂ -komponenten i engangsavgiften for avgiftsgruppe C (campingbiler m.m.) til samme nivå som gjelder for personbiler.	200,0	240,0
Øke NO _x -komponenten i engangsavgiften med 150 kr/g	530,0	580,0
Ilegge samme NO _x -komponent i engangsavgiften for hhv varebiler (gruppe b) og campingbiler (gruppe c) som for personbiler	63,0	70,0
Øke vektfradraget i engangsavgiften med 25 pst for biogasskjøretøy	0,0	0,0
Videreføre trafikksikrings-avgiften på samme nominelle nivå som årsavgiften	470,0	600,0
Innføre en flat omregistreringsavgift på alle personbiler på 2.000 kroner	-500,0	-500,0
SUM BILAVGIFTER	1263,0	1540,0

Økt veibruksavgift på autodiesel med 60 øre per liter	1320,0	1440,0
Oppheve avgiftsfritak for diesel til båtmotorer	35,0	38,0
Innføre fritak for el-avgift for elektrisitet brukt som drivstoff i ferger, skip, lastebiler, busser og landstrøm (for båter)	-1,0	-1,0
Innføre fritak for el-avgift for ladestasjoner til el-biler	-105,0	-105,0
Oppheve fritak for el-avgift for elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser	110,0	150,0
Innføre en gjennomgående CO ₂ -avgift på 500 kr per tonn.	725,0	795,0
Økt avgift på klimagassene HFK/PFK tilsvarende CO ₂ -avgift på 500 kr. per tonn	57,5	65,0
Endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en avgift på materialbruk som graderes etter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff	0,0	0,0
Ny miljøavgift på plast	200,0	240,0
Ny miljøavgift på deponi av gruveavfall	500,0	500,0
Påslag på nettariffen med 1 øre/kWh.	640,0	640,0
SUM ØKTE MILJØAVGIFTER	3481,5	3762,0
SUM ALLE SKATTE- OG AVGIFTSFORSLAG	-28,5	-1348,0

9 Kutt, omprioriteringer og økte inntekter.

I Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 foreslås det ulike innsparingstiltak og omprioriteringer på om lag 16 mrd. kroner. I tillegg foreslår Venstre samlet om lag 350 mill. kroner i økte inntekter gjennom økte renteinntekter, økt utbytte og salg av eiendom. Venstre er spesielt opptatt av å omprioritere innenfor velferdsområdet og avvikle ordninger som virker kontraproduktivt i forhold til mål om økt arbeidsdeltakelse og det å jobbe lenger. Venstre er også opptatt av å modernisere offentlig forvaltning. Det er bare på denne måten vi kan sikre et bærekraftig velferdssamfunn også i framtiden. Vi viser for øvrig til nærmere omtale under kap. 6, side 28-29

Venstre foreslår derfor følgende endringer:

- ✓ Kontantstøtten avvikles.
- ✓ De statlige bidragene til AFP halveres neste år og avvikles over en ytterligere toårsperiode.
- ✓ Tilskuddene til refusjonsordningen for sjøfolk begrenses til maksimalt 100.000 kroner per ansatt.
- ✓ Sykelønnsordningen legges om ved at arbeidsgiverne overtar det økonomiske ansvaret for feriepenger. Motytelsen er at arbeidsgivernes økonomiske ansvar for korttidsfraværet reduseres fra 16 til 14 dager og at tilskudd til bedriftshelsetjeneste og tilretteleggingstilskudd gjelder for alle bedrifter. På den måten får arbeidsgiverne et større ansvar for langtidsfraværet og nødvendige insentiver for å få dette ned.
- ✓ Aldersgrensen for rett til en 6. ferieuke økes fra 60 til 65 år.

Fullt gjennomført vil Venstres forslag om å avvikle disse ordningene gi en innsparing i offentlige utgifter på over 8 mrd. kroner årlig.

En del av de andre forslagene til innsparing/endringer er rene omprioriteringer innenfor enkeltsektorer.

- ✓ Venstre omprioriterer om lag 1,3 mrd. kroner fra vei og bompengereduksjon til kollektiv, jernbane og sykkel- og gangveier.
- ✓ Venstre omprioriterer om lag 300 mill. kroner fra petroleumsforskning til forskning på klima, miljø, næringsrettet forskning m.m.
- ✓ Venstre omprioriterer 500 mill. kroner fra den foreslåtte veksten i helseforetakene, til målrettede tiltak til forebygging, spesielt innen rus og psykiatri og folkehelseiltak. Dette under den erkjennelsen av at muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser beslaglegger flest sengeplasser og er en hovedårsak til et stort sykefravær og

uførhet. Samlet «koster» disse lidelsene oss 70 mrd. kroner årlig. Bedre folkehelse og bedre forebygging kan på sikt redusere disse kostnadene betydelig.

- ✓ Det omprioriteres også en del midler innenfor forsvar og bistand.

Ut over dette er det en del innsparings- og omprioriteringstiltak av mer teknisk karakter bl.a. som følge av å avvikle forsøksordningen med statlig finansiering av eldreomsorgen og som følge av at Venstre går mot regjeringens forslag om å øke satsen i lav mva fra 10 til 12 prosent med påfølgende mindrebehov for en rekke kompensasjonsbevilgninger knyttet til kollektivtransport.

På enkelte få områder har Venstre gjort noen «dynamiske beregninger» knyttet til vårt forslag. Vi legger til grunn at det blir om lag 2.000 færre AFP-pensjonister som følge av forslag om innstramminger i AFP-reglene som vi foreslår. Det er av finansdepartementet beregnet til å gi økte skatteinntekter på om lag 400 mill. kroner. Vi legger videre til grunn at det blir 2.000 færre arbeidsledige med Venstres samlede opplegg. Det gir både økte skatteinntekter og innsparing i dagpenger. Dette mener vi er forsvarlig fordi vi bevilger penger til en rekke konkrete stillinger i vårt alternative budsjett, bl.a.:

- 200 nye fagstillinger i det kommunale barnevernet
- 200 flere ergoterapeuter
- 200 nye stipendiatstillinger
- 100 nye post.doc.stillinger
- 300 flere lærerstillinger
- 250 nye helsesøstre
- 250 nye stillinger på helsestasjonene
- 10 ansatte i en egen ny enhet med barnefaglig kompetanse i Politiets utlendingsenhet.
- 5 ansatt i et nytt kontaktforum for minoritetskvinner og æreskultur

Konkret foreslår Venstre følgende omprioriterings- og innsparingstiltak i forhold til regjeringens opprinnelige forslag til statsbudsjett for 2018:

KUTT/INNSPARING/OMFORDELING	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)
Sikringstiltak av kongelige eiendommer	50,0	50,0
Nytt logistikkbygg, Slottet	20,1	20,1
Videreføring av ordinære byggeprosjekt, Statsbygg	40,0	40,0
Kjøp av eiendom Statsbygg	77,3	77,3
Kutte kontantstøtten fra 1.1.2018 og samtidig innføre en ventestøtte på 6.000 kr. per måned for foreldre som har fått avslag på barnehageplass etter barnets fylte ett år.	1273,0	1273,0
Tilskudd til Nordisk Ministerråds virksomhet	40,0	40,0
Redusert bistand til Etiopia	50,0	50,0
Regionbevilgning Latin-Amerika	90,0	90,0
Fengselsplasser Nederland	302,0	302,0
Elektronisk kontroll/soning	30,0	30,0

Redusere regjeringens måltall om asylreturer fra 7.600 til 6.000,-	57,7	57,7
Ikke videreføre ekstra-bevilgninger til PST som ble gitt i forbindelse med Prop. 1 S Tillegg nr. 1 om økte asylankomster (10,2 mill. kr.) og gå mot forslag om økt kapasitet (9,7 mill. kr.)	20,0	20,0
Redusert antall asylankomster i tråd med nye anslag fra UDI	500,0	500,0
Betalingskort, asylsøkere	5,1	5,1
Kutte støtten til Human Right Service	1,8	1,8
Reduserer det statlige tilskuddet til AFP fra 1/3 til 1/6.	1390,0	1390,0
Mindre dagpenger som følge av 2000 flere arbeidsplasser i vårt samlede opplegg.	485,0	485,0
La arbeidsgiverne ta over finansieringsansvaret for feriepenger av sykepenger (netto innsparing ca. 700 mill. kroner)	1931,0	1931,0
Halvering av avkortning av pensjon som ble gjennomført i 2016.	1340,7	1340,7
Til disp. for Forsvarsdepartementet	15,7	15,7
Forsvarsbygg, drift	150,0	150,0
Forsvarsbygg, nybygg og nyanlegg	200,0	200,0
Større utstyrsanskaffelser, Forsvaret	150,0	150,0
Nettolønnsordningen for sjøfolk	457,0	560,0
Avvikle støtte til oljerelatert virksomhet, Innovasjon Norge	50,0	50,0
Reduksjon av tilskudd til bygging av skogsbilveier.	76,0	76,0
Dyrevelferdsprogram for mink	2,0	2,0
Halvere tilskudd til eksportstøtte til bearbejdede varer.	12,0	12,0
Fjerning av subsidier til avløserordningen i pelsdyrnæringen	15,0	15,0
Kartlegging, petroleumsaktivitet	36,0	36,0
Administrasjonsutgiftene knyttes til Petoro AS flyttes «under streken» og blir en del av SDØEs kontantstrøm.	351,0	351,0
Avvikling av Petoros engasjement i leteboring rundt Island	30,2	30,2
Petroleumsforskning	291,0	291,0
Tilskudd til granplanting, KLD (og administrasjon av ordningen hos fylkesmannen)	10,3 4,0	10,3 4,0
Mindre kjøp av klimavoter	80,0	80,0
Veksten i pasientbehandlingen ved de regionale helseforetakene settes til 1,5 pst. Samlet innsparing = 500 mill. kr.	500,0	500,0
Avvikle forsøket med statlig finansiering av eldreomsorgen (medfører om lag tilsvarende økte bevilgninger over kommunerammen)	1282,2	1282,2
Erstatte nåværende egenandelstak 1 og 2 med et felles egenandelssystem med et samlet tak på 3.000 kroner årlig.	230,0	230,0
Kompensasjon, regionale flyruter (fordi vi går mot forslaget om økt mva)	18,0	18,0
Riksveginvesteringer	750,0	750,0

Kompensasjon, riksvegferjer (fordi vi går mot forslaget om økt mva)	4,0	4,0
Reduserte bopengetakster	516,4	516,4
Kompensasjon, NSB (fordi vi går mot forslaget om økt mva)	62,0	62,0
Innføre en ordning hvor staten garanterer for kommunale lån og samtidig endre vektingen av kommunelån (netto innsparing for kommunene = 400 mill. kr.)	200,0	200,0
Heve grensen for en 6. ferieuke fra 60 til 65 år	631,5	631,5
Kompensasjon til lokal kollektivtransport og fylkesferjer (fordi vi går mot forslaget om økt mva)	164,0	164,0
Regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform settes til 1 pst	1654,0	1654,0
Generelt pålegg/innsparingsfullmakt til Statsbygg og statlige etater om å inngå nye leieavtaler for statlig etater i bygg utenfor de dyreste områdene «sentralt i Oslo».	100,0	100,0
KUTT/OMFORDELING	15746,0	15849,0

ØKTE INNTEKTER		
Inntekter fra Norsk Tipping	50,0	50,0
3.000 flere kvoteflyktninger (ODA-godkjente inntekter)	161,9	148,8
Øke antall timer norskopplæring for asylsøkere i mottak fra 175 til 200 (ODA-godkjente inntekter).	4,9	4,9
Økte renter som følge av å øke Husbankens låneramme til 25 mrd. kroner.	31,0	31,0
Økte renter som følge av å innlemme folkehøgskolene i ordningen med 11 mnd. studiestøtte	0,4	52,7
Salg av statlig eiendom (inkl. økt salg av forsvarseiendom).	100,0	100,0
ØKTE INNTEKTER	355,4	387,4

Vi henviser til tabellene i vedlegg 2 side 97-104 for utfyllende informasjon om de ulike forslag.

VEDLEGG 1:

VENSTRES OPPLÈGG FOR KOMMUNESEKTOREN 2018. ENDRINGER I FRIE INNTEKTER KOMMUNE FOR KOMMUNE.

Kommune	Innbyggere per 1.7.2017	Økte frie inntekter (kroner)
Halden	30 837	12 245 373
Moss	32 529	12 917 266
Sarpsborg	55 329	21 971 146
Fredrikstad	80 529	31 978 066
Hvaler	4 525	1 796 878
Aremark	1 412	560 705
Marker	3 583	1 422 809
Rømskog	683	271 219
Trøgstad	5 330	2 116 543
Spydeberg	5 812	2 307 945
Askim	15 769	6 261 870
Eidsberg	11 392	4 523 763
Skiptvet	3 809	1 512 554
Rakkestad	8 242	3 272 898
Råde	7 444	2 956 012
Rygge	15 907	6 316 670
Våler	5 397	2 143 149
Hobøl	5 638	2 238 850
SUM ØSTFOLD	294 167	116 813 716

Vestby	17 374	6 899 215
Ski	30 811	12 235 048
Ås	19 601	7 783 557
Frogn	15 811	6 278 548
Nesodden	19 138	7 599 700
Oppegård	27 138	10 776 500
Bærum	124 799	49 557 683
Asker	61 101	24 263 207
Aurskog-Høland	16 330	6 484 643
Sørum	17 770	7 056 467
Fet	11 646	4 624 627
Rælingen	17 886	7 102 531
Enebakk	10 933	4 341 494
Lørenskog	38 279	15 200 591
Skedsmo	53 725	21 334 198
Nittedal	23 454	9 313 583
Gjerdrum	6 594	2 618 477
Ullensaker	35 778	14 207 444

Nes	21 516	8 544 004
Eidsvoll	24 589	9 764 292
Nannestad	12 960	5 146 416
Hurdal	2 919	1 159 135
SUM AKERSHUS	610 152	242 291 359

Oslo	669 053	265 680 946
-------------	----------------	--------------------

Kongsvinger	17 904	7 109 678
Hamar	30 673	12 180 248
Ringsaker	34 011	13 505 768
Løten	7 628	3 029 079
Stange	20 464	8 126 254
Nord-Odal	5 110	2 029 181
Sør-Odal	7 877	3 127 957
Eidskog	6 152	2 442 959
Grue	4 756	1 888 608
Åsnes	7 328	2 909 949
Våler	3 713	1 474 432
Elverum	21 042	8 355 778
Trysil	6 559	2 604 579
Åmot	4 431	1 759 550
Stor-Elvdal	2 517	999 501
Rendalen	1 864	740 194
Engerdal	1 289	511 862
Tolga	1 597	634 169
Tynset	5 609	2 227 334
Alvdal	2 441	969 321
Folldal	1 590	631 389
Os	1 953	775 536
SUM HEDMARK	196 508	78 033 327

Lillehammer	27 653	10 981 006
Gjøvik	30 292	12 028 953
Dovre	2 666	1 058 669
Lesja	2 027	804 922
Skjåk	2 199	873 223
Lom	2 356	935 568
Vågå	3 626	1 439 885
Nord-Fron	5 733	2 276 574
Sel	5 901	2 343 287
Sør-Fron	3 155	1 252 851
Ringebu	4 472	1 775 831
Øyer	5 119	2 032 755
Gausdal	6 181	2 454 475
Østre Toten	14 874	5 906 465
Vestre Toten	13 250	5 261 575

Jevnaker	6 751	2 680 822
Lunner	9 118	3 620 758
Gran	13 759	5 463 699
Søndre Land	5 700	2 263 470
Nordre Land	6 754	2 682 013
Sør-Aurdal	3 024	1 200 830
Etnedal	1 346	534 497
Nord-Aurdal	6 498	2 580 356
Vestre Slidre	2 132	846 617
Øystre Slidre	3 246	1 288 987
Vang	1 610	639 331
SUM OPPLAND	189 442	75 227 418

Drammen	68 528	27 212 469
Kongsberg	27 300	10 840 830
Ringerike	30 171	11 980 904
Hole	6 826	2 710 605
Flå	1 075	426 883
Nes	3 338	1 325 520
Gol	4 613	1 831 822
Hemsedal	2 463	978 057
Ål	4 650	1 846 515
Hol	4 563	1 811 967
Sigdal	3 470	1 377 937
Krødsherad	2 277	904 197
Modum	13 855	5 501 821
Øvre Eiker	18 703	7 426 961
Nedre Eiker	24 844	9 865 552
Lier	25 861	10 269 403
Røyken	22 155	8 797 751
Hurum	9 483	3 765 699
Flesberg	2 685	1 066 214
Rollag	1 407	558 720
Nore og Uvdal	2 530	1 004 663
SUM BUSKERUD	280 797	111 504 489

Horten	27 271	10 829 314
Tønsberg	45 135	17 923 109
Sandefjord	62 453	24 800 086
Svelvik	6 676	2 651 040
Larvik	46 702	18 545 364
Sande	9 654	3 833 603
Holmestrand	14 121	5 607 449
Re	9 562	3 797 070
Færder	26 780	10 634 338
SUM VESTFOLD	248 354	98 621 373

Porsgrunn	36 193	14 372 240
Skien	54 507	21 644 730
Notodden	12 749	5 062 628
Siljan	2 358	936 362
Bamble	14 185	5 632 864
Kragerø	10 575	4 199 333
Drangedal	4 139	1 643 597
Nome	6 659	2 644 289
Bø	6 209	2 465 594
Sauherad	4 315	1 713 487
Tinn	5 911	2 347 258
Hjartdal	1 585	629 404
Seljord	2 979	1 182 961
Kviteseid	2 436	967 336
Nissedal	1 495	593 665
Fyresdal	1 340	532 114
Tokke	2 225	883 548
Vinje	3 702	10 634 338
SUM TELEMARK	173 562	78 085 744

Risør	6 919	2 747 535
Grimstad	22 765	9 039 982
Arendal	44 687	17 745 208
Gjerstad	2 474	982 425
Vegårshei	2 091	830 336
Tvedestrand	6 060	2 406 426
Froland	5 768	2 290 473
Lillesand	10 818	4 295 828
Birkenes	5 204	2 066 508
Åmli	1 857	737 415
Iveland	1 329	527 746
Evje og Hornnes	3 643	1 446 635
Bygland	1 205	478 506
Valle	1 236	490 816
Bykle	961	381 613
SUM AUST-AGDER	117 017	46 467 451

Kristiansand	89 767	35 646 476
Mandal	15 657	6 217 395
Farsund	9 759	3 875 299
Flekkefjord	9 115	3 619 567
Vennesla	14 494	5 755 567
Songdalen	6 595	2 618 875
Søgne	11 329	4 498 746
Marnardal	2 322	922 066
Åseral	938	372 480
Audnedal	1 772	703 661

Lindesnes	4 973	1 974 778
Lyngdal	8 606	3 417 443
Hægebostad	1 703	676 261
Kvinesdal	5 984	2 376 246
Sirdal	1 833	727 884
SUM VEST-AGDER	184 847	73 402 744

Eigersund	14 923	5 925 923
Sandnes	76 080	30 211 368
Stavanger	132 907	52 777 370
Haugesund	37 276	14 802 300
Sokndal	3 351	1 330 682
Lund	3 253	1 291 766
Bjerkreim	2 846	1 130 147
Hå	18 776	7 455 950
Klepp	19 172	7 613 201
Time	18 709	7 429 344
Gjesdal	11 901	4 725 887
Sola	26 160	10 388 136
Randaberg	10 975	4 358 173
Forsand	1 240	492 404
Strand	12 701	5 043 567
Hjelmeland	2 718	1 079 318
Suldal	3 883	1 541 939
Sauda	4 716	1 872 724
Finnøy	3 254	1 292 163
Rennesøy	4 872	1 934 671
Kvitsøy	548	217 611
Bokn	865	343 492
Tysvær	11 083	4 401 059
Karmøy	42 331	16 809 640
Utsira	203	80 611
Vindafjord	8 829	3 505 996
SUM ROGALAND	473 572	188 055 441

Bergen	279 036	110 805 196
Etne	4 123	1 637 243
Sveio	5 669	2 251 160
Bømlo	11 875	4 715 563
Stord	18 818	7 472 628
Fitjar	3 191	1 267 146
Tysnes	2 853	1 132 926
Kvinnherad	13 237	5 256 413
Jondal	1 105	438 796
Odda	6 922	2 748 726
Ullensvang	3 392	1 346 963
Eidfjord	939	372 877

Ulvik	1 125	446 738
Granvin	930	369 303
Voss	14 576	5 788 130
Kvam	8 469	3 363 040
Fusa	3 920	1 556 632
Samnanger	2 471	981 234
Os	20 471	8 129 034
Austevoll	5 207	2 067 700
Sund	7 076	2 809 880
Fjell	25 511	10 130 418
Askøy	29 050	11 535 755
Vaksdal	4 127	1 638 832
Modalen	388	154 075
Osterøy	8 084	3 210 156
Meland	8 038	3 191 890
Øygarden	4 891	1 942 216
Radøy	5 113	2 030 372
Lindås	15 773	6 263 458
Austrheim	2 914	1 157 149
Fedje	573	227 538
Masfjorden	1 728	686 189
SUM HORDALAND	521 595	207 125 375

Flora	12 048	4 784 261
Gulen	2 354	934 773
Solund	807	320 460
Hyllestad	1 409	559 514
Høyanger	4 188	1 663 055
Vik	2 697	1 070 979
Balestrand	1 282	509 082
Leikanger	2 325	923 258
Sogndal	7 950	3 156 945
Aurland	1 792	711 603
Lærdal	2 159	857 339
Årdal	5 331	2 116 940
Luster	5 185	2 058 964
Askvoll	3 062	1 215 920
Fjaler	2 841	1 128 161
Gaular	2 977	1 182 167
Jølster	3 027	1 202 022
Førde	13 043	5 179 375
Naustdal	2 854	1 133 323
Bremanger	3 817	1 515 731
Vågsøy	6 029	2 394 116
Selje	2 790	1 107 909
Eid	6 100	2 422 310
Hornindal	1 196	474 932

Gloppen	5 839	2 318 667
Stryn	7 227	2 869 842
SUM SOGN OG FJORDANE	110 329	43 811 646

Molde	26 784	10 635 926
Ålesund	47 339	18 798 317
Kristiansund	24 397	9 688 049
Vanylven	3 209	1 274 294
Sande	2 559	1 016 179
Herøy	8 976	3 564 370
Ulstein	8 496	3 373 762
Hareid	5 164	2 050 624
Volda	9 073	3 602 888
Ørsta	10 783	4 281 929
Ørskog	2 301	913 727
Norddal	1 687	669 908
Stranda	4 625	1 836 588
Stordal	985	391 144
Sykkylven	7 682	3 050 522
Skodje	4 670	1 854 457
Sula	9 065	3 599 712
Giske	8 267	3 282 826
Haram	9 324	3 702 560
Vestnes	6 598	2 620 066
Rauma	7 515	2 984 207
Neset	2 975	1 181 373
Midsund	2 081	826 365
Sandøy	1 251	496 772
Aukra	3 590	1 425 589
Fræna	9 748	3 870 931
Eide	3 454	1 371 583
Averøy	5 853	2 324 226
Gjemnes	2 604	1 034 048
Tingvoll	3 103	1 232 201
Sunndal	7 162	2 844 030
Surnadal	5 970	2 370 687
Rindal	2 034	807 701
Halsa	1 584	629 006
Smøla	2 173	862 898
Aure	3 597	1 428 369
SUM MØRE OG ROMSDAL	266 678	105 897 834

Trondheim	191 144	75 903 282
Steinkjer	22 015	8 742 157
Namsos	13 142	5 218 688
Hemne	4 273	1 696 808
Snillfjord	982	389 952

Hitra	4 650	1 846 515
Frøya	4 937	1 960 483
Ørland	5 311	2 108 998
Agdenes	1 709	678 644
Bjugn	4 862	1 930 700
Åfjord	3 264	1 296 134
Roan	955	379 231
Osen	969	384 790
Oppdal	6 984	2 773 346
Rennebu	2 559	1 016 179
Meldal	3 930	1 560 603
Orkdal	11 926	4 735 815
Røros	5 669	2 251 160
Holtålen	2 046	812 467
Midtre Gauldal	6 270	2 489 817
Melhus	16 332	6 485 437
Skaun	8 061	3 201 023
Klæbu	6 075	2 412 383
Malvik	13 884	5 513 336
Selbu	4 104	1 629 698
Tydal	842	334 358
Meråker	2 485	986 794
Stjørdal	23 742	9 427 948
Frosta	2 617	1 039 211
Levanger	19 933	7 915 394
Verdal	14 942	5 933 468
Verran	2 507	995 530
Namdalseid	1 596	633 772
Snåsa	2 142	850 588
Lierne	1 367	542 836
Røyrvik	469	186 240
Namsskogan	893	354 610
Grong	2 410	957 011
Høylandet	1 268	503 523
Overhalla	3 866	1 535 189
Fosnes	624	247 790
Flatanger	1 098	436 016
Vikna	4 493	1 784 170
Nærøy	5 108	2 028 387
Leka	586	232 701
Inderøy	6 781	2 692 735
Indre Fosen	10 096	4 009 122
SUM TRØNDELAG	455 918	181 045 038

Bodø	51 120	20 299 752
Narvik	18 723	7 434 903
Bindal	1 476	586 120

Sømna	2 038	809 290
Brønnøy	7 970	3 164 887
Vega	1 227	487 242
Vevelstad	518	205 698
Herøy	1 785	708 824
Alstahaug	7 507	2 981 030
Leirfjord	2 294	910 947
Vefsn	13 475	5 350 923
Grane	1 460	579 766
Hattfjelldal	1 419	563 485
Dønna	1 407	558 720
Nesna	1 832	727 487
Hemnes	4 542	1 803 628
Rana	26 185	10 398 064
Lurøy	1 929	766 006
Træna	450	178 695
Rødøy	1 257	499 155
Meløy	6 381	2 533 895
Gildeskål	2 032	806 907
Beiarn	1 032	409 807
Saltdal	4 745	1 884 240
Fauske	9 796	3 889 992
Sørfold	1 975	784 273
Steigen	2 550	1 012 605
Hamarøy	1 815	720 737
Tysfjord	1 951	774 742
Lødingen	2 122	842 646
Tjeldsund	1 243	493 595
Evenes	1 407	558 720
Ballangen	2 551	1 013 002
Røst	527	209 272
Værøy	748	297 031
Flakstad	1 322	524 966
Vestvågøy	11 339	4 502 717
Vågan	9 555	3 794 291
Hadsel	8 051	3 197 052
Bø	2 625	1 042 388
Øksnes	4 602	1 827 454
Sortland	10 410	4 133 811
Andøy	4 913	1 950 952
Moskenes	1 079	428 471
SUM NORDLAND	243 385	96 648 184

Tromsø	75 125	29 832 138
Harstad	24 849	9 867 538
Kvæfjord	2 987	1 186 138
Skånland	3 036	1 205 596

Ibestad	1 401	556 337
Gratangen	1 123	445 943
Lavangen	1 069	424 500
Bardu	3 978	1 579 664
Salangen	2 240	889 504
Målselv	6 786	2 694 721
Sørreisa	3 514	1 395 409
Dyrøy	1 143	453 885
Tranøy	1 552	616 299
Torsken	926	367 715
Berg	908	360 567
Lenvik	11 691	4 642 496
Balsfjord	5 686	2 257 911
Karlsøy	2 277	904 197
Lyngen	2 871	1 140 074
Storfjord	1 867	741 386
Kåfjord	2 136	848 206
Skjervøy	2 890	1 147 619
Nordreisa	4 928	1 956 909
Kvænangen	1 236	490 816
SUM TROMS	166 219	66 005 565

Vardø	2 109	837 484
Vadsø	6 102	2 423 104
Hammerfest	10 571	4 197 744
Kautokeino	2 938	1 166 680
Alta	20 519	8 148 095
Loppa	945	375 260
Hasvik	1 030	409 013
Kvalsund	1 024	406 630
Måsøy	1 224	486 050
Nordkapp	3 272	1 299 311
Porsanger	3 968	1 575 693
Karasjok	2 703	1 073 361
Lebesby	1 350	536 085
Gamvik	1 153	457 856
Berlevåg	988	392 335
Tana	2 937	1 166 283
Nesseby	945	375 260
Båtsfjord	2 275	903 403
Sør-Varanger	10 170	4 038 507
SUM FINNMARK	76 223	30 268 153

Hele landet	5 277 818	2 095 800 000
--------------------	------------------	----------------------

VEDLEGG 2:

DETALJERT OVERSIKT OVER VENSTRES FORSLAG TIL STATSBUDSJETT 2018 MED POSTER OG BOKFØRT OG PÅLØPTE STØRRELSER OG UTDYPENDE FORKLARINGER I FORHOLD TIL REGJERINGENS FORSLAG.

Henvisningen til spørsmål i høyre kolonne er svar fra finansdepartementet på spørsmål av provenyberegninger mv fra ulike partier i forbindelse med statsbudsjettbehandlingen for 2018.

Se: <http://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2018/Budsjettsporsmal/>

DEL 1: FORSLAG TIL ØKTE UTGIFTER/OMPRIORITERINGER

Ramme	Post. Kap.	Tekst	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)	Merknad	Spm
1	540.01	200 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen	10,0	10,0	Kun 18 plasser i 2017.	V 250
1	540.01	Etablere en traineeordning i offentlig forvaltning for studenter	10,0	10,0	Ordningen er i første omgang med å bidra til en mykere overgang til arbeidslivet gjennom relevant erfaring. Ordningen skal være ulønnet og ha en maksimal varighet på 2 måneder.	
1	540.21	Etablering av KommuneCERT	2,0	2,0	Opprettelse av enhet for håndtering av informasjonssikkerhetshendelser i kommunene, som omfatter samordnet varsling, analyse og støtteapparat for hendelser.	
1	540.23	Etablere nasjonal datahub for åpne data, Difi.	5,0	5,0		
1	540.23	Utvikling av digitalt pakkeforløp for hjelpemidler i kommunene	10,0	10,0	Digitalisering av hjelpemiddel- forvaltning i kommunene. Bør ses i sammenheng med en tidsplan for flytting av hjelpemidler til kommuner og evt. regionalt støtteapparat for små kommuner.	
1	540.25	Medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter	50,0	50,0	Ordningen hvor DIFI går inn og bidrar til finansieringen av lønnsomme IT-	

					prosjekter i staten.	
1	2445.34	Nybygg og ombygging av Arkeologisk museum ved Universitetet i Stavanger	15,0	15,0		
SUM RAMMEOMRÅDE 1: STATSFORVALTNING			102,0	102,0		
2	842.01	Opptapping for familievern	20,0	20,0		
2	845.70	Provenynøytral omlegging/omfordeling av barnetrygden	0,0	0,0	Basert på følgende modell: G1. Inntekt (hos mottaker) under 3,5 G = 327.000 kr. (381.050 barn) får økt barnetrygd i snitt med 540 kr/mnd. G2. Inntekt under 5,3 G = 496.000 kr. (388.738 barn) beholder samme barnetrygd som i dag. G3. Inntekt over 5,3 G = 496.000 kr. (386.358 barn) får redusert barnetrygd med 531 kr/mnd. = Mer til de 380.000 barna som trenger det mest.	V 344
2	846.61	Styrking av tilskuddsordningen mot barnefattigdom	26,6	26,6	Inkluderer særskilt tilskudd til frivillige organisasjon som driver forebyggende psykisk helsearbeid rettet mot barn, unge og deres foreldre. Total bevilgning blir dermed 250 mill. kr.	
2	853.01	Fylkesnemnder for barnevern	1,0	1,0	Rettsikkerhetstiltak: Lokaltiteter og avspillingsutstyr for dommeravhør m.m.	
2	854.21	Skolegang til barn i barnevernet	3,0	3,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag.	
2	854.60	Styrking av det kommunale barnevernet	148,0	148,0	Øremerking av 200 nye fagstillinger i det kommunale barnevernet.	V 355
2	854.71	Tilskudd til Forandringsfabrikken	2,5	2,5	Forandringsfabrikken er en ideell stiftelse om og med barn/unge med erfaring fra skole, barnevern, psykisk helsevern m.m.	
2	854.71	SOS Barnebyer: Under samme tak	4,0	4,0	Fosterhjemprosjekt som skal gjøre det enklere for norske	

					kommuner å la søsken vokse opp sammen i barnevernet.	
2	855.01	Rekruttering av fosterhjem	10,0	10,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag (5 mill. kr) og styrke ordningen med 5 mill.	
2	855.22	Kjøp av plasser på ideelle senter for foreldre og barn, barnevernet	5,0	5,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag.	
2	871.73	Likestillingssenter	2,0	2,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag.	
2	2530.70	Tredele foreldrepermisjon	0,0	0,0	Ingen provenyeffekt, men lovendring. Verbalforslag	V 350
2	2530.70	Innføre selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre i foreldrepermisjonsordningen	50,0	480,0	Gjelder for barn født etter 1.7.2018.	V 348
SUM RAMMEOMRÅDE 2: FAMILIE OG FORBRUKER			272,1	702,1		
3	315.70	Merverdikompensasjon, frivillige org.	75,0	75,0	Opptrapping mot 100 prosent kompensasjon	KrF 89
3	315.72	Tilskudd til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) kultur og til politi og vakhold ved idrettsarrangementer for barn og unge.	6,0	6,0	Reversering av kutt. Hele ordningen/budsjett-posten foreslås avvirket.	
3	320.55	Norsk kulturfond, litteraturformål	5,0	5,0	Innkjøpsordning for litteratur, særlig vekt på e-bøker.	
3	320.55	Norsk kulturfond, Musikkformål	10,0	10,0	Festivalstøtte	
3	320.55	Norsk kulturfond, kulturvernformål	7,0	7,0	Innlemme museene i CRISTin for å sikre åpenhet og tilgjengeliggjøring av FoU-arbeid i museene og styrke digitaliseringsarbeidet med tidsskrift	
3	321.73	Kunstnerstipend	13,5	13,5	Fullføring av opptrapping	
3	322.70	Norsk kultursentrum, Vinje	1,6	1,6	Basisutstilling	
3	322.70	Norsk folkemuseum, Bybygg	10,0	10,0	Rehabilitering og ny utstilling	
3	323.71	Studium Actoris, Østfold	0,3	0,3	Videreføre bevilgninger fra RNB	
3	323.71	Hordaland Teater	1,0	1,0		

3	323.78	Bergen Assembly	3,0	3,0		
3	323.78	Fri Scenekunst	5,0	5,0	Tilskudd til framvisningsformål, Black Box teater	
3	325.78	Melahuset	2,5	2,5	Husleietilskudd	
3	325.78	Foreningen Norden	1,0	1,0	Reversering av kutt + prisjustering.	
3	326.73	Økt støtte til hhv. Landssamanslutninga av nynorskkommunar (1,2 mill. kr.) og Noregs Mållag (1,1 mill. kr.)	2,3	2,3	NLKs bevilgninger er foreslått kuttet med 1,2 mill. over KMDs budsjett.	
3	326.73	Tilskudd til Norges Døveforbund	2,5	2,5	Inkluderer reversering av kutt til kulturarbeid.	V 431
3	326.74	Tilskudd til Det norske samlaget	1,0	1,0	Tiltak for å styrke digitalt nynorsktilbud og nynorsk språkutvikling gjennom litteratur	
3	326.80	Bibliotek	50,0	50,0	Nasjonalt løft for folke- og skolebibliotek	
3	328.70	Det nasjonale museumsnettverket	10,0	10,0	Går bl.a. til Valdres museum (Bagnsbergatn) og Vardø Restored.	
3	328.70	Norsk kultursentrum, Vinje	1,0	1,0	Økt driftstilskudd.	
3	329.78	Utviklingsmidler til private arkiv	5,0	5,0		
3	334.72	Incentivordning for film og TV-produksjon.	10,0	10,0	Overgang til regelstyrt ordning.	
3	334.78	Filmfondet: Dataspill	5,0	5,0	Tilskudd til utvikling og lansering av norske dataspill	
3	335.71	Produksjons-tilskudd, aviser	25,7	25,7	Reversering av kutt i regjeringens forslag.	
3	341.78	Tilskudd til Muslimske Dialognettverk Norge	2,0	2,0	Tilskudd forutsetter godkjenning av organisasjonen hos KUD	
3	1429.60	Kulturminnevern i kommunene	7,0	7,0	Tilskudd til vedlikehold av Fiskeværet Sør-Gjæslingan, Vikna kommune (3,5 mill.), Levanger byantikvar (1,5 mill.) og Murbyen Oslo (2 mill.)	
3	1429.71	Tilskudd til fredede kulturminner i privat eie	10,0	10,0		
3	1429.72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	10,0	10,0		

3	1429.73	Middelaldervern og brannsikring	15,0	15,0	Tilskudd til middelalderkirker	
3	1432.50	Kulturminnetiltak	27,6	27,6	Reversering av kutt (11,5 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 120 mill. kr.	
SUM RAMMEOMRÅDE 3: KULTUR			325,0	325,0		
4	100.71	Religionsfrihetsarbeid	2,0	2,0	Tilskudd til Helsingforskomiteen som er teknisk arrangør.	
4	100.71	Tilskudd til Norwegians Worldwide	0,5	0,5		
4	115.70	Næringsfremme, kultur og informasjonsformål	30,0	30,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag (24 mill. kr) samt styrking av posten med 6 mill. kr.	
4	118.72 (ny post)	Tilskudd til arbeid for kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning	30,0	30,0	Ny post til erstatning for tidligere ordninger under ymse poster og som mer eller mindre er kuttet av regjeringen. 2 mill. kroner øremerkes til ICAN Norge og 1 mill. kroner til Leger mot Atomvåpen.	
4	152.78	Bistand til Tunisia	50,0	50,0	Selv om bistanden til Tunisia foreslås økt fra regjeringen er det behov for ytterligere økning for å stimulere overgang til økt demokrati.. Omfordeles fra Etiopia (50 mill. kr).	
4	160.70	Sivilt samfunn	48,0	48,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag. Innenfor bevilgningen øremerkes 2 mill. kr. til bærekraftsmidler for «ungt sivil samfunn».	
4	164.72	Internasjonal naturkriminalitet	50,0	50,0		
4	165.01	Forskning (rammeavtaler med forskningsinstitutt med mer.)	27,0	27,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag.	
4	165.70	Nor-Global	12,0	12,0	Videreføring av bevilgning fra RNB 2017	
4	165.71	Biomangfold/hav	50,0	50,0		

4	166.72	Klima og miljø	75,0	75,0	Spesielt internasjonal bekjempelse av forurensing av havene	
4	480.50	Svalbard: Skisseprosjekt UNIS	10,0	10,0		
SUM RAMMEOMRÅDE 4: UTENRIKS			384,5	384,5		
5	400.70	Tilskudd til slettmeg.no	2,0	2,0	Tilskudd utbetales til Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS), Gjøvik som står bak tjenesten.	
5	430.01	Utbygging, Vik Fengsel	25,0	25,0	Alternativ til soning i Nederland.	
5	430.01	Rusmestringstilbud i fengsel	12,0	12,0	Nye stifinnerenheter m.m.	
5	430.70	Tilskudd til frivillige organisasjoner under kriminalomsorgen	10,0	10,0	Reversering av kutt i regjeringens forslag. Wayback, Retretten m.m.	
5	440.01	Tilskudd til Statens barnehus (inkl. opprettelse av satellitt i Førde)	20,0	20,0	Innsats for å redusere ventetider	
5	440.01	Barnefaglig enhet PU	11,0	11,0	Etablere en egen enhet med 10 ansatte med barnefaglig kompetanse i Politiets utlendingsenhet.	V 226
5	440.01	Økte bevilgninger til Økokrim, hvorav halvparten øremerkes dyre- og miljøkriminalitet.	20,0	20,0	Omfordales fra PST.	
5	440.01	Dyrepoliti, to nye enheter.	4,0	4,0	To nye enheter. Lokaliseres til politidistriktene Innlandet (Hedmark) og Finnmark. Medfører også en økt bevilgning på 2 mill. kroner til Mattilsynet under ramme 11.	V 227
5	440.01 444.01	3000 flere kvoteflyktninger	22,4 7,1		Samlet nettokostnad 225 mill. kr. i 2018. Se også ramme 6.	V 247
5	440.45	Støydempende tiltak, nytt beredskapssenter Taraldrud.	0,0	0,0	Verbalforslag. Tas innenfor eksisterende bevilgningsforslag	Sp 171
5	440.70	Tilskudd til humanitære tiltak rettet mot EØS-borgere	8,3	8,3	Reversering av kutt i regjeringens forslag som medfører at det kun gis støtte til overnattingstilbud og ikke til matutdeling, rådgivning m.m.	

5	470.72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	20,0	20,0	Reversering av kutt (15 mill. kr.) i regjeringens forslag og styrke ordningen med ytterligere 5 mill. kroner. Gjelder tilskudd til Gatejuristene, NOAS, JussBuss m.m.	
SUM RAMMEOMRÅDE 5: JUSTIS			161,8	132,3		
6	490.01	Øke antall timer norskopplæring for asylsøkere i mottak fra 175 til 200.	5,0	5,0	4,9 mill. kan føres som ODA-godkjente utgifter	V 239
6	490.21	Frivillighets-koordinator i mottak	13,0	13,0	Prøveordning foreslås avvirket av regjeringen.	
6	490.60 490.21	Gratis barnehage for alle barn på mottak	18,7 0,3	45,0 0,8	Regjeringen har prisverdig nok foreslått og lagt inn penger til gratis kjernetid i barnehage for alle 2- og 3-åringer.	V 244
6	490.01	3000 flere kvoteflyktninger	17,7	7,1	Samlet nettokostnad 225 mill. kr. i 2018. Se også bevilgninger under ramme 5.	V 247
6	490.73		20,3			
6	490.75		7,1			
6	495.01		30,0			
6	496.60		270,9			
6	497.60		16,5			
6	496.62	Jobbsjansen	25,0	25,0	Styrking av ordningene. Regjeringen foreslår en nominell videreføring på 100 mill. hvorav en del av bevilgningen går til evaluering av ordningen.	
6	496.71	Økt støtte til Minotenk (1,0) og JustUnity (0,4)	1,4	1,4		
6	496.71	Kontaktforum for minoritetskvinner og æreskultur	5,0	5,0	Basert på 5 ansatte i regi av Bufdir og frivillige org.	V 433
6	496.71	Tilskudd til innsats for særlig utsatte innvandregrupper.	0,0	0,0	Det omfordeles 0,5 mill. kr. fra Refugee Alliance til MiRA-senteret.	
6	496.71	SOS Barnebyer: Sammen	2,0	2,0	Integreringsprosjekt for enslige mindreårige asylsøkere	
6	496.73	TV2-skolen	5,0	5,0	Norskopplærings-tiltak. Videreføring av bevilgninger fra RNB 2017	
6	500.21	Regionale natur- og	2,0	2,0	Tilskudd til Norske	

		kulturparker			parker	
6	500.50	Forskning, regionale innovasjonssystemer	5,0	5,0		
6	550.62	Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene	31,5	31,5	Reversering av kutt i regjeringens forslag.	
6	550.64	Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn	150,0	150,0	Delvis reversering av kutt i regjeringens forslag. Regjeringen foreslår et samlet kutt på 218,6 mill. Henger også sammen med større satsing på næringshager, gründere i distriktene og SIVAs inkubatorprogram (se under)	
6	550.70	Bedriftsrettede programmer i distriktene	50,0	50,0	Styrking av ordninger som virker og som gir gode resultater: Gjelder bl.a. Næringshageprogrammet, Bioraffineringsprogrammet og Mentortjenesten for gründere	
6	553.76	Utviklingsprogram for byregioner og internasjonalt samarbeid (Interreg)	20,0	20,0	Foreslått redusert med 24 mill. i regjeringens forslag til budsjett.	
6	581.75	Tilskudd til etablering av bolig	50,0	50,0	Styrke startlån til vanskeligstilte og etablere leie-til-eie-modeller i kommunene.	
6	581.76	440 flere utleieboliger	108,8	241,7	I regjeringens opplegg er det lagt opp til tilskudd til 1.560 utleieboliger. Vi foreslår totalt 2.000 nye boliger i 2018. Krever også økt tilsagnsramme på	Ap 3
6	587.22	Bolig og bomiljøtiltak	20,0	20,0	Omgjøres til post for kompetansetiltak innen nærnullenergibygging energieffektivisering, bl.a. til FutureBuilt i regi av NAL.	
6	590.61	BYLIVsenter	2,0	2,0	Styrke bistand til kommuner i stedsutviklingsprosesser.	
6	590.65	Områdesatsing i Oslo, spesielt Oslo Sør.	27,0	27,0	Økning av statens tilskudd fra 33 til 60 mill. kr.	

SUM RAMMEOMRÅDE 6: INNVANDRING, REGIONAL UTVIKLING OG BOLIG			904,2	1235,1		
7	605.01	Utvide ordningen med tilskudd til bedriftshelsetjeneste til å gjelde alle bedrifter	240,0	240,0	Følger av pakke med omlegging av arbeidsgiveres ansvar for sykelønn.	V 263
7	612.01	Oppheve reglene om opptjeningstid i Statens pensjonskasse for å få opptjent (tilleggs) pensjon	0,0	0,0	Verbalforslag. I dag må du bl.a. ha vært medlem i SPK i tre år for å ha rett på tilleggspensjon fra SPK. Pensjon må opptjenes fra dag 1. Øker mobiliteten i arbeidslivet (aka innlåsningseffekten)	
7	621.63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet.	20,0	20,0	Øke tilskudd for å stimulere til tiltak i kommunen for å forebygge og redusere fattigdom blant barn og unge.	
7	634.76	Forsøk, utviklingstiltak: Bla tilretteleggingstilskudd for rekruttering av arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	25,0	25,0	Styrke tilretteleggingstilskuddet for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne.	
7	634.76	Tilskudd til tiltak som forebygger ungdomsledighet	10,0	10,0	Bla. til e-læringsplattformer, karrieresenter for ungdom m.m.	
7	605.01 634.76	Bedriftsintern opplæring. 500 nye plasser	7,0 57,0	7,0 57,0		V 269
7	605.01 634.76	Øke antall plasser under ordningen tilrettelagte arbeidsplasser fra 9.800 til 10.000	5,6 25,0	5,6 25,0	Ble økt fra 9.400 til 9.800 som følge av Venstres gjennomslag i budsjettavtalen 2017.	V 273
7	634.76	Videreføre forsøket med arbeidsavklaringspenger som lønnstilskudd	32,0	32,0	Forsøket foreslått avvirket av regjeringen (i tråd med at forsøksperioden har gått ut). Tilsvarende 500 plasser for personer som har rett på arbeidsavklaringspenger	
7	2541.70	Utvide muligheten til å beholde dagpenger samtidig som man tar relevant utdanning	0,0	0,0	Verbalforslag. Gjelder maksimalt 1 års utdanning og for arbeidsledige knyttet til nedbemanning i oljerelatert virksomhet.	V 277 V 411
7	2541.70	La selvstendig næringsdrivende beholde	51,0	145,0		V 278 V 412

		opptjente rettigheter til dagpenger i inntil to år, ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet				
7	2650.70	Redusere arbeidsgivernes finansieringsperiode i sykelønnsordningen fra 16 til 14 dager.	1237,0	1237,0	Motytelsen mot at arbeidsgiverne tar over ansvaret for feriepenger. Innsparing blir ca. 700 mill. kr.	V 294
7	2650.70	Fritak for arbeidsgivers ansvar for sykepenger for korttids-sykefravær knyttet til svangerskap. Rettighetsbasert ordning som erstatter dagens søknadsordning	69,0	69,0	Anslag basert på at økningen vil bli en økning på 50 pst. ut over de som allerede i dag får refusjon basert på søknad. Likestillingstiltak.	V 290
7	2650.71	Styrking av sykelønnsordning for selvstendig næringsdrivende	176,0	176,0	Opptrapping av næringsdrivendes rett til sykepenger fra 75 pst til 90 pst kompensasjon fra 17. dag. Ordningen er økt fra 65 til 75 pst fra 1.10. jfr. avtale om RNB 2017.	V 292
7	2650.72	Forbedre pleiepengeordningen	50,0	50,0	Anslag. Unnta enslige forsørgere fra innstramminger når det gjelder barn med langvarig/kronisk sykdom.	V 439 V 440
7	2655.70	Heve grensene for maksimal utbetaling av uføretrygd inkl. barnetillegg til 99 pst av tidligere lønn	0,0	19,0	Vil først få effekt i 2019. Ordningen trappes ned og skal tilsvare 104 pst. i 2018 og 95 pst i 2019.	V 302
SUM RAMMEOMRÅDE 7: ARBEID OG SOSIAL			2004,6	2117,6		
8	1710.01	Mannskapsmesse, Stavern	15,0	15,0	Gjenoppbygging av nedbrent bygning. Totalt kostnadsramme ca. 30 mill. Rest bevilges i 2019.	
8	1732.01	Styrke Kystjegerkommandoen med bordingslag	50,0	50,0		
8	1734.01	Øke antallet HV-soldater til 35.000 + 5.000 operative	100,0	100,0		
8	1760.44	Overgangsløsning stridsvogner	100,0	100,0	Leasing av 10 stk. Leopard 2-A7 for å dekke akutt behov i 2018 og teste stridsvognen i norske forhold over lenger tid.	

SUM RAMMEOMRÅDE 8: FORSVAR			265,0	265,0		
9	900.77	Tilskudd til «Sett Sjøbein»	2,5	2,5	Videreføring av tilskudd til rekrutteringsprosjekt.	
9	904.21	Opprette «elektronisk oppholdstillatelse» etter modell fra Estland	0,0	0,0	Verbalforslag. Estland har opprettet mulighet til å registrere et firma i landet uten fysisk tilstedeværelse. Utrede i første omgang.	
9	921.70 (nytt kap/post)	Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, SkatteFUNN	40,0	40,0		
9	2421.51 2421.53	Øke statlig kapitalinnskudd med 250 mill. kr. og endre innretning på IKT-så Kornfondet	74,4 37,6	74,4 37,6	Må også settes av 212,6 mill. kr. «under streken» post 2421.95	V 368
9	2421.70	Basisbevilgninger Innovasjon Norge	10,0	10,0	Øremerkes til forvaltning og oppfølging av så Kornfond. Stort potensiale for bedre utnyttelse (og trolig penger spart).	
9	2421.72	Forsknings-, innovasjons- og utviklingskontrakter	150,0	150,0	50 mill. øremerkes til styrking av risikoavlastningsprogram for innovative anskaffelser	
9	2421.73 (ny post)	Innovasjon Norge, marint verdiskapingsprogram	30,0	30,0	Gjeninnføring av marint verdiskapingsprogram som ble kuttet i 2015.	
9	2421.74	Innovasjon Norge, reiseliv	20,0	20,0	Ordningene Globalt vekstprogram og Invest in Norway strykes med 10 mill. kroner hver ut over den foreslåtte styrkingen av regjeringen.	
9	2421.76	Innovasjon Norge, miljøteknologiordningen	234,5	234,5	Foreslått kuttet med 69 mill. kr. av regjeringen. Sterkt behov for å styrke ordningen. Det er pr. 13.9.2017 kommet inn søknader for 890 mill. kroner. Det foreslås at rammene for ordningen økes fra 465,5 til 700 mill. kr.	V 369

9	2421.77	Økt tilskudd til pre-så Kornfond	50,0	50,0	Medfører en bevilgning på 100 mill. kr. under streken.	
9	2426.70	SIVA	50,0	50,0	Inkubatorprogram	
9	2460.71	Innføre en ny ordning under GIEK som dekker risiko knyttet til fornybarinvesteringer i utviklingsland	20,0	20,0	Oppfølging av anmodningsvedtak, som regjeringen ikke vil følge opp. Anslag (ikke mulig å få et fornuftig svar på spm).	V 404
SUM RAMMEOMRÅDE 9: NÆRING			719,0	719,0		
10	917.01	Fiskeridirektoratet	10,0	10,0	Økt kontroll av oppdrettsnæringen (lus)	
10	919.71	Tilskudd til velferdsstasjoner, fiskere	2,2	2,2	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
10	919.72	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	2,1	2,1	Ordningen foreslås avvirket av regjeringen	
10	919.75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	6,9	6,9	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
10	919.75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	10,0	10,0	Føringsmidler.	
SUM RAMMEOMRÅDE 10: FISKERI			31,2	31,2		
11	1115.01	Styrking av mattilsynet	10,0	10,0	Økt kontroll av oppdrettsnæringen. (lus)	
11	1115.01	Dyrepoliti, to nye enheter	2,0	2,0	To nye enheter. Lokaliseres til politidistriktene Innlandet (Hedmark) og Finnmark. Medfører en økt bevilgning på 4 mill. kroner under ramme 5.	V 372
11	1138.70	Støtte til organisasjoner	30,5	30,5	Hele ordningen er foreslått avvirket av regjeringen.	
11	1138.70	Støtte til nye matkultursenter for barn	2,0	2,0	To nye senter i hhv Kristiansand og Brumunddal	
11	1139.71	Støtte til hestesenter	1,5	1,5	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
11	1149.72	Verdiskapingsprogrammet for tre	25,0	25,0	Videreføring av programmet.	

11	1150.77	Omstillingsstøtte, pelsdyr	15,0	15,0	Støtte til omstilling for bønder som driver med pelsdyr. Innføres fra og med neste jordbruksavtaleperiode . Tilsvaret kutt i avløsertilskuddet.	
SUM RAMMEOMRÅDE 11: LANDBRUK			86,0	86,0		
12	1820.22	Flom og skredforebygging	60,0	60,0	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
12	1820.60	Tilskudd til flom og skredforebygging	50,0	50,0	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
12	1820.73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer	20,0	20,0	Reversering av kutt foreslått av regjeringen (10 mill.) + styrking 10 mill.	
12	1820.74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak	2,0	2,0	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
12	1825.50	Bevilgning til Enova	640,0	640,0	Økt bevilgning som følge av nytt øremerket påslag i nettariffen. Går i det alt vesentlige til utbygging av infrastruktur for nullutslippsbiler (ladestasjoner, hydrogen m.m.)	
12	1830.50	Forskningscentre for miljøvennlig teknologi	15,0	15,0		
12	1840.50	Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO ₂ -håndtering	9,2	9,2	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
12	1840.70	Fullskala demonstrasjonsprosjekt for havvind	50,0	50,0	Konseptvalgutredning for flytende havvind i regi av Gassnova.	
12	1840.72	Fullskala demonstrasjonsanlegg for CO ₂ -håndtering i Norge.	310,0	310,0	Konseptstudier m.m. Regjeringen har foreslått at det kommer en egen sak i RNB, med eventuelle (mer)bevilgninger da.	
SUM RAMMEOMRÅDE 12: OLJE OG ENERGI			1156,2	1156,2		
13	1400.62	Den naturlige skolesekken	1,0	1,0	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
13	1400.76	Atomavfall	15,0	15,0	Kjeller.	

13	1410.21	Økologisk grunnkart	20,0	20,0		
13	1410.70	Formidling av klimaforskning, CICERO	2,0	2,0	Videreføring av bevilgning fra RNB2017 med helårseffekt	
13	1410.72	Tilskudd til GenØk – Senter for biotryggleik	6,9	6,9	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
13	1420.22	Kalking, villaks og Vanddirektivet	50,0	50,0	Reversering av kutt (13,1 mill.) + ytterligere satsing.	
13	1420.32	Fylkes-/regionvise verneplaner	5,0	5,0		
13	1420.33	Nye nasjonalparker	25,0	25,0	Lofotodden, Prekestolen og Østmarka.	
13	1420.33	Statlig erverv	5,0	5,0	Bl.a. kjøp av eiendom i strandsonen	
13	1420.35	Nytt skogvern	107,4	107,4	Reversering av kutt (49,5 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 500 mill. kr.	
13	1420.38	Restaurering av myr	3,0	3,0	Reversering av kutt foreslått av regjeringen.	
13	1420.61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning. Klimasats.	68,1	68,1	Klimakutt i kommunene. Reversering av kutt (50,0 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 175 mill. kr.	
13	1420.70	Tilskudd til vannmiljøtiltak	25,2	25,2	Reversering av kutt (20,0 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 60 mill. kr.	
13	1420.71	Tiltak mot marin forsøpling	79,7	79,7	Reversering av kutt (15,0 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 100 mill. kr. (som vi lovet i valgkampen)	
13	1420.75	Doble panten på båtvrak	15,0	15,0	Økes fra 1.000 til 2.000 kroner.	V 441
13	1420.81	Flere utvalgte kulturlandskap	10,0	10,0	Reversering av kutt (5 mill., bl.a. til pollinerende insekter) + ytterligere satsing.	
13	1420.81	Brunbiesenter	0,3	0,3	Forprosjekt. Lokaliseres til	

					Rogaland	
13	1420.82	Tilskudd til truede arter og naturtyper	34,5	34,5	Reversering av kutt (12,5 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 75 mill. kr.	
13	1420.85	Tilskudd til Norsk villakssenter	3,0	3,0		
13	1424.21	MARENO	4,0	4,0	Kartlegging av Sklinnabanken i Nord-Trøndelag.	
13	1482.73	Omprioritere/øremerke 100 mill. til Mangrove-skog	0,0	0,0	Intern omprioritering i den samlede skogsatsingen	
SUM RAMMEOMRÅDE 13: MILJØ			480,1	480,1		
15	701.70	Biobank Norge og ARENA Heidner/Geno	2,0	2,0	Utredning av felles IKT-struktur/portal for å gi tilgang til anonymiserte norske helsedata og forplantningsdata for husdyr for internasjonale forskningsmiljøer. Legge til rette for Genomix Norway.	
15	714.21	Utvide forsøket med økt fysisk aktivitet og kroppøving i grunnskolen.	10,0	10,0	Utvides til også å gjelde 30 barneskoler. Forslaget fra regjeringen er 30 ungdomsskoler	
15	714.79	Folkehelse teknologi	5,0	5,0	Ny pott hvor ideelle aktører kan søke, i samarbeid med FoU-aktører og høyskoler med profesjonsutdanning.	
15	732.82	Ny regional sikkerhetsavdeling ved Oslo universitetssykehus	33,0	33,0	Forprosjekt.	
15	734.72	Nasjonalt pilotprosjekt, SERAF	15,0	15,0	Nasjonalt pilotprosjekt, for å utvikle LAR-behandling (bl.a. gjennom medikamentell behandling (Naltrekson)) og følge opp tidligere studier gjennom følgeforskning. Som en del av opptrappingsplanen på rusfeltet.	
15	761.68	Regionalt senter for	1,0	1,0		

		helseinnovasjon og samhandling, Kristiansund				
15	761.75	Kompetansehevingspott for ansatte i omsorgsykker i sammenslåtte kommuner	30,0	30,0	Videreføring av RNB 2017-tilskudd med fullårsvirkning	
15	762.21	Diabetesplan/tiltak	12,0	12,0	Sikre gjennomføring av tiltak i planen som ble lagt fram høsten 2017.	
15	762.61	Psykisk helsevern i fengsel	10,0	10,0		
15	762.64	Opptappingsplan habilitering og rehabilitering	25,0	25,0		
15	765.60	Tilskuddsordningen for psykologer (er på 155 mill. kr. for 2018)	25,0	25,0	Sørge for at det ansettes langt flere psykologer som arbeider med forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene. Fremdeles mange som ikke har rekruttert psykolog i kommunene, stort sett mindre kommuner	
15	765.60	Oppsøkende team, boligrelaterte tiltak, rusavhengige/Psykisk syke	25,0	25,0	Evalueringen av ACT-teamene og erfaringene med FACT-team viser svært gode resultater med halvering av antall liggedøgn i spesialisthelsetjenesten, inntil 70 pst. reduksjon i tvangsbruk og mer fornøyde brukere og pårørende.	
15	765.60	Rask psykisk helsehjelp uten henvisning	10,0	10,0	Pilotprosjektet er evaluert og brukerne er veldig fornøyd. Tilbudet er både etterspurt og effektivt og bør utvides	
15	765.72	Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene	20,0	20,0	Fortsatt behov for å tilby midler.	
15	765.72	Gatelag (fotball) for rusavhengige	2,0	2,0	Gir dagaktivitetstilbud til ca. 300 rusavhengige	
15	765.73	Tiltak for å bedre psykisk helse for studenter	15,0	15,0	Hver femte student oppgir at de har alvorlige psykiske symptomer, noe som er en signifikant større andel enn i befolkningen for øvrig.	

15	765,75	Etablering av hjelpelinje for potensielle overgripere mot barn	3,0	3,0	Flere land har etablert tilsvarende ordning og evaluering viser at det forebygger overgrep mot barn.	
15	769.70	Innovasjon i omsorg, økt bruk av velferdsteknologi og styrking av hverdagsrehabilitering	40,0	40,0	200 flere ergoterapeuter pr. år fram til 2020. Flatt tilskudd på 200.000 kr. per kommune (søknadsbasert)	
15	769.70	Digitalt pakkeforløp for kronikere og involvering av fastleger i primærhelsetjenesten – pilot	10,0	10,0	Styrke og utvide Pilotprosjekt for Primærhelseteam, slik at avstandsoppfølging av kronikere kan prøves ut i tilknytning til fastlegerollen. Bør omfatte 30 fastleger fra to fylker og 400 pasienter med alvorlig grad av kroniske lidelser.	
15	769.70	mHelse-pilot i bedriftshelsetjenesten	8,0	8,0	Pilot med oppfølging på avstand i bedriftshelsetjeneste i regi av nasjonalt prosjekt for velferdsteknologi. Forsøk i Østfold	
15	780.50	Strategi for hjernehelse	5,0	5,0	Tilskudd til senterordning for fremragende klinisk helseforskning, bl.a. til forskning på Alzheimer, ALS og demens.	
15	781.79	Styrke digital helsestasjonssatsing i ung.no	5,0	5,0		
15	781.79	Forsøk med heroinassistert behandling	5,0	5,0	Avdeling for rusmedisin, Helse Bergen	
15	2711.72	Innføre tak i egenandeler knyttet til tannregulering for personer under 20 år på 5.000 per år	45,0	45,0	Målrettet fattigdomstiltak (selv om det gjelder alle)	V 327
SUM RAMMEOMRÅDE 15: HELSE			361,0	361,0		
16	220.70	Tilskudd til digitalisering av leksehjelp i regi av Røde Kors	2,5	2,5		
16	225.21	Forsøksordninger med nye tiltak for ungdom som står utenfor opplæring og arbeid.	15,0	15,0	Fireårige prøveprosjekt med bl.a. produksjonsskoler etter dansk modell jfr. anmodningsvedtak fra	

					RNB 2017	
16	225,21	Senter for Entreprenørskap i grunnskolen. Etablering av nasjonal satsing.	10,0	10,0	Etableres i regi av Høyskolen i Innlandet/Østlandsforskning	
16	225.60	Tilskudd til landslinjer	10,0	10,0	Reversere forslaget fra regjeringen som medfører at satsene for driftstilskudd blir videreført nominelt, og at utstyrstilskuddet blir redusert med om lag 5 mill. kroner.	
16	225.64	Utvide retten til videregående opplæringer for asylsøkere	10,0	10,0	Utvide aldersgrensen fra 18 til 19 år. Anslag.	V 428
16	225.66	Tilskudd til leirskoleopplæring	2,0	2,0	Styrking av leirskoler	
16	225.74	Støtte til saksprosamagasin i ungdomsskolen	1,0	1,0	I regi av Foreningen i Les	
16	226.21	Tilskudd til IKT-tiltak i grunnopplæringen	100,0	100,0	Tilskuddspost hvor skoler/kommuner kan søke om støtte til IKT-tiltak (smartboard, nettbrett etc.).	
16	226.21	Forsøk med programmering som fag	50,0	50,0		
16	226.22	Videreutdanning av lærere	150,0	150,0	Særlig vekt på IKT-opplæring, samfunnsfag og spesialpedagogikk	
16	226.22	Videreutdanningsløft, ikke-kvalifiserte	175,0	175,0	Både yrkesfag og grunnskole. Stipendordningen utvides til en generell ordning og ikke bare til PPU og yrkesfag + reversering av kutt (25 mill.)	
16	226.22	Etablering av fleksibel utdanning for religiøse ledere ved UiO	5,0	5,0		
16	226.71	Tilskudd til vitensenter	10,0	10,0	Stryke finansieringen av vitensentrene	
16	231.21	Kompetansetiltak i barnehagene	50,0	50,0		V 189
16	231.70	Svømmeopplæring i barnehager	75,4	75,4	Utvidet tilbudet slik at alle 5-åringene får tilbud	V 190
16	253.70	Tilskudd til folkehøyskoler	25,0	25,0	Reversere kutt foreslått av regjeringen.	
16	253.70	Tilskudd til en ny folkehøyskole	5,0	5,0	Basert på tilskudd til Skap Mandal i	

					oppstartsåret.	
16	254.70	Tilskudd til studieforbund	22,5	22,5	Reversere kutt foreslått av regjeringen.	
16	257.70	Digitale ferdigheter, Kompetansepluss	20,0	20,0	Tilskudd for å styrkes arbeidstakeres digitale ferdigheter.	
16	260.50	Mastergradsprogram i luftfartsvitenskap ved UiT	7,6	7,6		
16	260.50	Utrede flere medisinstudenter til SUS	3,0	3,0	Tilskudd til UiB for å utrede hvordan kapasiteten på medisnutdanningen kan utvides ved at studentene kan ta den kliniske delen av studiet ved SUS, og hvordan et samarbeid med UiS kan utvikles i denne sammenheng.	
16	260.50 260.70	Styrke basisfinansieringen av UH-sektoren, hvorav 50 mill. øremerkes til digitalisering.	237,5 12,5	237,5 12,5	Samlet 250 mill. kroner	
16	260.50 260.70	Styrke teknologi- og IT-utdanningen	1,5 0,5	3,0 1,0	Flyttes fra finansieringskategori E til kategori D.	V 194
16	260.50	Tegnspråkløft, HiOA	15,0	30,0	Opprette 6 årsverk ved HiOA som ledd i et tegnspråkløft, hvorav 1/3 er stipendiatstillinger. Anslag.	V 430
16	260.50	Fri prosjektstøtte for humaniora og samfunnsvitenskap (FRIHUMSAM)	10,0	10,0		
16	260.50 260.70 2410.50 2410.72	2.000 nye studieplasser (varig økning)	80,7 4,3 29,6 0,5	242,0 13,0 89,0 1,9	1000 plasser øremerkes IT og IT-sikkerhet og 200 lærerutdanning. I tillegg øremerkes følgende: 25 nye studieplasser i design ved Arkitektur- og designhøyskolen, 30 nye studieplasser i fiskeri- og havbruksvitenskap og akvamedisin, UiT 30 nye studieplasser, bachelor i sykepleie, UiT 40 nye plasser til nytt masterstudie i bærekraftsøkonomi tilknyttet	V 197 V 198

					Høyskolesenteret i Kongsvinger. 30 studieplasser til Havteknologi ved Høgskolesenteret i Kristiansund.	
16	260.50 260.70	200 nye stipendiatstillinger	78,0 4,0	234,0 13,0	15 stillinger øremerkes, livsvitenskap og HunSam ved UiO og 8 stillinger hver til hhv Norges musikkhøgskole og Kunsthøgskolen i Oslo.	V 200
16	260.50 260.70	100 nye post.doc.stillinger	39,0 2,1	116,4 7,0		V 201
16	270.75	800 nye studentboliger	45,6	228,0		V 202
16	281.70	Støtte til prosjektet «Felles løft»	2,0	2,0	Samarbeid mellom næringsliv og UiA om praksisplasser, etterutdanning, bachelor- og masteroppgaver m.m.	
16	281.70	Høyskolesenteret i Kristiansund	2,5	2,5		
16	285.53	Sentre for fremragende forskning	25,0	25,0	Styrking av sentrene	
16	285.53	Klima, miljø og miljøvennlig energi – forskning	100,0	100,0	Spesielt til ENERGIX og Miljø2015	
16	287.57	Frie forskningsinstitutt	50,0	50,0	Generell styrking	
16	2410.50 2410.70 2410.72	Inkludere folkehøgskole-studenter i ordningen med 11 mnd. Studiestøtte	12,0 0,3 0,4	297,6 12,6 54,1		V 212
16	2410.50	Studiestøtte, folkehøgskole-utdanning	10,8	10,8	Reversering av regjeringens forslag i innstramminger i studiestøtte til enkelte folkehøgskoleelever/-løp	
16	2410.70	Reisestipend for elever som tar videregående utdanning utenfor Norden	8,5	8,5	Reversering av regjeringens forslag av at stipendandelen reduseres fra 70 til 35 pst., tilsvarende som gjelder for høyere utdanning.	
16	2410.70	Borteboerstipend i videregående skole	10,0	10,0	Anslag. Vi støtter regjeringens forslag om en generell økning i grensen fra 40 til 60 km for å få stipend, men innfører unntak for elever med lang reisetid (mer enn 1 time)/flere	V 437

					transportformer (for eksempel buss/bil+ferje)	
16	920.50	Næringsrettet forskning	100,0	100,0	Reversere kutt foreslått av regjeringen bl.a. Forny 2020 (50 mill.)	
16	920.50	Styrket basisfinansiering av de teknisk-industrielle institutt	50,0	50,0	Ut over forslag om 15 mill. i økning fra regjeringen.	
16	920.50	Muliggjørende teknologier	100,0	100,0	Forskningsprogram knyttet til nanoteknologi, bioteknologi, IKT og avanserte produksjonsprosesser	
16	923.22	Kunnskapsløft for havet	25,0	25,0	Styrke bestandsforskningen m.m.	
16	1137.70	Biosmia – Senter for markedsdrevet bioinnovasjon, Hamar	3,0	3,0	Foreslått støtte på 2 mill. kr. fra regjeringen.	
16	1137.70	Innovasjon og næringsutvikling i landbruket.	20,0	20,0	Spesielt knyttet til innovasjon og utvikling knyttet til reduserte klimautslipp fra landbruket. Kommer til erstatning for ordningen med klimarådgivning. 2 mill. kroner øremerkes tilskudd til pilotprosjekt Foss Gård, Lier	
SUM RAMMEOMRÅDE 16: UTDANNING OG FORSKNING			1829,3	2858,4		
17	1300.71	Norsk Hydrogenforum, Skedsmo	1,0	1,0	Videreføring av bevilgning fra RNB 2017	
17	1301.21	Utredning av satellittbasert veiprising	10,0	10,0	Oppfølging av anbefalinger i grønn skattekommisjon.	
17	1301.50	Amorf, Energiex og Transport2025	50,0	50,0	Forskning på miljøvennlig transport rettes mot overgang til fornybar transport	
17	1320.30	Tiltak for gående og syklende	195,8	195,8	Delvis reversering av kutt. Samlet innsats = 400 mill. kr.	
17	1320.63	Tilskudd til gang- og sykkelveier	173,6	173,6	Reversering av kutt (25,4 mill.) + ytterligere satsing. Samlet	

					innsats = 250 mill. kr.	
17	1320.72	Tilskudd til oppretting av felles kontor for innkjøp av fergetjenester for fylkeskommuner langs kysten	5,0	5,0	Spleiselag mellom stat og aktuelle fylkeskommuner.	
17	1330.61	Belønningsordning for bedre kollektivtransport	368,5	368,5	Samlede bevilgninger = 1 mrd. kroner. Kommer i tillegg til bymiljøavtaler og særskilte tilskudd til store kollektivprosjekter (1,55 mrd.). Må stilles krav til fossilfri kollektivtransport for støtten og prioritering av utslippsfri kollektivt(elbuss), evt. øremerking av midler til elbuss)	
17	1330.63	Planleggingsmidler Romeriksbanen	10,0	10,0		
17	1330.63	Planleggingsmidler skinnegående transport, Ullandhaug, Stavanger	5,0	5,0		
17	1330.66 (ny post)	Tilskudd til vare- og lastebiler med nullutslipp	150,0	150,0	Alternativt støttes gjennom negativ engangsavgift	
17	1330.67 (ny post)	Tilskudd til fornybart drivstoff i bransjer som har hatt lav CO ₂ -avgift	150,0	150,0	Kompensasjon/ tilskudd for økt CO ₂ -avgift gjeldende for bl.a. skipsfart (LNG m.m.), landbruk og fiskeri	
17	1352.71	Jernbane, drift og vedlikehold	1500,0	1500,0	Oppfølging av NTP-avtalen	
17	1352.72	Elektrifisering, Hamar-Kongsvinger	15,0	15,0	Planleggingsmidler slik at byggestart kan skje i 2020	
17	1352.73	Investeringer, jernbane	200,0	200,0	Oppstart, elektrifisering av Trønderbanen	
17	1360.30	Utbedring av Florø Havn	40,0	40,0	Utgraving/utdyping av innsegling til Florø havn fra 16 til 20 meters dybde.	
17	1360.72	Tilskudd for overføring av gods fra veg til sjø	6,8	6,8	Reversere kutt foreslått av regjeringen.	V 423
17	1380.71	Tilskudd til bredbåndsutbygging	80,3	80,3	Reversering av kutt (69,0 mill.) + ytterligere satsing. Samlet innsats = 150 mill. kr.	

SUM RAMMEOMRÅDE 17: TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON			2961,0	2961,0		
18	571.60	3650 flere barnehageplasser	342,0	820,0	Behov for flere plasser bl.a. som følge av avvikling av kontantstøtten.	V 340
18	571.60	Flere lærere/økt lærertetthet	200,0	200,0		
18	571.60	Heve beløpsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage for 3, 4 og 5-åringer til 535.500 kroner	28,8	54,3	Gjelder fra 1.8. 2017. Medfører at om lag 6.600 flere barn får rett til gratis kjernetid	V 159 V 160
18	571.60	Innføre en modell med makspris og differensiert oppholdsbetaling for SFO etter modell fra barnehagene	40,0	90,0	Inntektsgrense settes lik barnehage = 535.500 kroner fra 1.8. Anslag. Kun 64 kommuner har slike ordninger i dag.	V 165 V 168
18	571.60	Innføre en ordning med gratis halvtidsplass (etter skoletid) på SFO/AKS etter modell fra barnehager.	40,0	95,0	Inntektsgrense settes lik barnehage = 535.500 kroner fra 1.8. Anslag	V 167
18	571.60	250 nye helsesøstre/stillinger i skolehelsetjenesten	178,0	178,0	Hvorav 50 stillinger øremerkes til ungdomshelse/ungdomsskolen	V 314
18	571.60	250 nye stillinger på helsestasjonene og økt satsing på digitale løsninger	188,0	188,0	Hvorav 50 stillinger øremerkes til ungdomshelse og 10 mill. kr utvikling av digitale løsninger rettet mot ungdom	V 314
18	571.60	Opptrappingsplan for rus	100,0	100,0		V 313
18	571.60	Nasjonal minstenorm for sosialhjelp og heving av dagens veiledende sats med 10 pst.	570,0	570,0	Medfører en økning på ca. 900,- per måned for enslig sosialhjelpsmottaker med ett barn og ca. 600,- per måned for en enslig mottaker.	V 311 SV 91
18	571.60	En ekstra uketime 1.-3. trinn i grunnskolen øremerket IT/IKT/programmering/koding.	258,0	618,0	Innføres fra skoleåret 2018/2019.	V 173
18	571.60	Nytt fremmedspråk i tillegg til engelsk, 7. trinn	86,0	206,0	En uketime. Lette overgang til ungdomsskolen	V 174
18	571.60	Tilbakeføring av nedtrekk for kommuner som er med i forsøk med statlig eldreomsorg	1043,7	1043,7	Vi er mot forsøket og foreslår at midler over helse- og omsorgsdepartementet avvikles. Netto innsparing om lag 240 mill. kr.	V 326 SV 97

18	571.60 572.60	Universell utforming av undervisningsbygg	65,0 35,0	65,0 35,0	Samlet behov var i 2010 vel 2,7 mrd. Trolig en del mindre nå pga. fortløpende arbeid. Restansen ble f.eks. redusert med vel 1 mrd. fra 2008 til 2010.	V 254
18	571.64	Skjønnsmidler til kommuner i forbindelse med endring av eiendomsskatten for verk og bruk	85,0	85,0	Kostnader knyttet til retaksering (se eget notat under skatteopplegget).	
18	572.60	Økt lærlingtilskudd, 5.000 kr per kontrakt.	100,0	100,0		V 178
18	572.60	Styrking av tapskompensasjons-ordningen for fylkeskommunene som taper mest på nytt inntektssystem.	60,0	60,0		
SUM RAMMEOMRÅDE 18: RAMMEOVERFØRINGER TIL KOMMUNESEKTOREN MV.			3419,5	4508,0		
20	1600.21	Etablere en felles nordisk teknologibørs etter modell fra NASDAQ	0,0	0,0	Verbalforslag.	
20	1602.45	Etablering av «regulatorisk sandkasse for fintech»	5,0	5,0	Testmiljø og regulatorisk veiledning. Oppfølging av Finansmarkedsmeldinga hvor et samstemt Storting mente at det måtte etableres et lavterskelkontakt-punkt mellom myndighetene og såkalte fintech-virksomheter i Norge.	
SUM RAMMEOMRÅDE 20: FINANSADMINISTRASJON			5,0	5,0		
SUM ALLE RAMMER			15467,5	18429,5		

DEL 2: FOND/UTLÅNSRAMMER/AVDRAG («under streken»-bevilgninger)

Ramme	Post. Kap.	Tekst	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)	Merknad	Spm
6	2412.90 5312.90	Utvide Husbankens låneramme til 25 mrd. kroner.	3600,0 23,0	3600,0 23,0		V 251
9	950.90	Dele og endre Argentums investeringsportefølje slik at selskapet splittes og halvparten av selskapets kapital investeres i selskapers tidlige fase der hvor kapitaltørken er størst.	0,0	0,0	Verbalforslag. Verdien av Argentums investeringer er beregnet til 7,2 mrd. kroner ved utgangen av 2013.	
9	2421.95	Øke statlig kapitalinnskudd med 250 mill. kr. og endre innretning på IKT-såknfondet	212,6	212,6		V 368
9	2421.95	Presåknfondordningen	100,0	100,0		
16	2410.90	Utvidelse av ordningen med 11 mnd. studiestøtte til også å gjelde for folkehøgskolestudenter	37,6	1006,6		V 212
16	2410.90	2000 Flere studieplasser	95,4	140,1		V 197 V 198
SUM FONDSAVSETNINGER MV			4068,6	5082,3		

DEL 3: SKATTE- OG AVGIFTSOPPLEGGET

Negative tall = skatte- eller avgiftslettelse i forhold til regjeringens opplegg.

Ramme	Post. Kap.	Tekst	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)	Merknad	Spm
21	5501.72	Økt minstefradrag lønnsinntekt til 98.000 kr. og økt prosentsats til 50 pst.	-530,0	-660,0	Regjeringens forslag er 97.610 kr./45 pst. Må sees i sammenheng med forslag om økt trygdeavgift, økt personfradrag og endringer i trinnskattesystemet.	V 8
21	5501.72	Økt personfradrag til 57.500 kr.	-1815,0	-2270,0	Regjeringens forslag er 54.750	V 14
21	5501.72	Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget	-120,0	-150,0	Økes fra 51.804 kroner til 57.500 kroner	V 17
21	5501.70	Endre regjeringens trinnskattesystem som innebærer en bedre sosial profil. (se egen tabell med utslag av disse endringene kombinert med endringer i trygdeavgift, minstefradrag og personfradrag)	-5460,0	-6825,0	Endres som følger: Trinn 1 utgår (regjeringen foreslår 1,4 pst, innslagspunkt 169.000 kr.) Trinn 2 endres til: Sats 3,0 pst, innslagspunkt 300.000 kr. (regjeringen foreslår sats 3,3 pst, innslagspunkt 237.900 kr.). Trinn 3 endres til: Sats 13 pst, innslagspunkt 600.000 kr. (regjeringen foreslår sats 12,4 pst, sats 598.050 kr.) Trinn 4 endres til: Sats 16 pst, innslagspunkt 950.000 kr. (regjeringen foreslår sats 15,4 pst, innslagspunkt 962.050 kr.) Gir i snitt ca. 3.000 kroner i skattelettelse til inntekter mellom 300.000-750.000. (se vedlagt tabell)	V 9 V 416
21	5700.71	Heve grensen for å betale trygdeavgift (frikortgrensen) til 59.650 kroner (dvs. teknisk 60.000 kroner).	-65,0	-80,0	Regjeringen foreslår å heve grensen til 54.650 kroner (teknisk 55.000 kroner)	V 18
21	5501.72	Gå mot regjeringens forslag om endringer i rabatt i firmabilbeskatningen knyttet til el-biler	-168,0	-210,0		
21	5501.72	Gå mot regjeringens forslag	-5,0	-6,0		

		om å innføre skatteplikt på kortidsutleie av egen bolig				
21	5501.72	Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5.000 kroner.	-30,0	-80,0	Dagens grense er 3.000 kroner.	V 29
21	5501.72 5700.71 5700.72	Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3.000 kr.	-35,0 -10,0 -15,0	-43,0 -12,0 -20,0	Dagens generelle grense er 1.000 kr. Bra tiltak for «lavterskel» kunst og kultur bl.a. For lønnsutbetalinger for arbeid knyttet til hjemmet er den 6.000 kr.	V 31
21	5501.72	Endre reisefradraget slik at bunnbeløpet opprettholdes på 22.350 kr. ved bruk av bil, men reduseres til 15.000 kr. ved bruk av kollektivtransport	-100,0	-120,0	Anslag. Ikke nok datagrunnlag (!) for å beregne nøyaktig effekt.	V 33
21	5501.72	Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50.000 kr per bolig.	-250,0	-315,0	Totalt koster det 500 mill. kroner, men samtidig reduseres bevilgningsbehovet hos ENOVA med de 250 mill. kr. som ligger i ordningen i dag. Det er ikke lov med dobbel subsidiering.	V 26 V 27
21	5501.72	Fjerne rentefradraget for kredittkortgjeld og forbrukslån	740,0	920,0	Ingen grunn til at rentene på lån til fest og moro skal subsidieres med 23 pst av staten. Brukes i stedet til å gi likt skattefradrag til alle gjennom å øke personfradraget. Anslag basert på svar ifbm. statsbudsjettet 2016.	V 35
21	5501.72	Stramme inn ordningen med fritak for gevinstbeskatning ved boligsalg	100,0	100,0	Kravet til eier- og botid utvides fra 1 til 2 år. Anslag basert på endringene som ble gjennomført i 2014.	V 22 V 23
21	5501.72	Fagforeningskontingent reduseres til 2005-nivå.	430,0	535,0	Maksimal grense settes til 1.800 kr mot foreslått 3.850 kr fra regjeringen.	V 34
21	5501.72	Flatt foreldrefradrag 21.170 kr.	0,0	0,0	I dag er fradraget 25.000 kr for første barn og 15.000 kr for påfølgende barn. Noe ulogisk at ikke dette skal være likt for alle barn, selv om det er	V 36 V 37

					søskenmoderasjon i barnehager. «Premierer» familier med mer enn 2 barn og er relevant i og med en utvikling mot billigere barnehage og dyrere SFO. Stimulerer samtidig til «arbeidslinja» for barnerike familier generelt og kvinner spesielt. Provenynøytral omlegging.	
21	5501.70 5501.72 5700.71 5700.72	Økte skatteinntekter som følge av 2.000 færre AFP-pensjonister	72,0 128,0 64,0 136,0	90,0 160,0 80,0 170,0	Sees i sammenheng med diverse forslag knyttet til AFP	V 140
21	5501.70 5501.72 5700.71 5700.72	Økte skatteinntekter som følge av 2.000 flere fra dagpenger til arbeid	8,0 53,0 19,0 80,0	10,0 66,0 24,0 100,0	Trolig er den reelle effekten langt mer enn 2.000.	V 141
21	5500.71	Hevet trygdeavgift, lønsmottakere til 8,5 prosent	3550,0	4435,0	Dagens sats er 8,2 prosent.	V 134
21	5700.71	Økt trygdeavgift AFP fra 5,1 til 6,0 pst.	50,0	65,0	Må sees i sammenheng med en helhetlig politikk for å få flere til å stå lenger i arbeid og en generell avvikling av AFP-ordningen.	V 135
SUM SKATTELETTE LØNNS- OG PENSJONSINNTEKT			-3173,0	-4036,0		
21	5501.70	Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100 pst	185,0	230,0		V 4
21	5501.70	Øke bunnfradraget i formuesskatten til ca. 1.550.000 kroner.	-245,0	-270,0	Regjeringens forslag er uendret bunnfradrag på 1.480.000 kroner. Anslagsvis 20.000 flere slipper å betale formuesskatt med en slik økning.	V 1
21	5501.70	Innføre en tidsbegrenset rabatt i formuesskatten for gründere ved børsintroduksjon av det respektive selskap.	0,0	0,0	Verbalforslag om å etablere en regel om at selskapets opprinnelige eiere beholder samme verdsetting som de hadde når selskapet var unotert i en periode på for eksempel 2 år (når dette er til gunst for skatteyder).	

SUM ENDRINGER I FORMUESSKATTEN			-60,0	-40,0		
21	5501.72	Øke avskrivningssatsen for maskiner med 5 pst under forutsetning av investeringen har påvist miljøeffekt og medfører økt energieffektivisering	-50,0	-100,0	Ikke mulig å kostnadsberegne i svar fra dep. Anslag.	V 44
21	5501.72	Innføre skattemessig avskrivning på nybygde «profesjonelle» utleieboliger.	0,0	0,0	Verbalforslag. Ikke mulig å få svar på spm.	Ap 576
21	5501.72	Bedre regjeringens forslag til opsjonsbeskatning	-105,0	130,0	Den foreslåtte begrensningen i antall årsverk og driftsinntekter oppheves (25 mill. kr). Det samme gjør forslag om maksimal opsjonsfordel (80 mill. kr)	V 405
21	5501.72	Innføre rett til minstefradrag for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for kostnader	-700,0	-700,0	Grensen settes til 50 000 kr, noe som i realiteten er likt et minstefradrag for vanlige lønsmottakere på 97.610 kr. fordi skatteverdien av et slikt fradrag er 50 pst, mens det for vanlige lønsmottakere er 23 pst.	V 45
21	5501.72	Ekstra jordbruksfradrag på 20.000 kroner for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon	-1,0	-1,0	For å stimulere økt produksjon og nå Stortingets mål..	V 46
21	5501.72	Fjerne jordbruksfradrag for pelsdyrnæringen	7,0	7,0	I tråd med anbefalinger fra regjeringen.	V 47
21	5501.72	Øke fiskerfradraget til 300.000 kr, sats 41 pst.	-150,0	-150,0	Dagens grense er 150.000 kr/30 pst. Kompensasjon/skatte-skifte for økt CO ₂ -avgift.	V 49
21	5501.72	Øke sjømannsfradraget til 100.000 kr og satsen til 35 pst.	-60,0	-75,0	Regjeringens forslag er å holde fradraget uforandret på 80.000 kr./30 pst. Delvis kompensasjon for reduksjon i nettolønnsordningen.	V 50
21	5501.72	SkatteFUNN: Øke maksimal timesats fra 600 kroner til 800 kroner.	0,0	-440,0	Ingen bokført effekt før i 2019.	V 51 V 52
21	5501.72	SkatteFUNN: Fjerne	0,0	-7,0	Dagens regler er maks	V 53

		begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen			1 850 timer pr år pr ansatt. Ingen bokført effekt før i 2019.	
21	5501.72	SkatteFUNN: Ekstra kriterium for fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på hhv 2 mill. kroner for bedriftsintern støtte og 4 mill. kroner for bedriftsekstern støtte	0,0	-3,0	Belønning av forskning/innovasjon vi vil ha mer av. Ingen bokført effekt før i 2019.	V 54
21	5501.72	Øke friinntekten i grunnrenteskatten for kraftselskap med 1 prosentpoeng	0,0	-220,0	Ingen bokført effekt før i 2019	V 59
21	5502.74	Endre finansskatten fra økt arbeidsgiveravgift på 5 pst til en modell med terminskatt på overskudd (etter modell for oljeskatt)	0,0	0,0		V 62
21	5700.72	Ingen arbeidsgiveravgift for de første tre årene for foretak med færre enn 5 ansatte	-190,0	-230,0		V 138
21	5700.72	Fjerne arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger fra 1.7.2018	-90,0	-140,0		V 137
21	5501.72	Endre regler for forskuddsskatt-innbetaling for selvstendig næringsdrivende.	0,0	0,0	Ingen reell budsjetteffekt.	V 58
SUM SKATTELETTE NÆRINGS LIV			-1339,0	-2189,0		
21	5521.70	Innføre nullsats på moms for reiser med kollektivtransport (unntatt flyreiser)	-800,0	-935,0	Anslag (netto) basert på endringer i lav sats. Se under. 2 pst økning på 490 mill. kompenseres med 250 mill. over statsbudsjettets utgiftsside Netto kostnad per 2 pst = 250 mill. Videre basert på at flyreiser utgjør 25 pst.	V 75
21	5521.70	Gå mot regjeringens forslag om å øke lav sats i merverdiavgiften fra 10 til 12 pst.	-530,0	-700,0	Forslaget til regjeringen gir merutgifter til følgende sektorer: Persontransport: 490 mill. kr. Overnatting: 195 mill. kr. Kultur og idrett: 35 mill. kr. Kino: 23 mill. kr. NRK-lisens: 90 mill. kr.	V 68 V 69
21	5521.70	Innføre nullsats på moms for e-bøker på linje med vanlige	-30,0	-50,0		V 76

		bøker				
21	5521.70	Gå mot regjeringens forslag om å utvide fritaket for elektrisk kraft til Nord-Norge	4,0	5,0		
21	5521.70	Utvide momsfristaket for medier til å gjelde all digital journalistikk	0,0	0,0	Verbalforslag om å endre mva-forskriften og eventuelt komme tilbake i RNB med bevilgningsendring.	
21	5521.70	Heve omsetningsgrensen til 3 mill. kroner for rett til årlig oppgavetermin vedr mva.	0,0	0,0	Ingen effekt (muligens renter), men krever lovendring. Dagens grense er på 1 mill. kroner	V 77
SUM ENDRINGER MOMSSYSTEMET			-1356,0	-1680,0		
21	5526.70	Redusert alkoholavgift for småskalabryggerier	-10,0	-15,0	Modell tilsvarende reduksjon på 20 pst første 50.000 liter, deretter gradvis nedtrapping til 200.000 liter.	V 81
21	5531.70	Heve alle tobakksavgifter med 10 pst	515,0	560,0		V 86
21	5521.70 5531.70	Avvikle taxfree-ordningen for tobakksvarer	200,0 450,0	230,0 520,0	Forutsettes at samme beløp som brukes på innenlands avgiftsbelagt omsetning.	V 87
SUM ALKOHOL- OG TOBAKKSAVGIFTER			1155,0	1295,0		
21	5536.71	Gå mot regjeringens forslag om å innføre engangsavgift for el-biler over 2 tonn.	-130,0	-140,0		V 419 V 425
21	5536.71	Øke CO ₂ -komponenten med 10 pst. for biler med utslipp mellom 131-200 g/km og 25 pst. for biler med utslipp over 200 g/km.	220,0	240,0	Tiltak for å veie opp for «skjevutslag» i regjeringens opplegg for endret engangsavgift som ble innført i 2017.	V 89
21	5536.71	Senke nedre knekkpunkt i CO ₂ -komponenten i engangsavgiften fra 85 til 70 g/km	410,0	450,0	Premierer de mest miljøvennlige bilene.	V 90
21	5536.71	Heve CO ₂ -komponenten i engangsavgiften for avgiftsgruppe C (campingbiler m.m.) til samme nivå som gjelder for personbiler.	200,0	240,0	Campingbiler m.m. betaler i dag kun ca. 22 pst. av engangsavgiften tilsvarende personbiler.	V 88
21	5536.71	Øke NO _x -komponenten i engangsavgiften med 150 kr/g	530,0	580,0	Stimulerer til kjøp av biler med lavt NO _x -	V 418

					utslipp. Bedre luftkvalitet.	
21	5536.71	llegge samme NO _x -komponent i engangsavgiften for hhv varebiler (gruppe b) og campingbiler (gruppe c) som for personbiler	63,0	70,0	Disse har fritak for NO _x -komponent i dag.	V 92
21	5536.71	Øke vektfradraget i engangsavgiften med 25 pst for biogasskjøretøy	0,0	0,0	Nesten ikke proveny da det bare er registret 80 kjøretøy totalt i Norge som går på biogass. Belønning av miljøvennlig alternativ	V 94
21	5536.72	Videreføre trafikkforsikringsavgiften på samme nominelle nivå som årsavgiften	470,0	600,0	Regjeringen har foreslått (og fått vedtatt prinsippene i Stortinget tidligere) å endre årsavgiften til en trafikkforsikringsavgift . Imidlertid har regjeringen foreslått en samlet avgiftslette på 600 mill. kr. påløpt i forbindelse med omleggingen	V 96 V 97
21	5536.75	Innføre en flat omregistreringsavgift på alle personbiler på 2.000 kroner	-500,0	-500,0	Satsen varierer i dag fra ca. 6000 kroner til 1569 kroner. Vanlig snitt-sats er ca. 3.000 kroner. Medfører raskere utskifting av bilpark og en betydelig forenkling.	V 98
SUM BILAVGIFTER			1263,0	1540,0		
21	5538.71	Økt veibruksavgift på autodiesel med 60 øre per liter	1320,0	1440,0	Som ledd i opptrapping med like avgifter på bensin og diesel. Ingen logikk i at det ene drivstoffet skal ha mindre veibruksavgift enn det andre, spesielt om vi skal følge regjeringens logikk om at tyngre kjøretøy sliter mer på veien. Forskjellen er i dag 1,41 kr per liter	V 104
21	5538.71	Oppheve avgiftsfritak for diesel til båtmotorer	35,0	38,0		V 105
21	5541.70	Innføre fritak for el-avgift for elektrisitet brukt som drivstoff i ferger, skip, lastebiler, busser og landstrøm (for båter)	-1,0	-1,0		V 109

21	5541.70	Innføre fritak for el-avgift for ladestasjoner til el-biler	-105,0	-105,0		V 110
21	5541.70	Oppheve fritak for el-avgift for elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser	110,0	150,0	Innføre lav avgift som øvrig industri.	V 107
21	5543.70	Innføre en gjennomgående CO ₂ -avgift på 500 kr per tonn.	725,0	795,0		V 117
21	5548.70	Økt avgift på klimagassene HFK/PFK tilsvarende CO ₂ -avgift på 500 kr. per tonn	57,5	65,0		V 126
21	5559.70	Endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en avgift på materialbruk som graderes etter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff	0,0	0,0	Ikke mulig å beregne provenyeffekt iflg. dept. Verbalforslag.	V 129
21	5560.71	Ny miljøavgift på plast	200,0	240,0	Anslag. Det innføres en ny avgift på 3 kroner per kilo, men hvor det gis avgiftsfritak for bioplast og resirkulerbar plast.	V 131
21	5546.70	Ny miljøavgift på deponi av gruveavfall	500,0	500,0	50 kr. per tonn	V 125
21	5582.72	Påslag på nettariffen med 1 øre/kWh.	640,0	640,0	Det er allerede en tilsvarende ordning med 1 øre/kWh for husholdningene og 800 kr pr år for andre. Ordningen foreslås doblet og øremerkes Enova og utbygging av infrastruktur for nullutslippsbiler. Medfører en tilsvarende merbevilgning på utgiftssiden.	V 106
SUM ØKTE MILJØAVGIFTER			3481,5	3762,0		
SUM ALLE SKATTE- OG AVGIFTSFORSLAG			-28,5	-1348,0		

DEL 3B: SKATTE- OG AVGIFTSOPPLEGGET FOR PETROLEUMSSEKTOREN m.m.

(Har ingen direkte innvirkning på budsjettbalansen)

Ramme	Post. Kap.	Tekst	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)	Merknad	Spm
12	2440.30	SDØE. Reduksjon i investeringer tilsvarende kostnader med Petoro.	-351,0	-351,0		
12	2440.70 (ny post)	Petoro, Administrasjon	351,0	351,0		
21	5507.72	Stramme inn friinntekten i petroleumsskatten med 1 prosentpoeng	275,0	550,0	Etter gjeldende regler gir friinntekten et ekstra fradrag i særskatten på 5,4 pst. av investeringens verdi. Regjeringen foreslår å redusere denne til 5,3 pst for å gi næringen tilsvarende lette som forslaget om redusert selskapsskatt fra 24 til 23 pst. Vil ha betydelig større effekt på lenger sikt (ca. 2,2 mrd.).	V 64
21	5508.70 5440.24 5507.71 5507.72	Økt CO ₂ -avgift på petroleumsvirksomhet med 15 øre per standard kubikkmeter eller tilsvarende 500 kr per tonn.	410,0 -100,0 -80,0 -160,0	820,0 -200,0 -160,0 -320,0	Dagens avgift (2017-forslag) er på 1,06 kroner per standard kubikkmeter.	V 67
SUM SKATTESKJERPELSER, PETROLEUMSSEKTOREN = ØKT OVERFØRING TIL STATENS PENSJONSFOND UTLAND			345,0	690,0	345 mill. kroner overføres til post 2800.50 SPU	

DEL 4: OMPRIORITERINGER OG KUTT

Ramme	Post. Kap.	Tekst	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)	Merknad	Spm
1	1.51	Sikringstiltak av kongelige eiendommer	50,0	50,0	Det skal igangsettes et storstilt sikringsprosjekt på over 500 mill. kr, med en foreslått bevilgning på 139,4 mill. i 2018. Kan med fordel nedskaleres/nedprioriteres.	
1	531.45	Nytt logistikkbygg, Slottet	20,1	20,1	Utsatt oppstart. Det er foreslått å bygge nytt logistikkbygg med kostnadsramme på 120 mill. Oppstartskostnad i 2018 er 20,1 mill. Prioriteres ikke «på grunn av en helhetlig vurdering.»	
1	2445.33	Videreføring av ordinære byggeprosjekt, Statsbygg	40,0	40,0	Rammen økt med nesten 1,4 mrd. siden 2015. 10 pst reduksjon på framdrift av «Sikker teknisk infrastruktur i regjeringsskvartalet.» som er foreslått med 395 mill. i 2018.	V 253
1	2445.49	Kjøp av eiendom Statsbygg	77,3	77,3	Ingen eksplisitt bevilgning til kjøp av eiendom, med unntak av tomter knyttet til nye fengsel i Agder. Kjøp av eiendommer finansieres ved salg og omprioriteringer.	
2	844.70	Kutte kontantstøtten fra 1.1.2018 og samtidig innføre en ventestøtte på 6.000 kr. per måned for foreldre som har fått avslag på barnehageplass etter barnets fylte ett år.	1273,0	1273,0		V 340 V 341
4	116.70	Tilskudd til Nordisk Ministerråds virksomhet	40,0	40,0		
4	150.78	Redusert bistand til Etiopia	50,0	50,0	Omfordales til Tunisia, post 152.78	
4	153.78	Regionbevilgning Latin-Amerika	90,0	90,0	Foreslått økt betydelig fra 100 til 190 mill. fra regjeringen. Omprioriteres til annen bistand.	
5	430.01	Fengselsplasser Nederland	302,0	302,0	Vi er mot ordningen	V 225

5	430.01	Elektronisk kontroll/soning	30,0	30,0	Gå mot forslag om å utvide ordningen	
5	440.01 440.21 440.25	Redusere regjeringens måltall om asylreturer fra 7.600 til 6.000,-	10,0 3,1 44,6	10,0 3,1 44,6	Mer realistisk budsjettering. Færre å returnere.	V 241
5	444.01	Ikke videreføre ekstra-bevilgninger til PST som ble gitt i forbindelse med Prop. 1 S Tillegg nr. 1 om økte asylankomster (10,2 mill. kr.) og gå mot forslag om økt kapasitet (9,7 mill. kr.)	20,0	20,0	Alle andre ekstrabevilgninger (inkl. til politiet) inndras i forbindelse med NB 2018, med unntak av PST.	
6	Flere	Redusert antall asylankomster	500,0	500,0	Regjeringen har lagt til grunn 6.000, mens de nye prognosene fra UDI er på 3.000. Foreløpig teknisk budsjettert på post 496.60 Integreringstilskudd. Regjeringen nekter å oppgi tall.	V 235
6	491.70	Betalingskort, asylsøkere	5,1	5,1	Ikke realiserbart	
6	496.71	Kutte støtten til Human Right Service	1,8	1,8	Et stort paradoks at HRS får 1,8 mill. kroner i støtte under kapittelet «Tiltak for innvandrere».	
7	666.70	Reduserer det statlige tilskuddet til AFP fra 1/3 til 1/6.	1390,0	1390,0	Staten utbetaler om lag 40.000 kroner i årlig bidrag til 48.700 personer. Totalt brukes det 5,5 mrd. kroner over statsbudsjettet 2018 for å gi ekstra pensjon/lønn til de som er best stilt i arbeidslivet. Langt de fleste er menn (3 av 4) og de fleste jobber full tid (snitt 33 timer/uke) samtidig som de mottar AFP. Det statlige bidraget halveres i 2018 og fases helt ut på sikt.	V 303 V 308
7	2541.70	Mindre dagpenger som følge av 2000 flere arbeidsplasser i vårt samlede opplegg.	485,0	485,0	Samlet effekt av vårt opplegg (moderat anslag).	V 141
7	2650.75	La arbeidsgiverne ta over finansieringsansvaret for feriepenger av sykepenger	1931,0	1931,0	Motytelsen er at arbeidsgivernes finansieringsperiode avkortes fra 16 til 14 dager tilsvarende 1237	V 294

					mill. kroner. Innsparing blir ca. 700 mill. kr. I tillegg kommer tilskudd til bedriftshelsetjeneste til alle bedrifter, og ikke bare IA-bedrifter, samt fritak for sykepengeansvar for korttidsfravær ved svangerskap.	
7	612.01 2655.70 2670.70	Halvering av avkortning av pensjon som ble gjennomført i 2016.	8,7 232,0 1100,0	8,7 232,0 1100,0		V 312
8	1700.43	Til disp. for Forsvarsdepartementet	15,7	15,7	Posten avvikles. Uforutsette ting får prioriteres innenfor driftsbudsjettet til departementet som er på nesten 1 mrd. kroner.	
8	1710.01	Forsvarsbygg, drift	150,0	150,0	Budsjettposten er foreslått økt med 298,6 mill. kroner til «utvikling av eksisterende eiendomsmasse for Forsvaret.» Gitt budsjettsituasjonen generelt og for Forsvaret spesielt er dette ikke noe som bør prioriteres fullt ut.	
8	1710.47	Forsvarsbygg, nybygg og nyanlegg	200,0	200,0	Posten er foreslått økt med 850 mill. kroner	
8	1760.45	Større utstyrsanskaffelser, Forsvaret	150,0	150,0	Posten er foreslått økt med 1 mrd. kroner. Kan om nødvendig omprioriteres til mer presserende og mer målrettede tiltak innen forsvaret. Dessuten viser tall (svar på spm 394) at det i perioden 2013-2016 brukes i snitt 254 mill. mindre per år enn budsjettet (og langt mindre i årene før det).	V 394
9	909.73	Nettolønnsordningen for sjøfolk	457,0	560,0	Nettolønnsordningen for sjøfolk endres til et refusjonstak på 100.000 kroner for alle unntatt Hurtigruta. Regjeringens forslag er et refusjonstak på 212.000 kroner.	V 362 V 366

9	2421.50	Avvikle støtte til oljerelatert virksomhet, Innovasjon Norge	50,0	50,0	Omprioriteres til mer framtidsrettet virksomhet og ordninger under IN	V 415
11	1149.71 1150.50	Reduksjon av tilskudd til bygging av skogsbilveier.	32,0 44,0	32,0 44,0	Hele tilskuddet under kap. 1149 og halve under 1150	V 373
11	1150.50	Dyrevelferdsprogram for mink	2,0	2,0	Nyordning fra regjeringen for å styrke pelsdyrnæringen. Det etableres i stedet en omstillingsordning for tilsvarende beløp på utgiftssiden.	
11	1150.70	Halvere tilskudd til eksportstøtte til bearbejdede varer.	12,0	12,0	Avvikles fra 2019.	V 374
11	1150.77	Fjerning av subsidier til avløserordningen i pelsdyrnæringen	15,0	15,0	Det etableres i stedet en omstillingsordning for tilsvarende beløp på utgiftssiden. På den måten kan dette heller ikke være å ansees som et brudd på inngått jordbruksavtale	V 375
12	1810.21	Kartlegging, petroleumsaktivitet	36,0	36,0	Hele bevilgningen reverseres.	
12	1815.70	Administrasjonsutgiftene knyttes til Petoro AS flyttes «under streken» og blir en del av SDØEs kontantstrøm.	351,0	351,0		
12	1815.72 1815.73	Avvikling av Petoros engasjement i leteboring rundt Island	1,5 28,7	1,5 28,7		
12	1830.50	Petroleumsforskning	291,0	291,0	Kraftig reduksjon av den foreslåtte bevilgningen til petroleumsforskning. Omfordeles til annen og mer framtidsrettet forskning og innovasjon. Det bevilges ikke midler til Petromaks2 (214,5 mill. kroner), Demo 2000 (70 mill. kroner) eller Strategisk petroleumsforskning (6,5 mill. kroner.) Fortsatt 470 mill. kroner igjen på posten.	
13 1	1420.37 525.01	Tilskudd til granplanting, KLD (og administrasjon av ordningen hos fylkesmannen)	10,3 4,0	10,3 4,0	Gjelder granplanting på Vestlandet og i Nord-Norge	

13	1481.22	Mindre kjøp av klimakvoter	80,0	80,0	Regjeringen foreslår en bevilgning på 180 mill. kroner. Alt vil neppe bli brukt basert på tidligere erfaring fra perioden 2007-2016 (budsjettet 4,1 mrd. kr., bruk 1,7 mrd. kr.).	V 392
15	732.72 732.73 732.74 732.75 732.76 732.77	Veksten i pasientbehandlingen ved de regionale helseforetakene settes til 1,5 pst. Samlet innsparing = 500 mill. kr.	160,0 57,0 42,0 38,0 150,0 53,0	160,0 57,0 42,0 38,0 150,0 53,0	Regjeringen budsjetterer med en vekst i pasientbehandling på 2,0 pst. Det blir fortsatt en økning med 1,1 mrd. kroner i vårt opplegg. Mindrevæksten omprioriteres til psykisk helse og rusarbeid i primærhelsetjenesten, og nødvendig satsing på forebygging og tidlig innsats i kommunene og i regi av frivilligheten.	V 319
15	761.21 761.65	Avvikle forsøket med statlig finansiering av eldreomsorgen	8,0 1274,2	8,0 1274,2	Medfører en økt bevilgning over kommunerammen på 1043 mill. kr tilsvarende nedtrekk til kommuner som er omfattet av ordningen. Netto innsparing ca. 240 mill.	V 326 SV 97
15	2752.70	Erstatte nåværende egenandelstak 1 og 2 med et felles egenandelssystem med et samlet tak på 3.000 kroner årlig.	230,0	230,0	I tråd med anmodningsforslag ifbm NB 2017. Har så vidt jeg forstår bred støtte hos helseministeren. Omtalen av forslag i budsjettprp-en viser også at de fleste som kommer bedre ut av ordningen er kvinner.	V 336
17	1310.70	Kompensasjon, regionale flyruter	18,0	18,0	Kompensasjon som følge av økt mva lav sats. Vi foreslår å reversere forslaget om økt moms, ergo ikke behov for kompensasjon.	
17	1320.30	Riksveginvesteringer	750,0	750,0	Postene «Fornyng» (tunnel-oppussing) og «Planlegging av grunnerverv» (NTP-prosjekter) reduseres noe og foreslått vekst omprioriteres til	

					kollektivtransport-tiltak og jernbane (som er kuttet). Fordeles med 500 mill. i redusert tunnelvedlikehold og 250 mill. i redusert grunnerv. v.	
17	1320.72	Kompensasjon, riksvegferjer	4,0	4,0	Kompensasjon som følge av økt mva lav sats. Vi foreslår å reversere forslaget om økt moms, ergo ikke behov for kompensasjon.	
17	1330.75	Reduserte bompenger	516,4	516,4	Ordningen avvikles	
17	572.60	Kompensasjon, NSB	62,0	62,0	Kompensasjon som følge av økt mva lav sats. Vi foreslår å reversere forslaget om økt moms, ergo ikke behov for kompensasjon.	
18	571.60	Innføre en ordning hvor staten garanterer for kommunale lån og samtidig endre vektingen av kommunelån.	200,0	200,0	Medfører billigere lån gjennom lavere rentekostnad for kommunene. En tredjedel av gevinsten beholdes av staten i form av nedtrekk i kommuneramma. Kostnadene med dagens system er anslått til 600-700 mill. kroner i merutgifter for kommunene. En prosent lavere rente vil til sammenligning medføre 1,6 mrd. kroner i mindreutgifter.	V 255
18 18 19	571.60 572.60 2309.01	Heve grensen for en 6. ferieuke fra 60 til 65 år	370,0 43,0 218,5	370,0 43,0 218,5	Beregning basert på tall fra SSB om antall sysselsatte og fordeling mellom privat/offentlig/stat/kommune/fylke og bortfall av 2,3 pst ekstra feriepengeavsetning. Basert på snittlønn på 500.000 kroner. Ikke tatt høyde for eventuelle merinntekter på skatt. Budsjettets på hhv kommuneramma og ymseposten (som er avsatt til lønnsoppgjør i staten m.m.)	V 261

18	572.60	Kompensasjon til lokal kollektivtransport og fylkesferjer	164,0	164,0	Kompensasjon som følge av økt mva lav sats. Vi foreslår å reversere forslaget om økt moms, ergo ikke behov for kompensasjon.	
19	2309.01	Regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform settes til 1 pst	1654,0	1654,0	Regjeringen foreslår at den årlige overføringen til fellesskapet reduseres med 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet som følge av reformen. Alternativt til 1 pst kan det vurderes andre effektiviserings-tiltak tilsvarende samme beløp. Innsparingen føres derfor mot «ymseposten» og regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan innsparingen skal posteres.	V 143
19	2309.01	Generelt pålegg/innsparingsfullmakt til Statsbygg og statlige etater om å inngå nye leieavtaler for statlig etater i bygg utenfor de dyreste områdene «sentralt i Oslo».	100,0	100,0	Moderat anslag. Eksempelvis gikk leieavtalen for Riksrevisjonens lokaler i Pilestredet 42 ut i 2016. Det er inngått avtale om leie av nye lokaler «sentralt i Oslo» som medfører en merkostnad per år på 15 mill. kroner. Ingen saklig grunn til at Riksrevisjonen må ligge sentralt i Oslo. Nye lokaler på Økern eller Groruddalen hadde høyst sannsynlig medført en innsparing på 15 mill. kroner i stedet.	V 252
SUM KUTT/OMFORDELING			15746,0	15849,0		

DEL 5: ØKTE INNTEKTER

Ramme	Post. Kap.	Tekst	Bokført (mill. kr)	Påløpt (mill. kr)	Merknad	Spm
3	3300.02 (ny post)	Inntekter fra Norsk Tipping	50,0	50,0	50 mill. kr. av tippeoverskuddet overføres til statsbudsjettet. Og øremerkes til driften av Lotteritilsynet.	
6	3490.03 3490.06 3496.01	3000 flere kvoteflyktninger	7,8 20,3 141,0	7,8 141,0		V 247
6	3490.04	Øke antall timer norskopplæring for asylsøkere i mottak fra 175 til 200.	4,9	4,9		V 239
6	5615.80	Økte renter som følge av å øke Husbankens låneramme til 25 mrd. kroner.	31,0	31,0		V 251
16	5617.80	Økte renter som følge av å innlemme folkehøgskolene i ordningen med 11 mnd. studiestøtte	0,4	52,7		V 212
19	5309.29	Salg av statlig eiendom (inkl. økt salg av forsvarseiendom).	100,0	100,0	Teknisk ført på ymse inntekter.	
SUM ØKTE INNTEKTER			355,4	387,4		

VEDLEGG 3:

VERBALFORSLAG I VENSTRES FORSLAG TIL STATSBUDEJETT 2018 (Listen kan bli utvidet i forbindelse med budsjettforhandlingene)

Skatter og avgifter

1. Stortinget ber regjeringen utrede ordningen med «jobbskattefradrag» etter svensk modell og komme tilbake til Stortinget med vurderinger og eventuelle forslag i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.
2. Stortinget ber regjeringen utvide momsfrittaket for medier til å gjelde all digital journalistikk og komme tilbake i RNB 2018 med nødvendige forslag til bevilgnings- og lovendringer.
3. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med RNB 2018 fremme forslag om å utvide avskrivningsreglene for næringsutleie til også å omfatte profesjonell boligutleie.
4. Stortinget ber regjeringen om å vurdere fritak for flypassasjeravgift for fly med minimum 25 prosent innblandet biodrivstoff og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med RNB 2018 med forslag til bevilgningsendringer og lovendring dersom det er nødvendig.
5. Stortinget ber regjeringen endre flypassasjeravgiften til en avgift basert på reiselengde etter modell av den britiske Air Passenger Duty, og komme tilbake til Stortinget med forslag i forbindelse med RNB 2018.
6. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med RNB 2018 fremme forslag om å endre grunnavgiften på plastflasker og metallbokser til en avgift på materialbruk som graderes etter innholdet av fornybart og/eller resirkulert materiale.
7. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med RNB 2018 fremme forslag om å innføre en tidsbegrenset rabatt i formuesskatten for gründere ved børsintroduksjon av det respektive selskapet.

Klima og miljø

8. Stortinget samtykker til at regjeringen får fullmakt til å gi økonomisk tilsagn til videre planlegging av CCS-prosjektene utover gitte bevilgninger.
9. Stortinget ber regjeringen endre avfallsforskriften kapittel 6 om retursystemer for emballasje til drikkevarer slik at satsene for pant på drikkevareemballasje blir hevet i tråd med anbefalingene i høringsnotatet fra Miljødirektoratet av 26.6.2017.
10. Stortinget ber regjeringen prioritere tilstrekkelige midler til genarbeid knyttet til Hardangerfjordbestanden innenfor den totale bevilgningsrammen til Miljødirektoratet for 2018.
11. Stortinget ber regjeringen på egnet måte stille krav om at alle større nybygg av boliger skal ha elbillading tilknyttet parkeringsplasser.

12. Stortinget ber regjeringen etablere en nasjonal støtteordning for lading av el-biler i borettslag og sameier i regi av Enova.
13. Stortinget ber regjeringen fase ut fossil oppvarming i alle bygg i statlige foretak innen utgangen av 2018.
14. Stortinget ber regjeringen foreta en fornyet behandling av søknaden fra Norske Skog Saubrugs, Halden om å la selskapet komme inn under CO2-kompensasjonsordningen.

Kultur

15. Stortinget ber regjeringen sørge for nødvendig framdrift av nytt bygg for Saemien Sijte, Sørsamisk museum og kultursenter, med forslag til oppstartsbevilgning i statsbudsjettet for 2019.
16. Stortinget ber regjeringen om å vurdere statlig tilskudd til etablering av et Jakob Sande senter i Dale i Sunnfjord og eventuelt fremme forslag om dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.
17. Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt basisfinansiering for scenekunstgrupper som har mottatt tilskudd i 12 år, inntil et nytt regelverk er på plass.

Kommunal

18. Stortinget ber regjeringen videreføre prøveprosjektet med stemmerett for 16-åringer ved fylkes-/region og lokalvalget i 2019.
19. Stortinget ber regjeringen sikre at kommuner som er berettiget regionsentertilskudd som følge av kommunesammenslåing, men som allikevel ikke får dette grunnet fratrekk i inntektsgarantertilskuddet, sikres denne inntektsøkningen i tråd med avtalen mellom regjeringspartiene og Venstre.

Familie

20. Stortinget ber regjeringen snarest mulig foreslå endringer i Folketrygdlovens kap. 14 som innebærer at foreldrepengeordningen tredeles med tre like deler, en felles periode som foreldrene kan velge fritt hvem som tar ut, og en lik del på hver av foreldrene.

Arbeid og sosial

21. Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme en sak om å oppheve reglene som gjør at man må ha vært medlem av Statens pensjonskasse i tre år for å få rett til tilleggspensjon.
22. Stortinget ber regjeringen i samarbeidet med partene i arbeidslivet starte en prosess med å avvikle alle særaldersgrenser for ansatte i staten og statlige virksomheter.
23. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan man kan utbygge ordningen med tverretattlig enheter hvor Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og politiet arbeider sammen mot arbeidslivskriminalitet.

Helse

24. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre alkoholoven § 3-4 slik at Vinmonopolet på dager før søn- og helligdager kan ha åpent til kl. 16:00.
25. Stortinget ber regjeringen legge til rette for en enkel og ubyråkratisk ordning i førstelinjetjenesten, der barn og unge i skolepliktig alder hvor det er mistanke om synsproblemer, eller som har læringsutfordringer, tilbys gratis synsundersøkelse.
26. Stortinget ber regjeringen avvikle den øremerkede støtten til organisasjonen Menneskeverd under kap. 762, post 73 seksuell helse og heller omprioritere disse midlene til seksuell helsehjelp for unge.

Næring

27. Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt opprette en ordning med mulighet for registrering av firmaer og selskap i Norge uten fysisk tilstedeværelse etter modell fra Estland.
28. Stortinget ber regjeringen dele og endre Argentums investeringsportefølje slik at minimum halvparten av selskapets kapital kan investeres i gründere og bedrifters tidligfase.
29. Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av tilgang på venturekapital i Norge, både offentlig og privat, og på egnet måte fremme forslag til forbedringer.
30. Stortinget ber regjeringen undersøke muligheten for å etablere en felles nordisk teknologibørs etter modell fra NASDAQ og rapportere tilbake til Stortinget på egnet måte.

Olje- og energi

31. Stortinget ber regjeringen vurdere ulike modeller for utjevning av nettleie mellom ulike landsdeler og fremme forslag til eventuelle lov- og bevilgningsendringer i forbindelse med statsbudsjettet for 2019

Samferdsel

32. Stortinget ber regjeringen sikre oppstart i og ta nødvendig medfinansieringsansvar for strekningen E39 Betna-Stormyra i løpet av 2018.
33. Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige tiltak og krav som sikrer at Krav at lastebiler og tungtransport som kjører i Norge må ha minimum euroklasse 4 eller bedre.
34. Stortinget ber regjeringen endre Forskrift om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr § 4 slik at det er den enkelte kommune som kan bestemme gebyrets størrelse.

35. Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for et statlig bidrag til realiseringen av utslippsfri båtrote i Oslofjorden i samarbeid med Oslo, Akershus og Buskerud fylkeskommuner og fremme eventuelle forslag i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018.

Kunnskap

36. Stortinget ber regjeringen sikre at de midlertidige stipendiatstillingene som ble opprettet i 2016 videreføres som faste stillinger etter 2019.

Justis

37. Stortinget ber regjeringen inngå en ny avtale om årlige forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen om salærsatsen og stykkprissatsene, som minimum sørger for en prisjustering av satsene i tilknytning til ordningene med fri rettshjelp og bistand i straffesaker.
38. Stortinget ber regjeringen i ytterligere grad sikre tilstrekkelig støydempende tiltak knyttet til bl.a. skytebaner og SIBO-anlegg i forbindelse med etablering av et nytt nasjonalt beredskapssenter på Taraldrud.

Utenriks/Svalbard

39. Stortinget ber regjeringen sikre at en betydelig andel av bistanden til Myanmar ørmerkes tiltak for å bedre levevilkårene for fordrevne rohyingaer i grenseregionen mellom delstaten Rakhine og Bangladesh.
40. Stortinget ber regjeringen gjennomgå ordningen med demokratistøtte og foreslå endringer slik at det blir enklere for politiske partier og deres ungdomsorganisasjoner å administrere og gjennomføre prosjekter under ordningen.
41. Stortinget ber regjeringen sikre at Innovasjon Norges arbeid på Svalbard videreføres.
42. Stortinget ber regjeringen ørmerke midler for å sikre videre arbeid med rassikring rundt Longyearbyen under den nasjonale bevilgningen.

Forsvar

43. Stortinget ber regjeringen beholde Bardufoss som hovedbase for helikoptre.
44. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konseptvalgutredning om lokalisering av base for P8 og QRA.
45. Stortinget ber regjeringen gi Sjøkrigsskolen mandatet til å gjennomføre en utredning om norsk kystforsvar.

VEDLEGG 4:

SAMMENLIGNINGSTABELL ALLE RAMMEVEDTAK GUL BOK vs. VENSTRE 2018 (mill. kr, utskrift fra Stortingets budsjettdatabase StorBud).

Komite	Nr		Prop. 1 S	Venstre 2018
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning mv.	9 715 361	9 625 961 (-89 400)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	46 577 324	45 576 424 (-1 000 900)
	3	Kultur mv.	14 507 413	14 782 413 (+275 000)
Utenriks- og forsvarskomiteen	4	Utenriks	36 474 121	36 678 621 (+204 500)
Justiskomiteen	5	Justis	33 748 658	33 500 758 (-247 900)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	23 580 881	23 773 181 (+192 300)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	445 160 334	442 018 234 (-3 142 100)
Utenriks- og forsvarskomiteen	8	Forsvar	49 430 076	49 179 354 (-250 722)
Næringskomiteen	9	Næring	5 978 239	6 190 239 (+212 000)
	10	Fiskeri	511 470	542 670 (+31 200)
	11	Landbruk	17 628 013	17 609 013 (-19 000)
Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-71 676 064	-71 128 064 (+548 000)
	13	Miljø	9 481 671	9 871 464 (+389 793)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Kontroll og konstitusjon	652 200	652 200 (0)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	196 351 069	194 699 886 (-1 651 183)
Utdannings- og forskningskomiteen	16	Utdanning og forskning	73 810 132	75 639 032 (+1 828 900)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	64 337 740	65 948 340 (+1 610 600)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	174 207 238	176 849 738 (+2 642 500)
Finanskomiteen	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	4 750 000	2 677 500 (-2 072 500)
	20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	32 585 227	32 590 227 (+5 000)
	21	Skatter, avgifter og toll	-1 062 907 633	-1 062 879 133 (+28 500)
	22	Utbytte mv.	-32 586 451	-32 586 451 (0)
	23	Statens pensjonsfond utland	-72 317 019	-71 972 019 (+345 000)

